

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Winther, Christian.; af Christian Winther ; med Oplysninger udgiven af "Dansk lærerforening" ved Verner Dahlerup. Hjortens Flugt

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : C. A. Reitzels Forlag, 1890

Fysiske størrelse | Physical extent:

155 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

54.- 86.

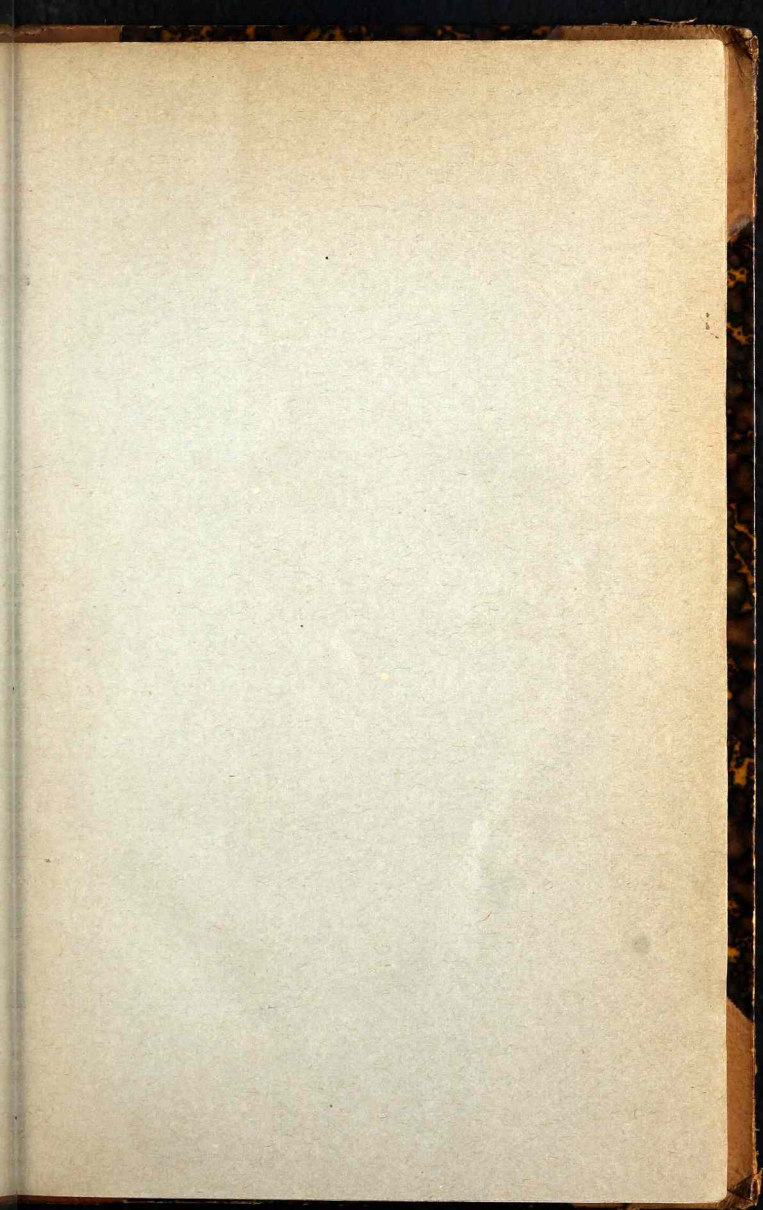
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 54 8°

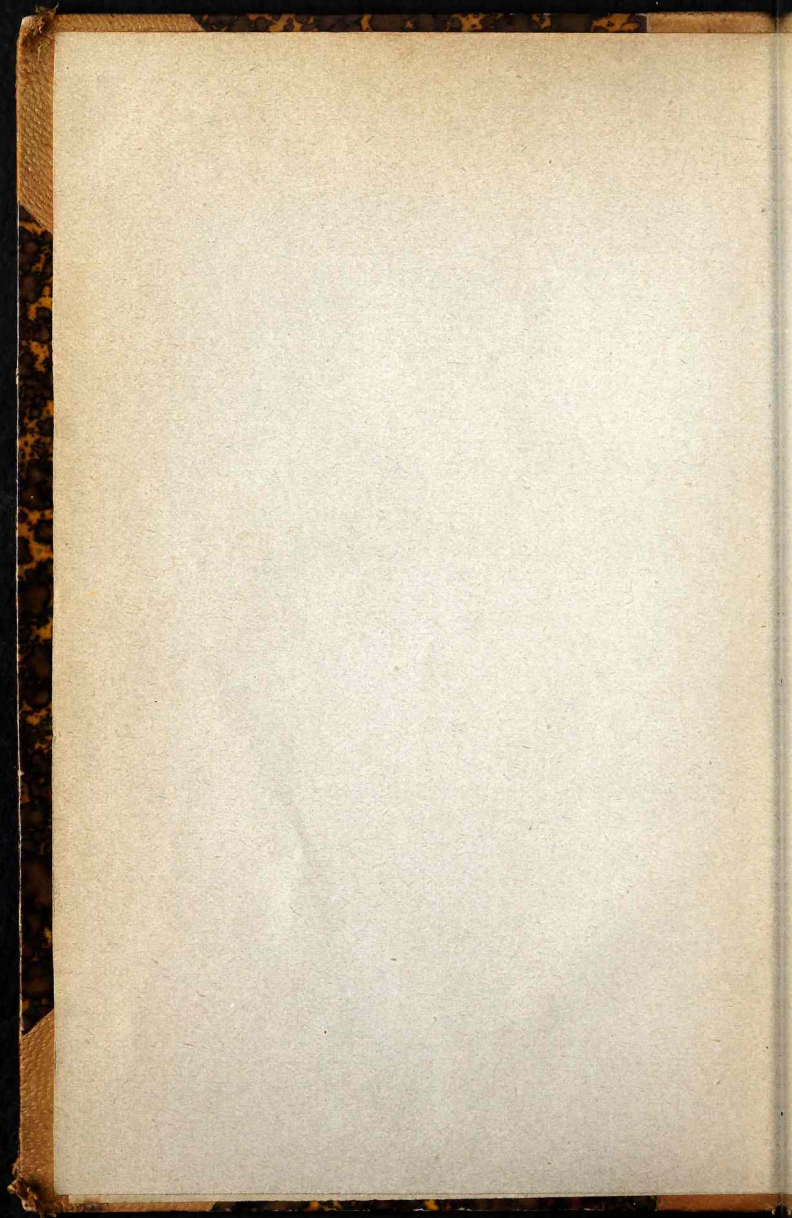

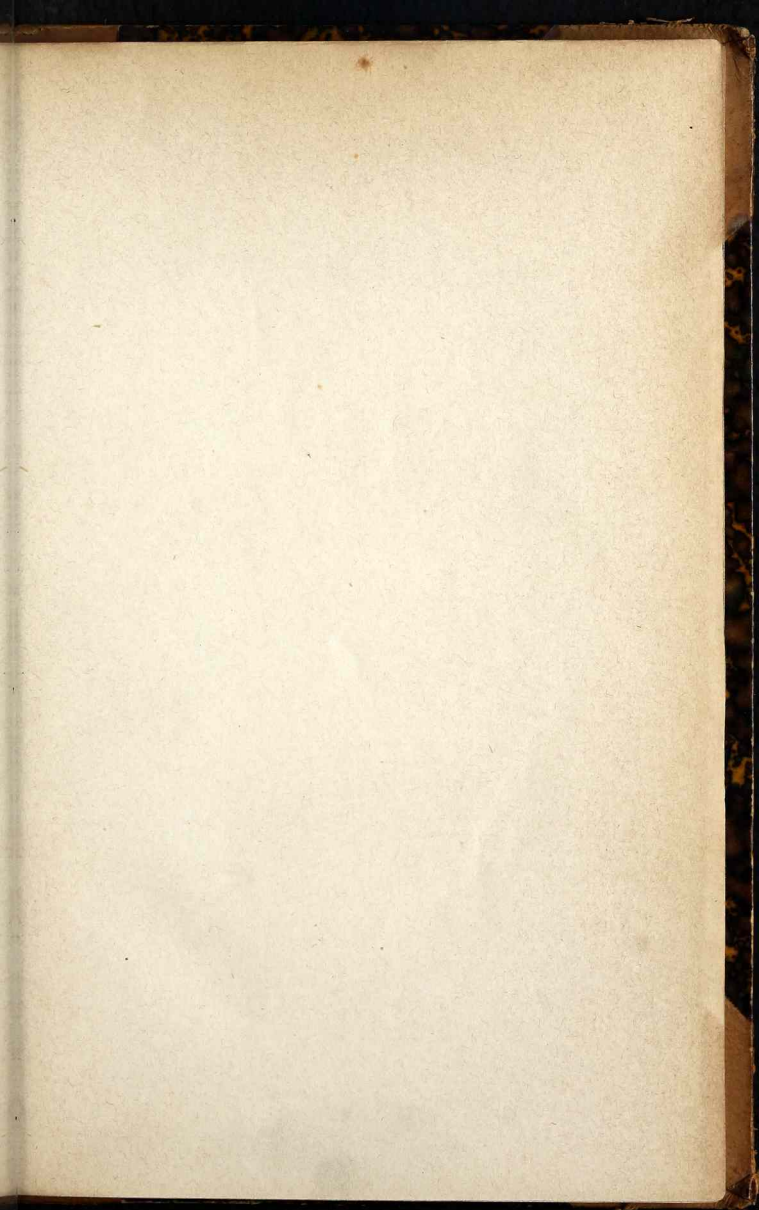
1 1 54 0 8 01575 X

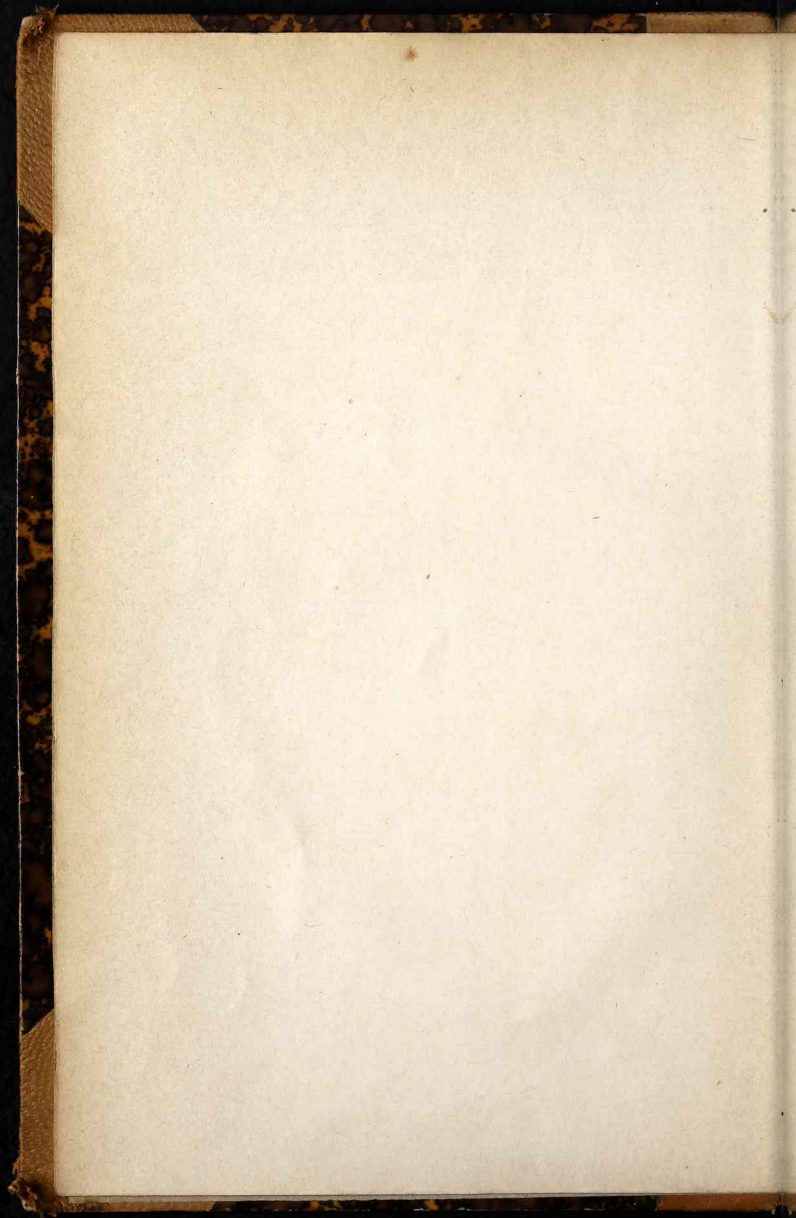
4REX

Pris 50 Øre.

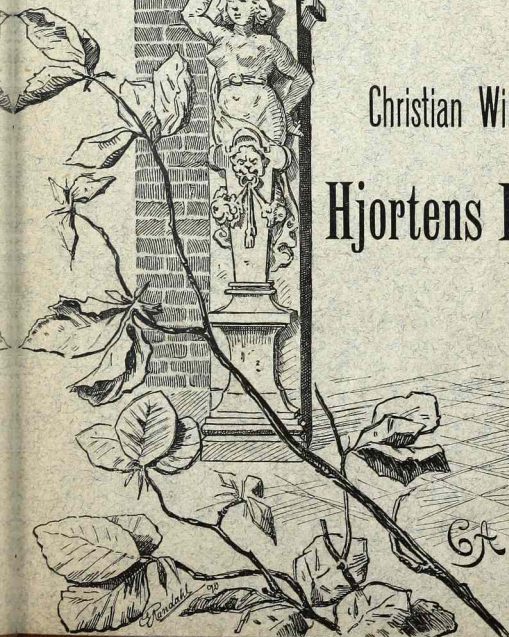
N° 8-9.

Folkeudgave
af
Danske Forfattere

Christian Winther:

Hjortens Flugt.

C. A. Reitzel's
Forlag.

Ingvor Bondesen

(Henning Fox):

- Styrismanden og hans Brud. En Fortælling fra det tolvte Aarhundrede. (Eleg. indb. 5 Kr. 50 Øre.) 4 Kr.
- Kongsbrydens Fostersøn. En Fortælling fra det tolvte Aarhundrede. (Eleg. indb. 4 Kr. 50 Øre.) 3 Kr. 25 Øre.
- Hersen paa Stejnarstad. En Fortælling fra Hellig Olavs Tid. (Eleg. indb. 5 Kr. 25 Øre.) 3 Kr. 75 Øre.
- Rettergang og Skriftegang. Tre Fortællinger. (Eleg. indb. 5 Kr. 25 Øre.) 4 Kr.
- Skovstrup-Folk. To Fortællinger. (Eleg. indb. 4 Kr. 25 Øre.) 2 Kr. 75 Øre.
- I Strid og Stræb. Fortællinger. (Eleg. indb. 5 Kr. 50 Øre.) 4 Kr.
- Æventyrets Dyreverden. Med 44 Billeder af O. A. Hermansen. (Eleg. indb. 5 Kr.) 3 Kr. 50 Øre.
- Karreten fra Lønneskov. Roman i to Dele. (Eleg. indb. 6 Kr. 50 Øre.) 5 Kr.

I.

- Fra det daglige Liv. Fortællinger. (Invaliden. Kirkestien. Agenten. Det gamle Postbud.) 2det Oplag. (Eleg. indb. 4 Kr. 50 Øre.) 3 Kr. 25 Øre.
- Fra Vej og Sti. Skitser. 2det Oplag. (Eleg. indb. 3 Kr. 25 Øre.) 2 Kr.
- Smaahistorier. (Eleg. indb. 2 Kr. 50 Øre.) 1 Kr. 50 Øre.
- Ved Daggrø. Skitser. (Eleg. indb. 3 Kr. 75 Øre.) 2 Kr. 50 Øre.
-

Danske Forfattere Nr. 8—9.

Hjortens Flugt

af

Christian Winther.

Med Oplysninger udgiven af „Dansklærerforeningen”

ved

Verner Dahlerup.

København.

C. A. Reitzels Forlag.

1890.

København. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).

Indledning.

Da „Hjortens Flugt“ første Gang udkom, i Slutningen af Aaret 1855, var Christian Winther en Mand, som stærkt nærmede sig de 60 Aar. Det er derfor ikke underligt, at en ellers skarpsindig Kunstdommer (Goldschmidt) antydede Muligheden af, at Digteren havde skrevet dette sit Hovedværk for længere Tid siden. Hvem skulde ogsaa tænke sig, at disse Sange, der helt igennem bære Præg af en ungdommelig Kærlighed til Livet og Naturen, ere skrevne af en Mand, der for længst var kommen over den Alder, hvori Digtere pleje at naa Højdepunktet i deres Udvikling. Og dog er det saaledes! Chr. Winther var virkelig nær ved at være en gammel Mand, da han skrev „Hjortens Flugt“, og han havde den Gang for længe siden skaffet sig et Navn blandt vore største Digtere.

Han fødtes den 29. Juli 1796 i den sydsjællandske Landsby Fensmark, hvor hans Fader var Præst. Omtrænt 11 Aar gammel kom han fra Hjemmet for at gaa i Skole. Skönt det altsaa kun var sin første Barndom, han tilbragte i Faderens Præstegaard, bleve dog de Indtryk, han modtog her, bestemmende for hele hans Digterliv; han lærte her den sjællandske Natur at kende, den Natur, hvis Sanger han skulde blive mere end nogen anden. Mærkeligt er det ogsaa, at, medens de fleste

andre Menneskers tidligste Barndomserindringer angaa en eller anden Begivenhed, hvori Mennesker spille Hovedrollen, saa er det første Barndomsminde, Chr. Winther har fortalt om, et Minde om det Indtryk, Naturen havde gjort paa ham. Paa sin fjerde eller femte Fødselsdag blev han vækket tidlig om Morgenens af sin Moder, som bar ham halvsovende ned i Haven, og der „paa Höjen, hvor der stod fire store Lindetræer og et stort Asketræ, og hvorfra man havde en vid Udsigt over Holmegaards Törvemose til Broksø og det fjerne Gisselfeldt, satte hun mig paa et stort Bord, hvor vi ellers tit drak Te om Aftenen, og nu kom det, som var mig tiltænkt. Nu fik jeg Öjnene op og saa den hele brede Dal mellem Fensmark Sogn og det hinsidige ganske opfyldt af Sommerens hvide Nattetaage fra Mosekonens Bryggers. Jeg var saa vidt, at jeg vidste, min Moder vilde forunde mig at se noget dejligt; men nu — og alt for længst — ved jeg, at hun, netop hun, aldrig havde til Hensigt paa en unaturlig Maade at vække højere Ideer, Begejstring eller sligt i min unge Sjæl. Der stod en Stjerne paa Himlen, og den Stjerne glemmer jeg aldrig. Lidt efter lidt kom Solen frem, og det Skuespil, som saa mange Tusinde Poeter forgæves have forsøgt at beskrive, opfulledes for mit barnlige Öje. Naar jeg siden har set omtrent det samme, mindedes jeg altid dette første Syn, og det blev altid ufordunklet.“ Det er denne hyggelige Natur med Agre, Enge, Moser og Skove, som Chr. Winther atter og atter besynger (se f. Eks. Digtet „Sjælland“ og „Paa Herreborgen“ i „Hjortens Flugt“).

Den Skole, Chr. Winther kom til, i Aaret 1807, var Latinskolen i Nykøbing paa Falster, og i denne By bosatte hans Moder sig ogsaa, da hun 1808 var bleven Enke. Nogle Aar efter skaffede hun Chr. Winther „i Ordets fuldeste Forstand en anden Fader“, idet hun giftede sig paa ny, nemlig med den senere Biskop Rasmus Møller, Digteren Povl Møllers Fader.

1815 blev Chr. Winther Student. Han valgte Teologi til sit Studium; men det blev ikke Universitetsarbejdet,

der kom til at øve den største Indflydelse paa ham; derimod førtes han snart ind i det lystige Studenterliv, som paa den Tid begyndte at røre sig paa Regensen, hvor han boede. „Sold“ med jævnaldrende Venner, firstemmig Sang, hvortil hans smukke Basstemme og fine Øre gjorde ham skikket, Læsning af Digterværker, bl. a. italienske, fyldte hans Tid langt mere end Pligtarbejdet. Det var Chr. Winther og hans Venner, der 1820 stiftede Studenterforeningen, og til det Gilde i Regensgaarden, som gav Anledning til Foreningens Stiftelse, skrev han sin første trykte Sang: „Her under Nathimlens rolige Skygge“ med det stolte Omkvæd „Herrer vi ere i Aandernes Rige, vi er den Stamme, som evigt skal staa“.

Ogsaa uden for Studenterkredsene var han en hyppig Gæst i Selskaber; bl. a. kom han i 15 Aar næsten daglig paa det berømte Bakkehus¹⁾.

Endelig, efter at have været Student i 9 Aar, blev Chr. Winther teologisk Kandidat i Oktober 1824. Sin Eksamen fik han aldrig Brug for; vel søgte han et Par Gange Embeder (f. Eks. som Søndagspræst i Hull); men han fik aldrig noget saadant. Derimod var han et Par Gange Lærer en lille Tid, første Gang (kort efter sin Eksamen) Huslærer hos en københavnsk Grosserer, anden Gang (1841) var han nogle Maaneder i Neu-Strelitz som Lærer i Dansk for Prinsesse Mariane, Kronprinsens (Frederik den Syvendes) Forlovede. I øvrigt tilbragte han hele sit Liv som en uafhængig Mand; en Digternatur som Chr. Winther vilde næppe have passet i Embedsstanden.

Hans Liv er ikke rigt paa den Slags Begivenheder, som fylde meget i en Levnedsskildring; naar man undtager nogle Udenlandsrejser, især til Italien, er der i hele hans lange Liv ikke hændt ham noget mærkeligt

¹⁾ Se om dette Fru Gyllembourgs Novelle „Ekstremerne“ udg. af Dansk lærerforeningen ved Axel Sørensen, Side 27—30.

andre Menneskers tidligste Barndomserindringer angaa en eller anden Begivenhed, hvori Mennesker spille Hovedrollen, saa er det første Barndomsminde, Chr. Winther har fortalt om, et Minde om det Indtryk, Naturen havde gjort paa ham. Paa sin fjerde eller femte Fødselsdag blev han vækket tidlig om Morgenens af sin Moder, som bar ham halvsovende ned i Haven, og der „paa Höjen, hvor der stod fire store Lindetræer og et stort Asketræ, og hvorfra man havde en vid Udsigt over Holmegaards Törvemose til Broksø og det fjerne Gisselfeldt, satte hun mig paa et stort Bord, hvor vi ellers tit drak Te om Aftenen, og nu kom det, som var mig tiltænkt. Nu fik jeg Öjnene op og saa den hele brede Dal mellem Fensmark Sogn og det hinsidige ganske opfyldt af Sommerens hvide Nattetaage fra Mosekonens Bryggers. Jeg var saa vidt, at jeg vidste, min Moder vilde forunde mig at se noget dejligt; men nu — og alt for længst — ved jeg, at hun, netop hun, aldrig havde til Hensigt paa en unaturlig Maade at vække højere Ideer, Begejstring eller sligt i min unge Sjæl. Der stod en Stjerne paa Himlen, og den Stjerne glemmer jeg aldrig. Lidt efter lidt kom Solen frem, og det Skuespil, som saa mange Tusinde Poeter forgæves have forsøgt at beskrive, opfulledes for mit barnlige Öje. Naar jeg siden har set omtrent det samme, mindedes jeg altid dette første Syn, og det blev altid ufordunklet.“ Det er denne hyggelige Natur med Agre, Enge, Moser og Skove, som Chr. Winther atter og atter besynger (se f. Eks. Digtet „Sjælland“ og „Paa Herreborgen“ i „Hjortens Flugt“).

Den Skole, Chr. Winther kom til, i Aaret 1807, var Latinskolen i Nykøbing paa Falster, og i denne By bosatte hans Moder sig ogsaa, da hun 1808 var bleven Enke. Nogle Aar efter skaffede hun Chr. Winther „i Ordets fuldeste Forstand en anden Fader“, idet hun giftede sig paa ny, nemlig med den senere Biskop Rasmus Møller, Digteren Povl Møllers Fader.

1815 blev Chr. Winther Student. Han valgte Teologi til sit Studium; men det blev ikke Universitetsarbejdet,

der kom til at øve den største Indflydelse paa ham; derimod førtes han snart ind i det lystige Studenterliv, som paa den Tid begyndte at røre sig paa Regensen, hvor han boede. „Sold“ med jævnaldrende Venner, firstemmig Sang, hvortil hans smukke Basstemme og fine Øre gjorde ham skikket, Læsning af Digterværker, bl. a. italienske, fyldte hans Tid langt mere end Pligtarbejdet. Det var Chr. Winther og hans Venner, der 1820 stiftede Studenterforeningen, og til det Gilde i Regensgaarden, som gav Anledning til Foreningens Stiftelse, skrev han sin første trykte Sang: „Her under Nathimlens rolige Skygge“ med det stolte Omkvæd „Herrer vi ere i Aandernes Rige, vi er den Stamme, som evigt skal staa“.

Ogsaa uden for Studenterkredsene var han en hyppig Gæst i Selskaber; bl. a. kom han i 15 Aar næsten daglig paa det berømte Bakkehus¹⁾.

Endelig, efter at have været Student i 9 Aar, blev Chr. Winther teologisk Kandidat i Oktober 1824. Sin Eksamen fik han aldrig Brug for; vel søgte han et Par Gange Embeder (f. Eks. som Søndagspræst i Hull); men han fik aldrig noget saadant. Derimod var han et Par Gange Lærer en lille Tid, første Gang (kort efter sin Eksamen) Huslærer hos en københavnsk Grosserer, anden Gang (1841) var han nogle Maaneder i Neu-Strelitz som Lærer i Dansk for Prinsesse Mariane, Kronprinsens (Frederik den Syvendes) Forlovede. I øvrigt tilbragte han hele sit Liv som en uafhængig Mand; en Digternatur som Chr. Winther vilde næppe have passet i Embedsstanden.

Hans Liv er ikke rigt paa den Slags Begivenheder, som fylde meget i en Levnedsskildring; naar man undtager nogle Udenlandsrejser, især til Italien, er der i hele hans lange Liv ikke hændt ham noget mærkeligt

¹⁾ Se om dette Fru Gyllembourgs Novelle „Ekstremerne“ udg. af Dansk lærerforeningen ved Axel Sørensen, Side 27—30.

af ydre Natur. Hvad der giver det Indhold, er de indre Oplevelser, först og fremmest hans Kærlighed. Chr. Winther var ikke længere nogen ung Mand, da han blev forelsket i sin senere Hustru, Julie Constance, født Lytthans, og Forholdene gjorde, at hans Kærlighed i Begyndelsen syntes haabløs; hun var den Gang en anden Mands Hustru; vel blev hun 1843 skilt fra sin Mand; men endnu i mange Aar maatte Chr. Winther og hans elskede finde sig i Adskillelsen fra hinanden, og först 1848 fandt deres Bryllup Sted. Sin Kærlighed har han givet Udtryk i den dejlige Række Digte (139 i Tallet), som han kalder „Til Een“, og ligesom han havde besunget sin „Vandrings Lys“ under Adskillelsen, saaledes blev han ved til sin Dødedag at synge hendes Pris.

Chr. Winther fik i Tidens Løb mange Beviser paa, at hans Digtning var trængt ned i og elsket af det danske Folk. Men med denne Hæder lod han sig ogsaa nøje; han attraaede intet Udmærkelsestegn, afviste f. Eks. gentagne Gange Ridderkorset. Da han skulde til Strelitz, modtog han dog en Professortitel af Hensyn til det fremmede Hof, og fra 1851 til sin Død oppebar han Digtergage.

Som en 80-aarig Olding døde Chr. Winther i Paris den 30. December 1876. I sit bekendte Digt „Sjælland“ havde han udtalt Ønsket om at blive jordet i sin Fødeø:

Naar alting er til Ende,
og Natten stunder til,
naar slukket er i Mulmet
Livssolens Straalespil, —
ak, kunde jeg da lægge
til Ro mig i din Eng,
dit Grønsværtæppe trække
over mig og min Seng!

I Overensstemmelse med dette Ønske bragte man hans Lig til København, hvor det begravedes paa Holmens Kirkegaard. — „Naar Døden er den Høj, hvorfra et Menneskeliv overskues, saa er Mildhed og Kærlighed det Indtryk, som Betragtningen af Christian Winters

Liv har efterladt hos alle dem, der kendte ham nøjere“, siger hans Ven F. L. Liebenberg.

Chr. Winther har ikke som saa mange andre af vore største Forfattere maattet udstaa nogen lang Kamp, inden han blev anerkendt som en stor Digter; straks, da han fremtraadte med sin første Digtsamling, og lige til sin Død mødte han den fortjente almindelige Anerkendelse. Een af Grundene til denne Kendsgerning er det maaske, at han ventede meget længe, inden han traadte offentlig frem som Digter. „I min Ungdom“, siger han selv, „var jeg yderst ængstelig for at prostituere mig ved at lade nogen se mine Vers, som jeg ikke selv satte stor Pris paa, hvorfor jeg den Gang i forskellige Perioder tilintetgjorde fire, fem store Pakker Papirer med Digte af mig“. Hans første Digte fremkom i „Nytaarsgaver“ og lignende Samlinger (i Begyndelsen af Tyverne); men han var over 30 Aar gammel, da han (1828) udgav sine „Digte“, som i Aarenes Løb efterfulgtes af mange andre Digtsamlinger og Fortællinger („Nogle Digte“, „Digtninger“, „Fire Noveller“, „Nye Digte“ o. s. v.). Hans „samlede Digtninger“ udgøre 11 Bind. At skildre disse Værker her vilde føre os alt for vidt; alle ville kende i det mindste nogle af dem, mange af hans Digte lærer man udenad i Barnealderen („Flugten til Amerika“, „Dansen i Skoven“, „Matrosen“, „En Ven“, „Ridder Kalv“); de fleste kende ogsaa mindre Digte som „Flyv, Fugl, flyv!“, „Elskovsseglet“, „Sjælland“, „Murad“ eller større Fortællinger paa Vers som „Ringens Indskrift“ og „Annette“. Til hans mest kendte Værker høre ogsaa hans „Træsnit“ („Henrik og Else“, „Erik og Ellen“, „Jakob og Lone“ o. s. v.), 12 Smaadigte, hvori han skildrer Kærlighed mellem sjællandske Bønderkarle og Piger. Her skal kun omtales „Hjortens Flugt“, det Værk, hvori man bedst ser alle hans Digtorejendommeligheder: hans store Kendskab til Naturen, hans frejdige Syn paa Livet, men først og sidst hans enestaaende Evne til at behandle vort Modersmaal i klangfulde, malende Vers.

„Hjortens Flugt“ er, om man vil, et historisk Digt, dog ikke i samme Forstand som f. Eks. Ingemanns Romaner; det maa snarere kaldes en fri Digtning med en historisk Baggrund. Tiden er temmelig bestemt angiven til omtrent Aar 1420, lidt før og lidt efter, og der hentydes lejlighedsvis til historiske Begivenheder: Erik af Pommerns Kampe for Sønderjylland, hans Rejse til det hellige Land, hans Skæbne, efter at han var bleven fordreven fra Danmark m. m. Kongen selv skildres nøjagtig i Overensstemmelse med den tidligere gængse Opfattelse af denne ulykkelige Mand. Ogsaa Dronning Filippa optræder; men af hende er Billedet langt mere ubestemt: vi faa intet Indtryk af den kække Dronning, som forsvarede København mod Hansestædernes Flaade, men kun af den elskelige, rene og dog tilside-satte „Jomfrudronning“.

Hvad Skildringen af Tidens Sæder og Skikke angaar, da har Chr. Winthers Kilde været de danske Folkeviser: vi se Folkevisernes Riddere og Legere for os, vi se Borgene med deres Rosenlunde, Grave, Vindebroer, Borgeled, Höjenloft, Fruerbur og Mørkestue, alt skildret som i de gamle Viser; Ridderne „bede“ de vilde Dyr, Kvinderne „væve i Lad“ og spille Terning paa Tavl. Vi møde den katolske Kirke med dens Helgener, dens Munke og Nonner, og vi genkende Folkevisedigternes Tro paa hemmelige Trolddomskunster, Menne-skers Forvandling til Dyr og fremtryllet, albtagende Kærlighed. — For Bøndernes Vedkommende frembyde vore Folkeviser derimod ikke saa rigt et Stof; derfor maa Digteren ty til sine egne Minder og skildre deres Bryllupper, „Riden Sommer i By“ m. m., saaledes som han vel har kendt dem fra sin egen Barndom¹⁾.

Digitets Personer ere, med Undtagelse af Kongen og Dronningen, nærmest at anse som Chr. Winthers

¹⁾ Pudsigt er det at se, at han i Sangen „Paa Herreborgen“ lader Storken staa paa Sognefogdens Tag; Digteren glemmer et Øjeblik helt, at Talen er om Middelalderen.

egne digteriske Skabninger: Historien kender hverken til Folmer Sanger, Frøken Ellen, Gulitza, Rhitra eller Iver Bugge for ikke at tale om Mølleren og de andre Bønder.

For tre af Hovedpersonernes Vedkommende er Forholdet dog noget anderledes, idet der omtrent paa den omtalte Tid virkelig gaves Mænd, som bare de her fra Digtet kendte Navne.

Mest „historisk“ er Peder Jærnskæg¹⁾; om ham fortælles i gamle Kilder netop de to Begivenheder, der spille Hovedrollerne i hans Liv: Fangenskab i Vismar (se Note 1 Side 74) og hans ulykkelige Ægteskab med „Marri“ Skave. Angaaende dette sidste fortæller Peder Syv i sin Udgave af Folkeviserne følgende gamle Sagn: „Peder Jærnskæg siges at have haft en Skave til Hustru, berygtet for Letfærdighed, hvilken han derfor kryste ihjel i Barselseng, der han havde sit Harnisk paa under Klæderne, og han mente det ej at være sit Barn“. Efter disse to Smaahistorier har Chr. Winther saa formet sin ejendommelige, rørende, lidt komiske gamle Herre.

Jens Due er en Person, der i Historien er ganske anderledes velkendt end Hr. Peder; han spillede en betydelig Rolle paa Dronning Margretes Tid, og under Erik af Pommern indtog han som Rigens Hofmester den højeste Stilling i Landet. Men af den historiske Jens Due har Chr. Winther kun beholdt hans Værdighed (han kalder ham dog „Marsk“) og hans skaanske Herkomst; i øvrigt har han, ved at gøre sin Jens Due til Deltager i Peder Jærnskægs Hændelser, selv skabt en ny Figur, som har lidet mere end Navnet til fælles med Erik af Pommerns Hofmester.

Hvad endelig Strange Nielsen angaar, saa har Digteren ogsaa for hans Vedkommende laant en virkelig

¹⁾ Slægten Jærnskæg ejede Godser i Nordsjælland, om end ikke ganske paa det Sted, hvor Hr. Peders Borg efter Digtet skal have ligget.

Persons Navn, ja han har endog beholdt hans Hjemstavn og hans Faders Navn¹⁾), men ellers intet. Den historiske Hr. Strange blev under Kristjern den Første Rigshofmester og levede endnu paa Kong Hans's Tid. At han virkelig skulde have foretaget et „Hjorteridt“, vides der intet om; denne Begivenhed minder derimod om den fra Karl XII's Historie bekendte Kosak-Hetman Mazeppas Ridt paa en vild Hest, hvilket er poetisk behandlet af den berømte Lord Byron²⁾).

Ved Hjælp af disse halvt eller helt digtede Personer er det nu, at Chr. Winther bygger sin kunstnerisk sammentømrede Handling, en Handling, som er rig paa Afveksling, skönt hele Digtet i Virkeligheden kun handler om eet eneste Æmne, nemlig Kærlighed.

Egentlig nye og ejendommelige Kærlighedsforhold har Chr. Winther ganske vist ikke skildret i „Hjortens Flugt“; men han har forstaaet at sammenknytte sine mange smaa Kærlighedshistorier til et helt, stort Kærlighedsdigt, der, ogsaa hvad Indholdet angaar, kan fængsle vor Interesse. Vi se den unge Bondepige sørge over sin Elsker, der, fangen i onde Magters Garn, er hende utro; vi se Bondekarlen Jens Pode sukke under Narremasken

¹⁾ Hvad Chr. Winther derimod ikke kunde vide, er det, som en lærd Kender af den danske Adels Historie nylig har oplyst, nemlig at Strange var en Frænde af Niels Ebbesen, saaledes som hosstaaende Stamtavle vil vise:

Ebbe Strangesen.

Esge Ebbesen. Strange Ebbesen. Niels Ebbesen.

Ebbe Strangesen. Niels Strangesen.

Strange Nielsen.

²⁾ Et lille hjemligt Tilknytningspunkt for Hjortens Vedkommende har man dog maaske i følgende danske Folkesagn: „I Kristian den Fjerdes Regeringstid fangede man i Skoven en Hjort, som havde tilhørt Kong Frode, hvilket saas deraf, at om dens Hals hang en kostelig Guldkæde, paa hvilken stod skrevet disse Ord: „Fred mig! Frode freded' mig!“

i Anledning af sin Kæreste, som den raa, sanselige Herremand vil tvinge til Utroskab. Vi lære et Pligtgiftermaal at kende; Skinsygen og dens frygtelige Følger fremstilles i Peder Jærnskægs Historie. Rhitras forsmaaede Kærlighed til Strange se vi vende sig til et uforsonligt Had. Men vor Hovedinteresse knyttes dog til tre forskellige Kærlighedsforhold: mellem Kongen og Rhitra, mellem Strange og Ellen og endelig mellem Folmer og Dronningen.

Rhitra hører allerede ved sin Fødsel hjemme i en anden Verden end Digtets øvrige Hovedpersoner, hun tilhører en fremmed Folkestamme, og hun skal endogsaa kun halvt være af menneskeligt Udspring: over hendes Fødsel hviler et hemmelighedsfuldt Slør, hun antages at være en Datter af „Nattens sorte Gud“. Det er denne hendes halvt menneskelige, halvt djævelske („dæmoniske“) Oprindelse, som efter Moderens Mening betinger hendes „frygtelige Magt“. Men Digteren giver endnu en Forklaring af hendes dæmoniske Indflydelse paa Kongens Sind, nemlig den lille Guldsnog, hun bærer i sit venstre Øre; denne Snog bliver for Rhitra det samme, som efter Folkesagnet Tovelilles¹⁾ Ring blev for hende (se J. L. Heibergs Skuespil „Syvsoverdag“). Ved Hjælp af Snogen kan Rhitra binde Kongen til sig paa lignende Maade, som i de gamle Folkeviser Ridderen ved at riste Runer kan tvinge en Kvinde til Kærlighed. Men denne Kærlighed er ikke nogen ægte, naturlig Følelse: det er en sanseberusende Lidenskab, der gör sin Genstand til et viljeløst Redskab i en andens Haand; Kongen bringes til at glemme alt for den skønne Troldpige, som har hildet ham i sit Garn. Han kan ogsaa kun frelses ved et Under, idet Rhitra, tvungen ved Trolddomskunster, selv røber, hvori hendes overnaturlige Magt bestaar.

Som Modsætning til dette Par staa Strange og Ellen. Det, der sammenbinder dem, er en Kærlighed, saa ren, „at Himlens rene Engle maatte juble derved“,

¹⁾ Sagnet lader ogsaa Tove være født paa Rügen.

og denne Følelse bevares usvækket gennem al Modgang for til sidst at føre dem til Sejr. Hr. Strange er dog ikke Ridder for intet; sin Æts uplettede Adelskjold holder han højt i Agt, og hellere end at vanære sin ældgamle Slægt vil han give Afkald paa sin egen Lykke. Mod Slutningen af Digtet har Chr. Winther dog ikke nænnet at lade ham holde fast ved sit Forsæt; han lader Kærligheden sejre over alle Betænkeligheder; men ved Hjælp af de elskendes könne lille Kærlighedsviser faar Strange i næste Öjeblik det afgörende Bevis for, at hans Elskov heller ikke efter Ridderskabets Love har været brödefuld.

Folmer Sanger er Digter, en aandelig Slægting af Sydens Troubadourer (sammenlign Schack Staf-feldts „Troubadouren“). Han elsker den skönn Natur, han elsker alle skönn Kvinder; men han lader sig ikke binde til nogen enkelt, han elsker först og fremmest Friheden ligesom den stolte Kronhjort. Det kan ikke nægtes, at han undertiden gör et noget letfærdigt Indtryk (se navnlig hans Forhold til Inger og ved Rhitras Leje). Men een Kærlighed holder han dog fast ved; hele Digtet igennem virker han til Dronningens Ære, hende ser han op til med en ærefrygtsfuld, tilbedende Følelse, hun er for ham Legemliggörelsen af alt det skönn og ædle i Kvindenaturen; det er derfor hans störste Lykke at maatte kalde sig hendes Sanger. Der er, som man har gjort opmærksom paa, i Folmer Sangers Kvad til Dronningens Pris undertiden noget, der minder om Chr. Winthers Digte „Til Een“.

Skuepladsen for Digtets Handling er Sjælland, Chr. Winthers Fødeø. Kun i et Par indlagte Fortællinger flyttes vi til fremmede Lande; Gulitza fortæller om Rügen, Peder Jærnsæg om sit Fangenskab i Vismar, og Iver Bugge om sin Faders Forvandling i Italien¹⁾.

¹⁾ Medens de to andre Fortællinger ere nødvendige efter hele Digtets Bygning, kommer Historien om Æslet temmelig mærkværdigt og afbryder Handlingen; den bærer

Men hele det øvrige Digt er uadskilleligt knyttet til Sjælland og den sjællandske Natur.

Handlingen foregaar nu dels i Sydsjælland (Præstø- og Næstved-Egnene), dels i Nordsjælland, ved Gurre og paa Nordkysten, og disse Egne skildrer Digteren med en geografisk Nøjagtighed, som viser, at han kender dem ud og ind. Hovedopgaven for ham har dog ikke været at give en paalidelig Beskrivelse af de paagældende Egne, selve Landskabet er det underordnede; men den Stemning, der hviler over den sjællandske Natur, er Hovedsagen, og denne Stemning smelter fuldstændigt sammen med Begivenhederne, saaledes at Naturskildringerne ikke blive noget, man kan springe over, uden at det skader Nydelsen af det øvrige; hvis de manglede, vilde det hele kun blive en Række brogede Billeder uden Baggrund.

Netop Naturskildringerne ere Digtets allerskönneste Partier; man læse f. Eks. atter og atter Beskrivelsen af den varme Septemberdag i „Flugten“, af Efteraaret i Begyndelsen til „Den vandrende Sanger“, af Foraaret (Begyndelsen til „Jörgen og Anna“), tidlig Morgen i Maj (Begyndelsen til „Skovbroderen“), varm Eftermiddag i Maj (Begyndelsen til „Hr. Peder Jærnskæg“), Sommernatten (Folmers Sang i „Uglens Hjerter“), Tordenluften („I Riddersalen“), Havet i Storm og Stille (Begyndelsen til „Et Farvel“) for nu blot at nævne de betydeligste.

Medens vi saaledes have mange Skildringer af Sommeren og yndige Foraars- og Efteraarsdage, mangler

ogsaa et helt andet Præg end det øvrige Digt, men minder stærkt om en Forvandlingsscene, der skildres i Romanen „Det gyldne Æsel“ af den latinske Forfatter Apuleius (2. Aarhundrede e. Kr.). Den ydre Anledning til, at Chr. Winther har indflettet denne Historie, er maaske, at han selv foretog en Rejse til Italien under Udarbejdelsen af „Hjortens Flugt“.

Vinteren næsten ganske; den omtales kun med to Vers i Slutningen af „Gulitza“. Værd at lægge Mærke til er ogsaa Begyndelsen til „Et Farvel“, hvori det hedder:

Saa gik der da en Vinter, | saa kom der en Vaar,
og Engen staar i Blomster, | og Bogfinken slaar.

Det er, som om Vinteren var meget snart overstaaet, medens vi den største Del af Aaret havde dejligt, mildt Vejr.

Til Chr. Winthers Naturbeskrivelser høre Dyrene nødvendig med; det er aldrig „døde“ Landskabsbilleder, han maler, de oplives stadig ved levende Skabninger, som bidrage til at give Billederne deres Præg. Og de Dyr, der omtales, ere meget forskelligartede; alene i de nysanførte 8 Eksempler paa Naturskildringer forekomme følgende: Vildsvinet¹⁾, Snogen, Skovduen, Spætten, Ræven, Storken, Kragen, Gøgen, Lærken, Frøerne, Myggene, Ravnene, Hugormen, Stæren, Viben, Tusserne, Edderkoppen, Bogfinken og Sælhunden. Ogsaa Menneskene optræde hyppig i Selskab med Dyr, saaledes har Bondedigteren Anna sin Hund, som hun leger med, Folmer Sanger ledsages overalt af sin Puddel, Dronningen klapper sin hvide Mynde, og Ellen fodrer Fiskene i Parken.

Især knyttes dog Interessen til den prægtige Kronhjort, som afgjort hører med til Digtets „Hovedpersoner“: den er det stumme Vidne til de elskendes første Møder, den er det uskyldige Redskab ved deres Adskillelse, den bærer deres Skæbne om sin Hals, og det er endelig den, som — lokket hid ved Kærligheds-sangen — giver Strange Ret til fuldt ud at følge sit Hjertes Drift. Intet Under, at Digteren har opkaldt sit Værk netop efter Hjorten!

¹⁾ Som bekendt var Vildsvinet tidligere almindeligt i Danmark; det sidste Vildsvin blev skudt i Jylland i Begyndelsen af dette Aarhundrede.

Idet Chr. Winther, saaledes som vi nu have set, har malet os et Billede af den danske Historie, af det danske Folkeliv og af den danske (sjællandske) Natur, har han skænket os een af de mest nationale Digtninger, vi overhovedet have. Men endnu mere nationalt bliver hans Digt ved sin Sprogform; „Hjortens Flugt“ er ved sit Sprog om muligt endnu fastere knyttet til Danmark end ved sit Æmne. Vel er det to Gange forsøgt at oversætte Digtet paa Tysk; men det er mere end tvivlsomt, om det i fremmed Sprogdragt kan berede udenlandske Læsere en Nydelse, der kan maale sig med den, vi Danske have ved at læse det i det skønne Sprog, som Chr. Winther selv har iklædt sit Værk. Hele vort Modersmaals Ordforraad tager han i sin Tjeneste, han benytter Vendinger og Ord fra den daglige Tale saavel som fra Digtersproget, fra den sjællandske Almues Maal og fra Sømandssproget; men særlig har han gjort en rig Høst paa Folkevisernes Sprogmark uden dog derfor at forfalde til en unaturlig Stræben efter at gøre sit Sprog „gammeldags“. Eksempler paa Folkeviser-udtryk ville kunne findes næsten paa hver Side i Digtet; „lade sit Bryllup bo“, „Fore“, „gyldne Spange“, „aksle sin Kaabe“ og mange andre ere kun forstaaelige for den, som kender vore Folkeviser.

Sin ejendommelige rene Velklang faar Sproget i „Hjortens Flugt“ dog først ved at blive formet til Vers; derved er der ligesom lagt en Melodi under det hele, saa at det paa vort Øre kan gøre et Indtryk, som minder om den Nydelse, skøn Musik kan berede os.

Den Versform, Chr. Winther benytter, har man ment at kunne paavise i enkelte af vore Folkeviser; men i den nyere Digtning er den indført af Oehlenschläger, der anvender den f. Eks. i „Thors Rejse“ og i „Helge“. Almindelig kaldes den „Nibelungenverset“ efter det gammel-tyske Heltedigt „Nibelungenöt“, som er digtet i en lignende Versart. Her i Landet kaldes den dog ofte „Chr. Winthers Versart“ og med fuld Ret, da ingen

dansk Digter har knæsat den som han; han har f. Eks. benyttet den til alle sine Træsnit¹⁾.

Som Eksempel paa et regelret bygget Nibelungenvers kan anføres:

Men Hjorten drejed Øret, | den vendte Hov'det lidt;
det var de samme Toner, | som den fornam saa tit.
Det lod ret, som den sukked, | og atter laa den ned.
Tungt aanded Ungersvenden | og blev saa atter ved.

Men faa Versarter ere modtagelige for saa mange Ændringer som Nibelungenverset; det kan „taale næsten enhver tænkelig Afændring uden derved at gaa til Grunde“²⁾. Og netop disse Afændringer vise Chr. Winthers Verskunst i dens største Fylde: han lader Versenes Bygning rette sig efter Stemningen i det fortalte; Versformen er ham ikke en Byrde, som tvinger ham til at opgive den naturlige Fortællemaade; men den er i hans Haand endnu et Middel til levende at udmale for os de Scener af Naturens og Menneskenes Liv, han fortæller om. Med Rette er det sagt om Chr. Winthers Sprog- og Verskunst, at den er „Fuldkommenheden selv. Hertil kan naas; men overgaas kan dette ikke.“

¹⁾ Man lade sig ikke skuffe af, at „Træsnittene“ trykkes som firliniede Vers, „Hjortens Flugt“ som otteliniede; „Hjortens Flugt“ kunde lige saa godt eller bedre have været trykt som firliniede Vers; virkelige otteliniede Vers med 4 Rimpar forekomme dog i Folmer Sangers Viser, i Kærlighedssangen og i „Korset“. I nærværende Udga ve Versene (Stroferne) overalt trykte i 4 Linier; men Digterens egen Linieinddeling betegnes ved smaa lodrette Streger.

²⁾ Med Hensyn til det nærmere om Versbygningen henvises til E. v. d. Reckes Bog: Dansk Verslære i kortfattet Fremstilling (1885). — En flersidig Skildring af Chr. Winther som Digter kan læses i G. Brandes's „Danske Digtere“ (1877).

Forspil.

Paa denne Kildemarkedsplads¹,
her mellem Boder, Skur og Telte,
med gammelt Kram og Modestads;
hvor vise Mænd og store Helte,
med Næserne af sminket Voks,
saadan, som end de var i Live,
sig for en videlysten Floks
nysgerrigt aabne Blik hengive;
hvor ret en udsøgt Assemblée²
af Hunde og af Aber svanser,
hvor Papegøjer snakke, le,
og Bamsen gravitetisk³ danser;
hvor der falbydes Faar og Svin,
Gaas, Hest og Ko samt Kalv i Skare,
hvor der er baade Vand og Vin
og andre drikkelige Vare⁴;
hvor her Salat kan faas og Kaal,
hist Liljer, Tusindfryd og Roser,

¹ Ved de „hellige Kilder“, paa hvis underfulde Kraft Almuen har troet til langt ned mod vor Tid, fremstod der ofte Markeder, hvor Varer falbødes, alskens Gögl dreves, Vokskabinetter forevistes o. s. v. Det bekendteste af disse Kildemarkeder er den endnu bestaaende „Dyrehavsbakke“ ved Kirsten Pils Kilde i Nærheden af København (skildret bl. a. af Oehlenschläger i „St. Hansaften-Spil“). Som det følgende viser, maa det ogsaa være Dyrehavsbakken, Chr. Winther omtaler her. ² Forsamling. ³ alvorlig og værdig.
⁴ forældet for „Varer“.

her Sølv og Guld, hist Jærn og Staal,
 her Kniplingsslør, hist uldne Hoser;
 hvor der er flot med Fisk og Kød,
 Kapuner¹, Harer, Torsk og Karper,
 og Sangen klinger sød og blød
 til Lire, Hakkebræt² og Harper;
 mens Himlen hvælver klar og blaa
 sig over Skovens grønne Kupler,
 hvor, gemt bag Løv og Gren, de smaa
 Frimestre³ dybt i Kunsten grubler:
 her har jeg sindig, bondeklog
 med Løv og Kranse net afspærret
 afsides mig en rolig Krog,
 hvor nu jeg ruller op mit Lærred⁴.
 Her af og til den hele Dag
 jeg sang og drejede min Lire;
 var ej saa kort mit Aandedrag,
 jeg havde sagtens sunget tiere.
 Vel var det kun en lille Kreds,
 der standsede og hørte paa mig;
 men jeg var mer end vel tilfreds,
 jeg saa, den vilde nok forstaa mig.
 Se, jeg har af Historier
 afskildret⁵ her en lille Række;
 ifald det kunde more jer,
 jeg Billederne vil afdække;
 skönt jeg — paa det Lav! — ikke kan
 med sligt Mirakel og Spektakel,
 som hist den indianske Mand⁶
 og min Kollega, Mester Jakel!⁷ —

¹ gildede Haner. ² gammeldags Klaver. ³ Frimestre
 vare egentlig Haandværksmestre, som ikke hørte til noget
 Lav og arbejdede uden Svende; her menes naturligvis Fuglene.
⁴ Digteren omtaler sig altsaa som en Liredrejer, der har malede
 Billeder at forevise og forklarer dem for Markedsgæsterne.
⁵ afbildet. ⁶ Indianere og andre vilde Mennesker forevises
 ofte paa Markederne. ⁷ Mester Jakel-Komedier kaldes, efter
 Hovedpersonen i Stykkerne, de latterlige, ufuldkomne Dukke-

Det lider jævnt mod Aftenstund,
 alt Skoven staar hel tavs og dunkel,
 snart gemmer sig paa Havets Bund
 Dagmoders¹ glimrende Karfunkel².
 O, kommer da og lytter lidt
 til mine Sagn og Lirens Triller,
 för alle vandre — hver til sit —
 för Nattens sorte Slør os skiller.

skuespil, som endnu opføres paa Dyrehavsbakken (efter-
 lignede i St. Hansaften-Spil). ¹ Morgenrødens. ² rød
 Edelsten, Rubin; her brugt om Solen.

Flugten.

End dækked Nattens Tæppe | den drømmende Lund;
end slumred Dagens Öje¹ | sit sidste, søde Blund;
Halvmaanens blege Aasyn | fra Himlens dybe Blaa
med tungsindige Blikke | til Kongeborgen² saa.

Imellem stolte Bøge, | paa Skovsøens Rand
den knejsed mørk, mens Luften | kruste det klare Vand;
let sused gennem Skoven | den friske Morgenvind,
saa Stjernen ofte daled | i Skyens Favntag ind.

I Borgen var der Stilhed, | der var ængsteligt tyst,
som gemte den en Rædsel, | en sælsom, i sit Bryst;
Septemberløvet sitred | paa den knudrede Eg,
og Voverne, de rislende, | langs Kysten sank og steg.

Men hist, hvor Hyldebusken | nær Murens Sten var groet,
der aabned sig en Jærndör | i Taarnets faste Fod;
og op fra Öglegaardens³ | natkolde, skumle Gem
en halv Snæs vilde Karle | i Tavshed trængte frem.

To røde Fakler flamme. | Imellem dem gaar
en Ungersvend med brune, | vildtflagrende Haar.
Paa nøgen Fod han træder, | med linned Kofte paa,
mens Harmens hvide Liljer | paa bægge Kinder staa.

¹ Solen.
Gurre Slot.

² Som det følgende viser, er Talen om
³ Ormegaard, Fængsel fuldt af giftigt Kryb.

Men stum var hans Læbe, | og stolt var hans Blik,
saa kraftigt, let og spændigt¹ | som til en Dans han gik.
Paa Flokkens kaade Grumhed, | paa deres ublu² Spot
med bittert Smil om Munden | han svarede blot.

Hen over Borgebroen | de droge ham af Sted,
de slæbte som en Køter | ham ud for Borgeled³;
han fulgte dem som den, | der bærer mægtig Trøst
i sit dristige Mod, | i sit skyldfrie Bryst.

I Rosenlund⁴ de standsed. | Her knejsede stolt
en Hjort, som fire Svende | med Nød og Møje holdt.
Med Løbene⁵ den stamped, | og dens kyste, vilde Blik
til højre og til venstre | i Angst og Rædsel gik.

Med plumpe Bøddel-Næver | de kasted her paa Stand
i Græsset hen den unge, | den vaabenløse Mand;
saa surred de, saa bandt de | under voldsomme Greb
hans Arme og hans Hænder | med stærke Hampereb.

Saa lagde de ham baglængs, | alt under bitter Spot,
paa Dyrets Ryg, — de sagde, | der laa han blødt og godt!
Fast snøred de hans Hænder | og hans Fødder igen
til Hjortens ranke Hals, | til dens Blad⁶ og dens Lænd.

„Her skal du ikke længer | saa stolt og sirlig gaa;
nej, langt af Led⁷ du fare | med Kongens Ærind maa.
Den Ganger, som du rider, | den gör dig Vejen let,
du tør ej ved⁸ paa Vejen | at vorde mødig og træt.

Saa vide over Landet | skal du bære Kongens Bud;
som ærlig Svend og dannis⁹ | du føre det ud!“

¹ elastisk.² skamløse.³ De gamle Ridder- og

Kongeborge vare i Reglen omgivne med Grave, over hvilke der førte Broer; Borgeleddet var Indgangen til den ydre Borg, Forborgen.

⁴ Lystskoven.⁵ Benene paa Vildt.⁶ Skulderblad.⁷ Led = Vej; af Led, af Sted.⁸ tør

ved, behøver.

⁹ brav.

Saa gav de Slip paa Dyret, | og stemmed alle op
med knaldende Piske | deres Hallo! og Hop!

De klapped i deres Hænder, | mens Valdhornet klang.
Den kyste Hjort da lukt | over Rosenhegnet sprang.
Ned ad den Lindegyde | som en Pil det monne gaa,
hvor hist og her i Skyggen | Hofsinders¹ Huse laa.

Men ved det sidste Hus, | som var saa sirligt bygt,
halv dulgt bag Rosenhækker | og med Billeder smykt,
der aabned sig et Vindve | bag Rankerne brat,
og rædsomt lød en Stemme | i den dæmrende Nat.

Det var en vildtskingrende, | en knivskarp Kvinderøst,
som kom den fra et haabløst, | forpint, fortvivlet Bryst;
som steg den op fra Dybet, | fra den flammende Dal,
hvor Sjælen sig krymper | i den evige Kval:

„Nu Lykke da paa Rejsen, | allerdejlige Svend!
O, vend din rappe Ganger | ret snart her hjem igen.
Dvæl ikke alt for længe, | ak, din udvalgte Mø,
din yndefulde Rose | af Sorrig vist vil dø!“

Men let som en Svale | af Sted den Ganger for,
de naaede ej hans Øre | de skærende Ord.
De svandt, som ved Stormsø | en Fuglekvidder fin,
mens Luften om hans Hoved | istemmede sit Hvin.

Det lød ubønhørligt | som en rædsom Dødesang,
et Jammerhyl fra Graven, | en Stormklokkeklang.
Ubændig, som Høstens | den kaadeste Vind,
gik Hjortens Flugt fra Sletten | i Skovkrattet ind.

Ved hvert et Sæt, den gjorde | i Angest og i Hast,
de Reb om Haand og Ankel | sig surrede mere fast;
og Slaaentjörnens Kløer | og Egens sejge Arm
hudflettede hans Skuldre | og søndersled hans Barm.

¹ Hofmænds.

Uden Rast, uden Hvile | for Skovens Drot af Sted
 over grönklædte Bakker, | i grönne Dale ned;
 höjt stønnede dens Bryst, — | den sitred — og med eet
 udstødte den fra Lungen | et Bröl saa vildt og vredt.

Og i det fælt uhyggelige, | det dumpe, hæse Skrig
 en Dødsangest bæved, | en Kval — usigelig.
 Kyst af sin egen Stemme, | forvildet i sin Skræk
 mer rasende den satte | over Busk, over Bæk.

Septemberdagens varme, | guldstraalende Sol
 alt længe sad rolig | paa sin mörkblaa Kongestol;
 den smiled saa huldsligt | til Mark og Sø og Skov,
 og kvæged ved sit Öje, | hvad der vaaged og sov.

I Mosen havde Vildbassen¹ | slaget sig til Ro,
 den snorkede ved Siden af | sin gryntende So;
 den sorte Snog sig ringled² | i Sandets lune Bad,
 Skovduen, sødt kurrende, | i Gyngevuggen sad.

Træpikkeren³, den brogede, | den lille Tømmermand,
 paa Birkens hvide Bark slog | sin snelle Trille an;
 og Ræven med sin gule, | sin boltrende Flok
 i Græsset ved sin Hule | havde Lystighed nok.

Saa yndig Fred der hviled | paa Vej og paa Sti,
 hvor den usalige Rytter | paa Hjorten fløj forbi;
 men selv han intet ænsed; | paa den rædsomme Flugt
 han havde tabt sin Tanke, | og hans Öje var lukt.

Den kronede Ganger | tog en vildere Fart,
 i Skovens dybe Mörke | den fjælede⁴ sig snart,
 i løvtætte Tykning, | hvor Ensomhed bor,
 fra Mennesker fjernet | og fra Menneskers Spor.

Den naaede sent paa Dagen | en Lyngskrænt, der stejl
 sank ned mod en Skovsøs | bladkransede Spejl.

¹ Vildsvinet. ² bugtede sig. ³ Spætten. ⁴ skjulte.

Det standsede den ikke; | lig et lynende Blink
den skød som i Blinde | ned ad den bratte Brink.

Brat Bølgerne blev vakte, | höjt om dens Lænder slog
det blanke Vand; den svømmed, | den prusted og jog
af Rede de vilde Ænder, | som kurede¹ i Siv, —
da vaagned atter Svenden | til Kval og til Liv.

Han aabnede sit Öje, | vemodigt op han saa
imod det dybe, rene | og trøstefulde Blaa; —
og Vandets stærke Favntag, | af friske Kræfter fyldt,
den lumre Feberhede | af hans Lemmer fik skylt.

Det var, som Haabets Spire | alt sagtelig frembrød,
hans Muskler bleve stramme, | frit Hjertets Kilde flød.
Det var ham, som Rankens | mildtglødende Blod
havde dræbt al hans Smerte | og livnet hans Mod.

Men næppe op af Badet | den kaade Ganger steg,
för atter Haab og Lise | bort fra hans Hjerte veg.
Naar han de spændte Snore | blot lindt² og sagte drog,
da var det som en Spore, | der vildere den jog.

Den rejste sine Takker, | den brölede ræd,
og piled over skovdækte | Dal og Höj af Sted;
og kom den saa paa Farten | til en sörgelig Plet,
hvor Pesten³ havde øvet | sin skumleste Idræt;

¹ sydsjællandsk Ord = rugede. ² lempelig. ³ „Den sorte Død“, en af de forfærdeligste Ulykker, der har ramt Jorden. Sygdommen var, hvad man kalder en Bubonpest (ytrede sig bl. a. ved stinkende Bylder); i Reglen medførte den Døden i Løbet af 1—3 Dage. Den bredte sig over den allerstørste Del af den gamle Verden og rasede i Danmark i Aarene 1349—50. Dens Ofre her i Landet var omtrent en Tredjedel af Befolkningen, hvorfor man meget længe efter Pestens Ophør kunde se Marker, Gaarde og Landsbyer ligge udyrkede og mennesketomme hen.

hvor Pesten havde mejet | alt det levende bort,
 hvor Haven laa forvildet, | Skorstenen knejste sort, —
 da studsed den og standsed | og gjorde omkring;
 da knaged Svendens Lemmer | ved det voldsomme Sving.

Saa led det hen ad Aften. | Af Solens røde Glans
 kun Bøgenes Isse | bar en glimrende Krans.
 Men Dæmringen sneg sig | gennem Busk, gennem Krat
 og hviskede: nu kommer | den stille, store Nat.

Jævnt sagtnede den vilde | sin stormende Gang;
 den travede, den rendte, | og kun sjældnen den sprang.
 Den snøfted, og den letted | kun fortrøden¹ sin Fod,
 den snubled over Tuen | og mangen knudret Rod.

Og ved en Egestamme, | hvis Rødder som et Net
 krøb ud og ind fra Bullen², | den standsede med eet.
 Paa tørre, glatte Moslag | den snublede, den gled
 og styrtede saa sammen, | at den stønnede derved.

Da glimted Haabet atter! | Ved Faldets Sving og Hast
 den ene stærke Line | om Haandleddet brast;
 men sindig og forsigtig | sin Haand han hvile lod,
 han hæved ej sit Hoved, | han rørte ej sin Fod.

Nu randt det ham i Sinde, | det var den søde Stund,
 der ellers tit ham vinked | til dunkle Rosenlund,
 for under de duftende, | de fyldige Lindetræ'r
 i Natten trygt at møde | sin unge Hjertenskær.

Og Tegnet, som i Löndom | de brugte, hver Gang
 de nærmed sig hinanden, | det var en simpel Sang,
 en jævn lille Vise, | uskyldig, from og glad,
 som bægge de to Hjerter, | der saa ofte den kvad.

I Rosenhaven bundet | den Kronhjort da stod,
 og nipped Lindens Blade | og laa ved dens Rod.

¹ sendrægtig (modsat ufortrøden). ² Træstammen.

Og naar da Sangen toned, | lidt mindre sky og vild
den vendte sine Ører | og lytted gerne til.

Thi Hjorten højligt elsker | og hører med Lyst
den Velklang, der kan fødes | af et Menneskes Bryst¹.
Saa snart den derfor spored | den Vekselsang blid,
den lod sig villig klappe | og traadte gerne hid.

Hint Elskovens Løsen² | det kom han her i Hu;
og skönt hans Hjerter brændte | omspændt af Ve og Gru,
saa hæved han dog Stemmen | saa blødelig og blid,
som naar en Moder luller | sit Barn ved Nattetid:

„Hvor tindrer nu min Stjerne? | Hvor dølger sig min Skat?
Dig søger i det fjerne | min Sjæl ved Dag og Nat.
Dig lokker nu min Stemme; | jeg ved, du kommer jo,
thi aldrig kan du glemme, | du skænkede mig din Tro!“

Men Hjorten drejede Øret, | den vendte Hov'det lidt;
det var de samme Toner, | som den fornåm saa tit.
Det lod ret, som den sukked, | og atter laa den ned.
Tungt aanded Ungersvenden | og blev saa atter ved:

„Hver Nat er jo vor Sommer, | dens Blomster ere vi;
naar Dagen den kommer, | er vor Sommer forbi.
O, yndigste Kærminde! | O, Elskovsrose rød!
I Mulm jeg kan dig finde, | for din Duft er stærk og sød!“

Saa nynnede han og løste | med den varsomste Haand
af bægge sine Ankler | de stærktsnoede Baand;
og lempeligt han listed, | med højthbankende Barm,
den allersidste Løkke af, | som kuede hans Arm.

¹ Ogsaa Oehlenschläger omtaler, at Hjorten elsker Musik;
i „Helge“ lader han den standse for at høre paa en Sække-
pibe: „Han lytted, han dvæled, han elsked denne Lyd“ (se
Digtet „Jagten“). ² hørligt Kendingstegn.

Han sagte lod sig glide | fra Dyrets brede Ryg,
 ned sank han ved dets Side | paa Mostæppet tryg.
 Dog knap sig følte Hjorten | for Baand og Byrde kvit,
 udstødte den et Bröl, | sprang op og knejsed frit.

Med Bragen brød den gennem | den tætte, mørke Skov,
 den vækked de smaa Fugle, | som sad der og sov;
 og længe hørte Svenden | hver raslende Busk,
 og hvor Grenene de knaged | ved de voldsomme Rusk;

til fjernere sig tabte | hver Lyd og hver Larm.
 Da strakte han med Vellyst | sin Fod og sin Arm;
 sin stivnede Nakke | og sin martrede Lænd
 paa mosbløde Leje | han lod nu segne hen.

Han folded sine Hænder, | slog Kors for sit Bryst,
 og takkede Vorherre | med hendøende Røst,
 fordi han havde frelst ham | fra saa grusom en Død.
 Dybt sank han saa i Dvale | og glemte al sin Nød.

I Møllen.

Hvor klare Skovbæk risler | bag Bøgenes Skjul,
 en Vandmølle¹ vælter | sine brusende Hjul;
 den ligger dybt og dulgt, | og Hulvejen snor
 sig nær forbi Huset | og ned mod Bolefjord².

Den lille Have breder sig | saa hyggelig og pen
 med brogede Asters, | med Æbler paa Gren;

¹ Den nu for længst nedlagte Vindbyholt Vandmølle, der ligesom de fleste Steder, som nævnes i de følgende Vers, ligger i Roholte Sogn, sydligst i Fakse Herred, nord for Præstø Bugt. ² gammelt Navn paa Præstø Fjord.

en Vedbend sig klamrer | til den kalkede Gavl;
i Gaarden Duer kurre, | og Anden er saa travl.

Men nær ved, paa en Banke, | hvor der er lyst og frit,
man skue kan til Nord og Syd, | til Øst og Vest saa vidt,
hen over Akselhoved¹ | til Stevns med stejle Bred,
til Vildbanegaarden², | til det lange, smalle Fed³.

Der tjener nu i Møllen | en vakker Ungersvend;
det er ej længe siden, | han kommet var derhen.
Den gamle Møller fandt ham, | da halvdød han laa
i Skov, med nøgne Fødder | og med linned Kofte paa.

Han plejet blev og kvæget, | men det vared kun kort,
saa kom han brav til Kræfter. | Han kaldte sig Hjort
og sagde saa til Mølleren: | „Du ser, at jeg er stærk;
det er vel ej saa farligt svært | at lære dit Værk?⁴

Saa kan jeg ogsaa plante | og ympe⁵ og saa,
samt mange andre Dele | forstaar jeg mig paa.
Hvis du mig vil beholde, | for Klæder, Hus og Brød
jeg trofast vil dig tjene — | og du hjælper mig af Nød!“

Ham spurgte da den Møller: | „Hvor er du vel fra?“
Med rødme Kinder | gensvared Svenden da:
„Jeg tjente, nord paa Øen, | saa stolt en Riddersmand,
den mægtigste, den rigeste | udi vort hele Land⁶.

Han ejer store Borge | med Lade og med Lo,
og Guld og raske Heste | og Svende, maa du tro.

¹ en nu nedlagt Landsby i Roholte Sogn. ² maaske Skyttegaarden ved Strandegaards Dyrehave (Roholte Sogn).
³ en lang, smal Halvø (1300 Tdr. Land), der begrænser Præstø Fjord mod Øst, og som er landfast mod Nord ved en smal Strimmel Jord. Feddet bestaar af opskyllet Strand-sand, der indtil for kort Tid siden laa uopdyrket hen og kun sparsomt var bevokset med Lyng. Ogsaa Feddet hører til Roholte Sogn. ⁴ Haandværk, Mølleri. ⁵ pode.
⁶ Han sigter naturligvis til Kongen.

Men jeg gav mig ikke af med Stang eller Staal;
 jeg hægede¹ hans Liljer og blædede² hans Kaal.

Jeg røgtede hans Abild³ fra Vaar og til Høst;
 en Urtegaardsmand lever ogsaa med Lyst!
 Jeg sysled tro og stille, jeg passede min Dont;
 og roligt var mit Hjerte, thi jeg tænkte ej paa ondt.

Da blev jeg nok af Avind⁴ for min Herre beført⁵;
 En Aften blev jeg grebet og bastet og snørt;
 halvnøgen blev jeg kastet i Kælderens Dyb;
 der laa jeg mellem Ögler og Tusser og Kryb.

Det hued mig just ikke at dvæle længe der;
 den klare Luft og Skovens Duft jeg havde mere kær.
 Saa fandt jeg paa med Liste at bryde mig en Vej.
 Gud kende maa min Brøde — jeg kender den ej!⁶

Men Mølleren, den gamle, han smilede med List:
 „Saa alt, hvad her du melder, er baade sandt og vist?
 Du ser mig ikke ud til at have tjent for Lön;
 du ligner i din Fore⁶ mer en Riddersmands Sön.

Dog — Bonde eller Ridder — det har mig lige Magt⁷,
 det være nu og blive, som din Mund mig har sagt.
 Saa bliv, og pas min Have, bær Vand, hug Ved og kern
 for Tøsen der; og vaag saa for mig ved min Kværn!“

Alt som de saadan talte, den Møllerdatter stod
 nyfigen i den aabne Dör og tripped med sin Fod.
 Og da de slutted Pagten med Haandslag, og gik,
 hun hviskede: „Gud ske Lov da!“ og sendte dem et Nik.

Saa blev han der i Møllen, saa tog han trøstigt fat,
 og flittigt hjalp dem bægge ved Dag og ved Nat.

¹ fredede om, passede. ² tog Bladene af. ³ Æbletræ. ⁴ Had, Misundelse. ⁵ anklaget, bagvasket. ⁶ Adfærd, Optræden. ⁷ Gyldighed; „det er mig det samme“.

Han plukkede Havens Æbler | og fik dem op paa Loft.
De brune Køer flyttede han | paa Eng og paa Toft¹.

Saa pusled han i Haven, | saa skæftede han en Le:
han snittede Sko saa nydeligt, | som nogen vilde se.
Snildt flettede han af Vidje, | med grønt og med hvidt,
til Anna en Garnkurv, | hun havde ønsket tit.

Han øvede tusind Kunster, | og intet faldt ham svært,
og alt, hvormed han sysled, | blev dem bægge saa kært.
I Hjertet Anna tænkte: | „Jeg kan jo ej derved!“
Men hvor han stod, og hvor han gik, | var hendes Øjne med.

Naar saa den gamle silde | til Ro sig havde lagt,
gik Hjort i Møllen ene | og holdt sin Nattevagt.
Mens Voverne da bruste | og over Hjulet sprang,
hans Tanker gik saa vide, | og Barmen blev ham trang.

Saa hældte han paa Kværnen, | fik alt i Drift og Skik,
hen til den aabne Vindglug | han tankefuld gik;
han stirrede ud i Natten, | og støttede sin Arm
og lænede sit Hoved | til den sitrende Karm.

Forsagt det var han ikke, | han kendte ej til Frygt;
hans Hjerte følte Længsel, | men det blev ikke sygt,
thi det var frisk og frejdigt; | men Fremtids Haab og Lyst
og Længselen bar Blomster | i Sangen fra hans Bryst.

Hans Sanges søde Toner | og de elskovsfulde Ord
fremspirede som Urter | af en foraaersvarm Jord;
de satte Knop og Blomster, | de spredte deres Frø,
og Frøet fandt et Jordsmon, | hvor det ikke skulde dø.

Naar ret han sang og sukede | af sin Længsel berørt,
og troede sig af Natten kun | og Skovens Træer hørt,
da vaagede der et Hjerte, | da aandede dybt en Barm,
da smilede to Læber, | og en Kind blev saa varm.

¹ Indhegnet Stykke Jord, som laa umiddelbart ved Gaarden.

I Sengen sad ung Anna | med Haand paa Brystet lagt,
 hun følte Hjertet banke | ved Sangens Trolddomsmagt;
 det var en ukendt Sødhed, | og det friske Pigebarn
 hver Nat sig hilled mer | i det usynlige Garn.

Om Dagen hendes Öje var, | som Himlen er i Vaar,
 hvor Solen snart smiler, | snart Regnskyen staar.
 Snart var hun bly og bange, | snart var hun kæk og fri;
 Blik sendte hun ham mange, | men ak! de gik forbi.

Hans eget Sind, hans Tanker | maatte vandre saa vidt;
 den fribaarne¹ Hjerte var | jo slet ikke frit.
 Han gik og røgted troligt | og trofast al sin Pligt; —
 og den gamle Faders Öje | ej kunde ænse sligt. —

Det var en Stund för Middag; | træt af sin Nattevagt
 sig Hjort paa tvende Sække | i Møllen havde lagt.
 Med brune Haar om Panden | han i det dybe Blund
 laa der og smilte venligt | med den friske, røde Mund.

Foran ham dvæled Anna; | hun skulde sagt: „Kom ind!“²
 Brat standsed hendes Aandedræt, | og bleg blev hendes Kind.
 Men Kækheds Rose atter | fremblomstred rød og sund,
 hun böjed sig, hun smiled, | hun nærmed sig hans Mund.

Hun vilde paa hans Læbe | sin Læbe trykke varm, —
 da kom hun til at röre | den slumrendes Arm.
 Det jog ham af en Slummer, | der var ham saa kær;
 han drömte sig en andens | Favntag og Læber nær.

Op sprang han fra sit Leje, | han knejsede stolt,
 ned sank hans Blik paa Pigen, | forundret og koldt.
 Hun segned fast³ i Knæer, | som paa en Vægt hun bar,
 han syntes hende dobbelt | saa høj, som han var.

¹ Adelsmænd kaldtes „fribaarne og frelse Mænd“, fordi de vare skattefri. ² for at spise eller lignende. ³ næsten.

Hun læste i hans Öje, | som talte koldt, men blidt:
 „Jeg kan dig intet give, | thi intet mer er mit!“
 Ind ginge de da tavse, | hvor den gamle ventede dem;
 men nu var Freden borte | fra sit yndigste Hjem.

För var hun let og lystig, | nu gik hun stille om,
 hun smilede kun tvungen, | naar Faderen kom.
 Med Hunden för hun ganted¹, | nu havde den faaet Ro,
 og ligegyldig var hende | selv hendes røde Ko.

Og naar hun skulde sige | til Hjort: „Kom hid og hør!“
 Da gik det ej fra Læben | saa frejdigt som för.
 Og gik de hjem fra Engen, | hvor Køerne var,
 hun bad ham ej at bære | det fulde Mælkekar.

Saa tænkte hun paa Jörgen, | den utro, kære Svend;
 da smilede hun saa bittert | og stirrede for sig hen.
 „Jeg aldrig fanger Lise², | jeg aldrig fanger Ro;
 mit Hjerte har ej Herberg | til bægge disse to.“

Saa plejede hun i Barmen | som en Urt sin Smertes Braad;
 hun blegedes og falmed, | skönt hun dulgte sin Graad.
 Natten saa hende græde, | men Dagen sjælden le, —
 og dette var da noget, | en Fader kunde se.

Rhitra.

Den Møller stod paa Höjen³, | hvor over Skovens Top
 man vide om kan skue, | og Hjort kom just derop.
 Da sagde hin med Dvælen: | „Dig vil jeg nu betro,
 hvad svart⁴ paa Sind mig tynger; | maaske jeg da faar Ro.

¹ gjorde Löjer. ² faar Lindring. ³ den Banke, som
 er omtalt i forrige Sangs Vers 3. ⁴ tungt, svært.

Hør, sig mig, ser du ikke, hvor kummerlig og bleg
 min Anna gaar, som ellers var fuld af Spøg og Leg?
 Jeg aner, hvad hun fejler; jeg troede, alt var glemt!
 End ser jeg Sorgens Spire i hendes Hjerte gemt.

Hun havde sig en Fæstemand, saa ung, som hun var;
 jeg tænkte, det skulde blevet det lykkeligste Par;
 en dygtig Karl var Jörgen, saa ærlig og saa bold¹;
 hist bor han hos sin Fader henne i Akselvold².

De var som glade Börn, de leged og de lo;
 hun syntes mig saa lykkelig, han syntes mig saa tro;
 saa jeg var tryk og rolig og takked Gud, der gav
 mit Barn en kæk Beskytter, naar jeg laa i min Grav.

En Aftenstund kom Anna dødbleg fra Skoven hjem;
 en Hemmelighed bar hun, som end aldrig kom frem.
 Hun vilde aldrig sige, hvad der hun fik at se,
 men lang Tid hendes Taarer forkyndte Hjertets Ve.

Rent Jörgen var forandret! Tungsindig og bly,
 han kom her mindre flittigt, og var ordknap og sky;
 jeg saa tit, hvor han blegned og sitred, naar han kom;
 saa blev han ganske borte, og alt var skiftet om.

Saa mødtes vi da ikke for engang ved en Fest
 i Roholt³, hvor vi bægge vare budne til Gæst.
 Der tog jeg ham til Side i Haven, i en Vraa
 og sagde: „Sig mig, Jörgen! Hvad tænker du dog paa?“

Med angerfulde Taarer, med hviskende Røst
 han alt mig aabenbared saa ængsteligt og tyst.
 At Anna end han elsked, ved Guds Blod han mig svor,
 og dette var hans første; det var hans sidste Ord.

¹ Kæk. ² Rimeligvis menes der Akselhoved (se Side 28), hvis Jorder nu høre under Herregaarden Lindersvold. ³ Se foran, Side 27.

Hvad skulde jeg vel sige? Utroligt syntes jo
alt, hvad han mig beretted, — dog maatte jeg ham tro.
Os Mörkets Herre faar jo saa tit en Snare lagt,
vi fristes paa vor Vandring af mangel saelsom Magt.

Se, for en Snes Aar siden bemærked vi engang,
paa skovbegroede Fed¹ hist yderst at der svang
en hvidlig Røg sig langsomt bag Træernes Top,
og hvirvled mellem Løvet som fra en Skorsten op.

Vi troede, det var Vender², der var stegne i Land;
vi tænkte, det var Røgen fra deres Køkkenbrand,
og jeg og flere Grander³ vi droge da derned,
de skulde dog ej syde⁴ deres Davre i Fred.

Men da vi kom til Pynten, vi ingen Vender saa;
bag Krattet mellem Buske en lille Hytte laa,
opført af Mos og Græstörv; foran i Lyngen rød
der sad paa Huk en Kvinde med et Barn paa sit Skød.

Med ydmyge Lader, men med listige Blik
den fremmede Kvinde i Møde os gik.
Hun vilde have Fred og Frist⁵, det kunde vi forstaa,
os fremmed var Ordet, som paa hendes Tunge laa⁶.

I sin brogede Kjortel hun nejed dybt mod Jord;
fra de kulsorte Öjne det ret som Gnister for.
Hun dækked ej med Blussel det ene nøgne Bryst,
mens Ungen laa og kravled i Lyngen med Lyst.

¹ Feddet var i tidligere Tid skovbevokset; men deraf er nu intet Spor tilbage. ² De egentlige Vendertog vare paa Dronning Margretes Tid for længe siden ophørte; men de danske Kyster plagedes dog ofte af Sørövere, der vel tit have været fra de vendiske Lande. ³ Naboer. ⁴ koge. ⁵ Ro, Lejde. ⁶ Vendernes Sprog, som nu er næsten helt uddødt, var vidt forskelligt baade fra Dansk og fra Tysk, der nu tales i største Delen af deres gamle Hjemland. Vendisk hørte til de slaviske Sprog og var nær beslægtet med Polsk.

Saa lod vi hende bygge der, | hvor ellers ingen kom.
 Selv vandred hun dog flittigt | i Bygderne¹ om.
 Vort Maal hun hurtigt lærte, | og følte sig tryk,
 og tiggede ved Dørene | med Barnet paa sin Ryg.

Hun læged Ko og Kvie, | og spaaede gamle Mænd
 god Lykke udi Dobbel² | og Börn af deres Lænd;
 Ungdommen Gods og Bejlere; | ved hemmeligt Spil
 hun lærte dem at tvinge | sig Elskere til.

Saaledes saas hun ofte, | den snedige Kvind,
 hos unge og hos gamle | at liste ud og ind.
 Hun var saa slesk og ydmyg, | hun var saa kattemild.
 Men fæl var hendes Øjes | dybtbrændende Ild.

Men alt som Glutten vokste | og vævert kunde gaa,
 til den gamle Gulitza³ | man sjælden mere saa.
 Og tidlig Tøsen, Rhitra³, | skød op og blev stor,
 og gik, knap tolv Aar gammel, | alt i Moderens Spor.

I de brogede Pjalter, | med nøgne smaa Ben,
 var hun dejlig som en Rose | og altid skær og ren.
 En Skov af sorte Krøller | om brune Hals og Kind,
 som Stenkul saa blanke, | var hendes Hue og Lin.

Det eneste, lille Smykke, | hun ejede, det var
 af pure Guld en Slange, | hun i venstre Øre bar.
 Det var hendes bedste, | hendes dyreste Klenod⁴;
 og rørte man ved dette, | saa blev hun ikke god.

Hun stripped om i Egnen, | og hvor hun saa kom hen,
 forvendte hun straks Hjertet | paa hver en Ungersvend.
 Men alle de smaa Piger, | som leved her omkring,
 dem, sagde man, hun lærte | hel mange slemme Ting.

¹ beboede Landstrækninger, Landsbyer. ² Spil, især Terningspil. ³ Bægge disse vendisk klingende Navne har Chr. Winther rimeligvis selv dannet, „Rhitra“ sandsynligvis efter det vendiske Bynavn Rhetra. ⁴ Klenodie, Kostbarhed.

Vi saa hende ofte, | net pyntet med en Krans,
 at danse os den vildeste | Ellepige-Dans.
 Saa sang hun kaade Viser, | som selv hun opfandt,
 slog Hjul¹ hen ad Vejen | og som en Vind forsvandt.

Hun spiste saare lidet, | vel nöjet med, hvad hun fik,
 og drak kun Vand det klare, | men ingen rusende Drik.
 Hun smutted som en Lækat | paa Sti og paa Vej,
 men — hvor hun var om Natten, | det vidste man ej.

Thi havde hun nu danset | og sjunget og var træt,
 og havde faaet at drikke | og spise, og var mæt,
 saa, för man saa sig om, | var hun borte som en Mus,
 og kom först sent igen | til eet og samme Hus.

De unge Karles Rus, ja, | den kunde man forstaa!
 Hun lille var, men rank dog | som en spillende Raa;
 saa fint og dog saa fyldigt | sig rundede med Lyst
 den kraftige Hofte | og det faste, unge Bryst.

Skönt voksen, ej hun skifted | hverken Sind eller Sæd²;
 halvnøgen som en vild | endnu gik hun klæd;
 mer yppig var nu Dansen, | men endnu mere skön,
 og Sangen mere yndig, | og lokkende i Lön.

Man ymtede da ofte | snart hist og snart her,
 at hin Mand og den Svend | var hendes Hjertenskær.
 Det var ej Blik og Tale, | det var som Trylleri,
 der drog dem efter hende, | og fast ingen gik fri.

Saa gik det ogsaa Jörgen, | min Annas Fæstemand.
 Engang han saa, hun slumred | i Græsset hist ved Strand.
 Da slog hun med eet | de to sorte Öjne op, —
 en Gysen sød da rislede | ham gennem hans Krop.

Og han var ogsaa fangen, | og han var hendes Træl;
 hun havde slugt hans Hjerte | og formörket hans Sjel.

¹ vendte Mølle.

² Levevis.

Alt andet stod i Glemsel, | hans Vilje var brudt,
og han tilhørte ganske | den farlige Glut.

Men han var den eneste, | som hun ej selv forlod;
den mandige Ungkarl | havde tændt hendes Blod;
kold holdt hun sig i Samkvem, | men i natlige Stund
hun søgte og hun fandt ham | med sin blussende Mund.

Hun var ham altid nær, | naar han aned det ej;
var hans Kammer end laaset, | hun aabnede sig Vej;
naar tit i fæle Drømme | hel trangt hans Aande gik,
da sad hun paa hans Leje | med stift stirrende Blik.

Da drog hun de røde Læber | fra hvide Tænders Rad,
sødt Smilet da fortolked, | hvad stille Hjertet bad;
hun aabned sine Arme, | han brød da tit sin Pagt,
henreven af en lönlig, | ubetvingelig Magt.

Dog af alle gode Engle | han var ej rent forladt;
og stundom faldt et Lys | i hans aandelige Nat;
og i et saadant Lysglimt | blev da hans Tanke vendt
til hellig Antons Kloster, | som ligger hist paa Skrænt¹.

I Kirken hist, den stille, | tryk under Korsets Læ,
ved Skriftestolen ydmyg | han böjede sit Knæ;
han lagde frem sit Hjerte | med alt, hvad det forbrød,
og for et kærligt Øre | han klagede sin Nød.

Den fromme Broder² sukked: | „Din Fristelse er svar!
Men Himlen for din Anger | Forladelse har.
Er Fristerinden hos dig, | da vend det saadan om,
at ej hun dig forlader | ad samme Vej, hun kom³.

¹ Noget saadant Kloster har der sikkert ikke været i Ro-
holtes Nærhed; derimod laa der et St. Antonii Kloster i
Præsto. Chr. Winther har altsaa ved en lille digterisk Frihed
tilladt sig at flytte dette. ² Munk. ³ Sammenlign:

For Djævla som for Spøgelser det gælder,
at vi maa ind og ud ad samme Vej.
Det første staar os frit, det andet ej.

Goethes Faust (P. Hansens Oversættelse.)

Da er du brat befriet, | din Strid er kæmpet ud,
og hende ser du aldrig. | Gak bort nu med Gud!“
Saa modtog han Velsignelse | med Suk og med Graad,
han kyssed Munkens Hænder | og takked for hans Raad.

Den følgende Nat derpaa | med Havblik i sit Sind
han, træt af Dagens Møje, | var rolig slumret ind;
de gyseligste Gøglesyn | i Drømme da han saa,
som en Egebul tungt | over Brystet det ham laa.

Han vaagned med et Skrig, se! | da sad hun der igen;
let havde hun sin Haand | paa hans Hjerte lagt hen.
Hun smilede saa lokkende, | hun böjede sig mild,
hun vilde med sin Læbe | hans Öje lukke til.

Rask rev han sig af Pigens | blødt svulmende Favn,
han sprang ud af Sengen | i Frelserens Navn;
han aabnede sit Vindve | og i Kammerset ind,
faldt fredeligt og venligt | det klare Maaneskin.

Stiv som en Billedstøtte | der Rhitra nu stod,
som Krampen hende knuged | fra Isse og til Fod.
Det dejlige Ansigt | fortrak sig med eet,
som var hun i den gyseligste | Dødskval bestedt.

Og mens hun stod saa hvid | som den kalkede Væg,
hendes Krop som en Skygge | blev mer og mere bleg;
saa svandt hun gennem Vindvet | lig en dæmrende Sky,
og et Hyl og en Jammer | lød højt over By.

For Vindvet slog han Kors | og takkede sin Gud,
der trygt ham havde hjulpet | af Syndens Snare ud.
Se, det har han betroet mig, | og saadan blev han frelst;
alt var ham som en Dröm, — | det mener jeg og helst.

Ung Rhitra var forsvundet, | hun aldrig saas igen;
nu blev der atter Fred | mellem Pige og Svend.
Men endnu voved Jörgen | sig ikke hid til os,
han er forknyt og bange, — | han dvæler ej af Trods!“ —

Her tav den gamle Møller, | men Hjort han mæled ej.
 Saa gik de ned af Banken | paa den skyggefulde Vej.
 Men Ungersvendens Öje | sig tankefuldt sneg
 til Pynten, hvor Gulitzas | Køkkenrøg opsteg.

Den vandrende Sanger.

Storken, den kloge Fugl, | for længst var draget væk,
 og gule Blade sejled | ned med den klare Bæk;
 de skrigende Krager | forfulgte Bondens Plov,
 Smaafuglene sad stumme | i den brogede Skov.

Nu Tiden og var kommet, | da Humlen skulde ind;
 den stod endnu i Haven | bedækt med Høstens Spind.
 De yppige Ranker | havde flettet sig til Net,
 de lysegule Knopper¹ hang | bag dunkle Blade tæt.

Rask Hjort nu afklædte | hver Sime² og hver Stang,
 den Møller og hans Datter | bar gennem Dören trang
 de brusende Stængler | med deres Rigdom paa;
 af bittersøde Kryder³ | da dufted hver en Vraa.

I Øverstestuen⁴ | hele Høsten blev slængt;
 i Midten blev paa Træstagen | Tranlampen hængt;
 da blev det muntre Arbejd | dem til en lille Fest;
 hid kom der, for at hjælpe, | hel mangan venlig Gæst.

¹ d. e. Frugtraklerne. ² tynd Snor, især Halmreb; her brugt til at binde om Humlestængerne. ³ vellugtende Urter. ⁴ Storstuen, et Rum, der til daglig stod øde med nøgne Vægge og kun var møbleret med Kister; Folk kom der kun ved festlig Lejligheder.

Der sad de, gamle og unge, | rundtom paa Stol og Bænk;
 dem bar da liden Anna | til Velkomst en Skænk¹.
 Saa plukked de med Iver, | ej Tiden blev dem lang;
 der hørtes mangan Krønik | og mangan gammel Sang.

Men just som nu en lystig | Fortælling var forbi,
 da toned der for Dören | en dejlig Melodi.
 Der ude under Linden | paa Stenbænken sad
 en vandrende Sanger² | med sin Citar og kvad.

Han bad om Ly for Natten, | han bad om en Bid Brød;
 da hældte ung Anna | den Humle af sit Skød,
 og vinkede i Dören, | med rødmende Kind;
 og knejsende og rank han | i Stuen traadte ind.

Han lystig var at skue | med Strengelæg i Haand,
 med Blomster paa sin Hue | og med brogede Baand.
 Den Møller da hel venligt | i Møde ham gik.
 De unge Piger skottede | til ham med skælmske Blik.

Men Hjort, som sad i Krogen, | hvor der var mindre lyst,
 han rørte sig slet ikke, | han holdt sig ganske tyst,
 og strøg ned over Panden | sin brede, brune Lok.
 Da rakte man den Sanger | baade Mad og Drikke nok.

Imens hans drak og spiste, | delte han med sin Hund,
 der logred ved hans Side | og slikked sig om Mund.
 Til Tak for Mad den rejste sig | paa Bagben og gik,
 og gjorde andre Kunster, | efter Hundenes Skik.

¹ Drik, f. Eks. Øl. ² Omvandrende „Legere“ omtales ofte i Middelalderen. Fra først af (i det 12. Aarh.) vare de lidet ansete Udlændinge, Göglere, som spillede paa Strengel-instrumenter eller Pibe; men mod Middelalderens Slutning optraadte de ogsaa som Sangere, og deres Anseelse steg, ved at de nu ofte vare Landets Börn og indfandt sig ved Kongernes Hoffer.

Da mælede den Møller: „Sig, | hvem tjener du, min Ven?
 Du er som Himlens Fugle, | der sorgløst flyve hen:
 de sprede ej, de høste ej, | de sanke ej til Bo;
 en Herre lader op sin Haand | og fylder deres Kro.

Saa mener jeg, du har vel og | en Herre rig og stor,
 der fylde kan dit Bæger | og dække dig dit Bord.
 Dig blev vist ellers Vejen | over Livets Hede trang?“
 Da tog den Sanger smilende | til Citaren, og sang:

„Jeg tjener ingen Herre! | Som Fuglen fri og let
 jeg lod mig ikke spærre | i Bur eller Net.
 Den Drot, som jeg adlyder, | han bor her i mit Bryst,
 og frejdigt jeg kun fryder | mig ved min egen Lyst.

Den hele Jord og Himmel | det er min Ejendom;
 alle Herligheders Vrimmel | de flokke sig derom.
 Min Skat kan aldrig tömmes, | ej mindskes kan min Magt;
 aldrig kan der drømmes | mer kongelig en Pragt.

Hvert Sind og hvert Hjerte | er min ydmyge Vasal;
 jeg dulmer hver en Smerte, | jeg smykker Glædens Hal.
 Og Kvinderne, de søde, | ihvor jeg træder op,
 mig bære huldt i Møde | Liljens og Rosens Knop!“

Da letted paa sin Hue | med Smil den Møller god:
 „Saa fornem Gæst at huse | jeg næppe havde troet!
 Men Lige søger Lige! | det sömmer sig jo bedst:
 du er vel, kan jeg tænke, | hel ofte Kongens Gæst?“

„Jeg kommer,“ kvad den Sanger, | „just lige fra hans Borg;
 der hersker liden Glæde, | men desto mere Sorg.
 Se, mens I flittigt sysle | med Øllets bitre Kraft¹,
 ved Citren jeg fortæller jer | de Syner, jeg har haft.“

¹ Humle sættes, som bekendt, paa Øl for at bevare det fra Syrlighed.

Han lagde sig tilbage | og tankefuld saa
 mod Bjælkeloft, mens Strengen | han sagte rörte paa.
 Men hen til hans Læber | alles Blikke fulgtes ad.
 Kun Hjort holdt sig stille | i Krogen, som han sad.

I Kongsgaarden.

Kong Erik¹ sad paa Curve | i Höjelofts-Sal²;
 den engellandske Frøken³ | var hans-Dronning og Gemal⁴.
 Hun straaled ved hans Side | fra stolte Kongestol
 saa mild og saa dejlig | som Vaarens klare Sol.

Men han var vild og flygtig | som Kornmod⁵ i Høst;
 ustyrlig som Stormen, | der hæver Nordhavs Bryst.
 Der var kun fattig Fred | mellem Dronning og Drot,
 thi Hagelskur⁶ og Solens Smil | de enes ikke godt.

I Kongens Gaard der tjente da | det elskeligste Par;
 den unge Strange Nielsen | den ene af dem var;
 en kæk og frejdig Jyde | af den ædleste Rod⁷;
 for Dronningens Aasyn | som Kammersvend⁸ han stod.

¹ af Pommern. ² Höjeloft var den øverste og fineste Etage i en Borg. ³ Frøken var i Middelalderen Betegnelse for Kongedøtre eller fyrstelige Kvinder (Eleonore Kristine, Kristian den Fjerdes Datter, kaldtes f. Eks. Frøken, endogsaa efter sit Giftermaal med Ulfeldt). ⁴ Erik af Pommern blev i Efteraaret 1406 gift med Filippa, Datter af den engelske Konge Henrik IV. Ægteskabet var, som bekendt, barnløst. ⁵ Genskin af fjerne Lyn, der ofte ses om Aftenen ved Sommer- og Efteraarstid. ⁶ Hagelbyge. ⁷ Han var af Strangesen'ernes Æt (se i øvrigt Indledningen). ⁸ bruges om forskellige Hofbetjente; her noget lignende som Kammerjunker.

Den anden det var Stjernen i hendes Jomfruflok,
og det var Frøken¹ Ellen med den guldblond Lok;
de Roser og de Liljer de blegned paa hendes Vej,
hun dejlig var som Dagen, — men det vidste hun ej.

Hr. Strange var udsprunget af den mægtigste Æt;
klart var hans Skjold, hans Adel uden Skygge eller Plet.
Hun kendte ej sin Fader, og næppe var hun fød,
saa blev der talt forblømt om hendes Moders Død.

Men hos den gamle Dronning² blev hun fostret som spæd;
i Fruerbur³ hun lærte god Adels Skik og Sæd.
Og da hun var saa dejlig, og da hun var saa god,
saa blev hun valgt at sidde ved den unge Dronnings⁴ Fod.

Det vared ikke længe, saa spired der frem
den lifligste Majblomst og duftede for dem;
og alt som den yndig i deres Vaar fremgik,
paa den de bække stirred, og saa mødtes deres Blik.

Ung Strange vandrer ensom i Skov og i Lund,
han ænser ej at jage, han lokker ej sin Hund.
Og Frøken Ellen sidder og sömmer Silken blød,
mens Haanden med Naalen synker drömmende i Skød.

Han viste hende Høviskhed, hvor som han kunde bedst;
han holdt hende Böjlen, naar hun steg paa sin Hest.
Ud fra de rige Lokker da mildt to Öjne saa,
som Kornblomster smile mellem guldgule Straa.

Saa fra et Smil de naaede til et Haandtryk i Lön;
og Jomfruen modstod ej Ungersvendens Bön;
men hemmeligt de mødtes i slig Uskyldighed,
at Himlens rene Engle maatte juble derved.

¹ Historisk rigtigere: „Jomfru“. ² Dronning Margrete.

³ Kvindeværelse (sammenlign: Fadebur.) ⁴ Filippas.

I Gurve Rosenhave, | paa Grönsværet stod
 en mægtig Kronhjort foldet¹ | ved Lindetræets Rod.
 Did iled de bægge | i Nattens Skygge hen,
 den Hjort blev deres Löndoms² | fortrolige og Ven.

Og Tegnet, som i Nattens Mulm | de brugte, hver Gang
 de nærmed sig hinanden, | det var en simpel Sang,
 en jævn lille Vise, | uskyldig og glad,
 som bægge de to Hjerter, | der saa ofte den kvad³:

„Hvor tindrer nu min Stjerne? | Hvor dølger sig min Skat?
 Dig søger i det fjerne | min Sjæl ved Dag og Nat!“
 Og naar da Sangen toned, | den Hjort, lidt mindre vild,
 vendte de brede Ører | og lyttede til.

Til sidst den blev saa taalig⁴, | at den sig klappe lod,
 og naar sig Sangen meldte, | ved Jomfruens Fod
 den lagde sig i Græsset, | saa hun i lystigt Mod
 tit hængte den om Halsen | sit kæreste Klenod;

en Kæde med et Kors, | med Frelserens Billed paa,
 af gyldne Led og Plader | og smykt med Stene blaa.
 Naar saa de maatte skilles, | hun med sin hvide Haand
 igen tog af dens Nakke | det dyrebare Baand.

De troede sig saa dulgte | som Duer i Klippespalt;
 men Øren har en Hofgaard | og Öjne overalt;
 og intet er saa svært, | om man er nok saa snild,
 at holde skjult for Verden | som tvende Hjerters Ild.

Dog ingen dem forraadte, | ej ublid Fortræd
 for Foden Stød⁵ dem lagde | eller skræmmed deres Fred.

¹ indelukket i en Fold, Indhegning til Kvæg. ² Löndom, som egentlig kun er berettiget i Forbindelsen „i Löndom“ (= i det skjulte), bruges ofte af Chr. Winther og andre i Betydningen „Hemmelighed“. ³ sammenlign foran, Side 25—26. ⁴ taalmodig. ⁵ Forhindring (paa en Vej).

Man voved ikke saadant, | thi han var stolt og kæk;
man nænmed ikke heller | at volde hende Skræk.

Hjem stævned da Kong Erik, | i Hu var han saa gram¹;
ind drog han paa sit Curve, | og Ufred fulgte ham.
Til Søs for længe havde | han fejdet paa Holsters Land²;
lig Odderen, ej han kunde | faa Halen op af Vand³.

Han ænsed knap sin Dronning; | men til Bankèt⁴ og Fest
de useligste Karle | han samlede til Gæst.
Hvad slet der var at finde, | det sad omkring hans Bord.
Som Herren er, saa træde | og Svende i hans Spor.

En Dag han sad og ganted | med dem ved fuld Pokal⁵,
da traadte ind med Latter | en Svend i Kongens Sal.
Han meldte: „Herre Konge! | Der staar ved Borgeled
en Tiggertøs, som ønsker | med dig at tales ved.

Hun lo kun, da jeg trued, | for Pisken ej hun løb,
og Hundene, jeg pudsed, | de blev bange og krøb!“
Kong Erik lystig tömte | sit Bæger da paa Stand:
„Vi gad dog nok forfare⁶, | om Os hun trodse kan!“

Med Fjerbarèt⁷ paa Isse, | med klingert⁸ Sværd ved Lænd,
strunk spanked gennem Borggaard | han foran sine Mænd;
og udenfor ved Linden | paa en Græsbænk de saa,
halv støttet paa sin Albue | den Tiggerpige laa.

¹ forbitret. ² Der sigtes til de langvarige Kampe om Besiddelsen af Sønderjylland, som Kong Erik maatte udstaa med de holstenske Grever. „Ingen dansk Konge har i samme Grad som han sat hele sit Liv ind paa den Tanke at gen- erhverve Sønderjylland, ingen har bragt et lignende Offer derfor: tre Kroner og sit Eftermæle“ (A. D. Jörgensen).
³ Om Krigstoget 1417 siger Arild Hvitfeld i sin Danmarks- Krønike: „Han holdt længe Søen, før han vilde lande. De kaldede hannem derfor en Odder, for han ikke vilde have Halen af Vandet.“ ⁴ stort Gæstebud. ⁵ Bæger. ⁶ under- søge. ⁷ lille Hue. ⁸ fint, skarpt lydende; klingende.

Hun bar et pjaltet Skørt kun, | nøgen var Fod og Arm;
 stor Dejlighed omgav dog | hendes Ansigt og Barm.
 Og det eneste Smykke, | hun havde, det var
 af Guld en lille Slange, | hun i venstre Øre bar¹.

Hun rolig blev siddende, | og lod de Fødder smaa
 sig sagte kun bevæge | i grønne Græs og Straa.
 Om Halsen ringled Lokker | kulsorte som en Snog;
 to afgrundsmørke Øjne | paa Drotten hun opslog.

En Gysen overfo'r ham, | hans Lød² blev saa bleg,
 som i en Rus fortunlet | tilbage lidt han veg;
 et Flammeblus saa atter | ham til Ansigtet steg,
 men ej en Lyd endnu | fra Læben sig sneg.

Da hviskede han: „Hvad vil du?“ | Man hørte knap hans Røst,
 og heftigt under Fløjlet | sig hævede hans Bryst.
 Men med Hovedet lidt hældet | tavs til ham skotted hun,
 og smilede og spilled | med Fingren paa sin Mund.

„Hvad vil du mig?“ gentog han | med stirrende Blik.
 Da rejste hun sig langsomt | og vinkede ham og gik
 foran saa let og sirligt ind | i tætte Rosenlund;
 han fulgte hende lydig | som en kælen Skødehund.

Hvad der de talte sammen, | fik intet Øre hørt;
 men de prægtigste Klædemon³ | hun snart saas iført.
 Stærkt spraglede Farver | hun allermest var huld;
 saa bar hun sort og gult og rødt⁴, | græsgrønt med Sølv og Guld.

Hun Kæder fik og Spanger⁵ | og sølvspændte Sko,
 kun ingen Ring i Øret, — | hun blev sin Slange tro.

¹ sammenlign foran, Side 35. ² Ansigtifarve. ³ Klæde-
 bon, Klædedragter. ⁴ Skyldes det mon et Tilfælde, at Chr.
 Winther lader de tidligere tyske (slesvig-holstenske) Farver
 være Rhitras Yndlingsfarver? Den ene af de Tyskere, som
 har oversat „Hjortens Flugt“, opfatter det som en tilsigtet
 Haan. ⁵ Guld- eller Sølvspænder.

I lange Lindegyde, | som fra Borgen monne gaa,
 hvor hist og her i Skyggen | Hofsinders Huse laa;

i sidste Sted i Rækken, | som var saa sirligt bygt,
 halv dulgt bag Rosenhækken | og med Billeder smykt¹,
 hun slumred mest om Dagen | i sin yndige Bo, —
 til Slummer havde Natten | ej synderlig Ro.

Paa Jagt i grønne Skove, | ved Dans og ved Spil,
 ved natlige Banketter, | hvor Glæden ret var vild,
 paa ensomme Vandring | langs Curve-Søens Blaa,
 man Dorrit, som hun kaldtes, | i Kongens Følge saa.

Naar paa mælkehvide Hoppe, | let bygget som en Hind,
 hun traved hos hans Side | i Skovens Tykning ind;
 naar i friske Somtermorgen, | i stille Rosenlund
 de hviskede, Bryst mod Bryst | og sukede, Mund paa Mund;

naar de sejlede paa Søen, | naar under Nattens Slør
 han listed sig formummet² | og svandt bag hendes Dør:
 i hende rent fortabt, | kun hende ænsede han, —
 forsvundet af hans Tanke | var Dronning, Folk og Land.

I Fruerbur sad Dronningen, | mens Taaren lønlig randt;
 med sine unge Møer | hun væved og hun spandt;
 men intet Net hun knytted | saa stærkt og saa snildt,
 der kunde atter fange | hendes flygtige Vildt.

Saa gik en Høst og Vinter; | men da Kukkeren sang
 igen i Vaarens Løvsal, | hvor Daadyret sprang,
 da faldt ung Dorrits Øje | paa Hr. Strange engang,
 da bag om hendes Have | han vandred over Vang.

Hel tankefuld hun saa ham | at søge ind i Lund,
 iført den grønne Kofte, | med Horn og med Hund;
 ømt blev da hendes Hjerte, | som havde det længe blødt;
 vel følte hun en Smerte, | men det smertede saa sødt.

¹ sammenlign foran, Side 22. ² maskeret, forklædt.

Ham fulgte hendes Tanke, | ham fulgte hendes Fred,
og hvor han siden dvæled, | der dvælede hun med,
og lokked ham saa listigt | snart her og snart der, —
ej mærked dog Kong Erik | den bedragelige Færd.

Thi, underligt at sige, | det lod, som hun var to¹:
paa samme Tid, hun sad | i sin yndige Bo
og skæmtede med Kongen, | har manges svoret paa,
at hun var set i Lunden | efter Strange at gaa.

Men Junker Strange trodsed | hendes Dejligheds Magt,
hans stolte Blik nedslynged | usigelig Foragt.
Mat fra hans Hjertes Klippe | sank hendes Öjnes Skud,
thi han var ren som Sneen | og trofast mod sin Brud.

Hendes Smil og Sang og Dansen | saa sommerfuglelet,
alt — alt var forgæves, | og til sidst blev hun træt.
Hun var som den, der svømmer | med stønnende Bryst
og af Brændingen kastes | igen fra sikre Kyst.

Foragtet Elskov vender | sig saare snart til Had.
Tit Læben bittert rynkes, | hvor Smilet nylig sad.
Sit Bytte Grumhed fanger | tit udi Listens Væv, —
naar Ulv gaar ud paa Rov, | lusker bagefter Ræv.

Saa dulgte hun sin Pine, | saa dæmped hun sin Harm,
en sikker Hævn hun föstred | i sin flammende Barm.
Ak, hun behøved ikke | at bruge megen List,
hun snart var paa Sporet | og Byttet hende vist.

Som Ørnen let opdager | to Duer i Klippespalt,
snart havde hun udspejdet | de tvendes Löndom alt.
Hun havde set dem mødes | ved Lindetræets Rod,
hvor fredelig og stille | den tamme Kronhjort stod.

Hun selv, med kvalfyldt Hjerte, | i Nattens dybe Ro
jo havde hørt dem synge, | de Nattergale to:

¹ hun var „Dobbeltgænger“.

„Hver Nat er vor Sommer, | dens Blomster ere vi,
naar Dagen den kommer, | er vor Sommer forbi!“

Det trykked Braaden dybere, | der pinte hendes Sind,
og snigende som en Slange | hun tren til Kongen ind.
Hvor tindred da de Öjne, | hvor lokked Læben sød!
Hun som en kælen Killing | gled hen paa hans Skød.

Saa tog hun om hans Hage, | hun stirrede ham ind
saa smigerfuld i Öjet | med Munden paa hans Kind,
og drypped Gift i Øret | ved sine lumske Ord; —
fluks fandt de Vej til Hjertet — | op rasende han for.

Som afsindig han fraaded, | og hvid som en Væg
han greb sig med Haanden | om sit frodige Skæg,
og mumlede sagte: | „Ja, bort! ja, han maa bort!
Saa fare han ad Helved | paa den kronede Hjort.

Saa føre man Töjten bort | fra Dronningens Bur¹
og evigt hende gemme | bag Laas og bag Mur!“
Saa stønned han stakaandet | og tumlede som ør.
Da listed Dorrit sagte | sig ud af Kamrets Dör. —

Den næste Dag man fritted, | man spejded her og der,
men dem, som man søgte, | dem fandt man ikke mer.
Hr. Strange var forsvundet, | og Frøken Ellen sad
ej mer i Fruerburet | og vævede i Lad².

Man gik omkring uhyggeligt, | man hvisked tyst i Vraa,
med ængstelige Öjne | man paa hinanden saa.
Forsvundet var og Hjorten, | som græssed ved Lindens Rod;
man rendte og begloede | den Plet, hvor för den stod.

Dog snart ej mer der spurgtes, | hvor de tvende blev af.
Som Vindpust, der hvisler | over daggammel Grav,

¹ Værelse. ² „væve i Lad“ er de gamle Folkevisers
staaende Udtryk om kunstfærdigt kvindeligt Haandarbejde,
Kunstvævning (Lad = Guldbrømme, Pyntebaand).

er Menneskernes Tanker: | de dvæle kun kort,
og skynde helst fra Smerten | og Rædselen sig bort.

Men Dronningen, den fromme, | den elskelige Viv,
hun glemte dem ikke, | hun skjaly for deres Liv.
Saa lod hun mig da stævne | i sit Lönkammer ind;
der sad hun sorgnedböjet | med Haanden under Kind.

Jeg knæled ned og kyssed | paa Skörtets Purpurflig.
Da talte hun: „Hør, Folmer! | hvad jeg vil sige dig!
Du bære skal mit Lönbud | alt over Land og Sø,
du søge skal Hr. Strange | og den fattige¹ Mø.

Jeg tror, dit Hjerte hader, | hvad der er grumt og slet;
jeg ved, at du er frejdig | og lystig og let.
Hvis du mig nu kan bringe | min Smerte Lægedom,
jeg naadig vil dig skænke, | hvad du beder mig om!“

Hos mig bar altid Kvinden | den allerførste Pris;
og Dronningen hun er dejlig | som Eva i Paradis!
Jeg svor: „Dem vil jeg søge, | og jeg skal finde dem!“
og trykked atter Læben | paa Kjolens Purpurbræm.

Jeg mener, megen Talen | den baader² ikke stort.
Med Strengelig paa Ryggen, | straks ud af Borgens Port
gav jeg mig da paa Vandring, | som tit jeg plejer van;
jeg gæsted By og Bonde | og Borg og Riddersmand.

Hos Munkebrødre sorte³, | hos hvide⁴ og hos graa⁵,
ved fine Frueklostre⁶ | jeg bankede paa;
men ingen kunde sige | mig af⁷ det svundne Par,
fra hver en Port mit Øre | jeg lige tomt udbar.

¹ „fattig“ betyder i det gamle Sprog ofte „stakkels“, „elendig“. ² gavner, nytter. ³ Dominikanermunke.
⁴ Karmelittere. ⁵ Franciskanere. ⁶ Nonneklostre; i
mange af disse var Flertallet af Nonnerne Adelsdamer.
⁷ sige af = sige om.

Ej vender jeg tilbage, | mit Ord jeg løse maa,
om saa til Verdens Ende | min Fod skulde gaa,
om saa den ikke standsed, | för i min Grav jeg gik!
Her tav den unge Sanger | med et sørgende Blik.

Men stum sad den Møller, | ej noget Svar der lød;
forlegen Anna stirred | paa Humlen i sit Skød.
De Væven saa, men voved ej | at gribe Traaden fat, —
for længst alt havde Hjort | sin mørke Krog forladt.

Nu alle var bortgangne, | nu alt omkring ham sov.
I Møllen, medens Hjulet | brusede höjt i Skov,
han tænkte paa med Smerte, | hvad Sangeren fik fortalt;
han vilde ej forraade, | hvor godt han vidste alt.

Fra Klostret Morgenklokken | fjernt over Bugten klang;
da stod den unge Sanger | alt rustet til sin Gang.
Han lystigt kyssed Anna, | tog Mølleren i Haand;
snart svandt bag Krat hans Puddel | og hans flagrende Baand.

Gulitza.

Novemberstormen havde sig | til Borgleje¹ lagt;
nu havde den faaet Bugt | med Skovens sidste Pragt.
Paa Höjen stod ung Strange | og stirrede did ned,
hvor hen i Sø sig strakte | det lange, smalle Fed.

Der dvæled tit hans Tanker; | thi Folmer Sangers Ord
ham havde tændt en Stjerne | og ført paa Haabets Spor;
nu hos den gamle Kvinde, | som hused hist bag Klint,
han vilde hente Nöglen | til sit Livs Labyrint².

¹ Indkvartering; „lægge sig til Borgleje“, tage Ophold
for længere Tid. ² vildsom Gang.

Gulitza maatte vide, | —saa bares det ham for¹, —
til Løsning og til Frelse | det kraftigste Ord.
Saa steg han ned ad Skrænten, | fra Krattet, i det fri,
og vandred ud paa Fed | ad lidt betraadte Sti.

I Skov snart Vejen slynged sig², | og snart langs lave Strand,
den hæse Maage svæved | hen over dunkle Vand.
Klar hængte Taagens Draabe | paa sorte Tjörn og Gren,
kun sövnigt leged Voven | med Strandens Tang og Sten.

Men fjernt, hvor Pynten slipper, | en Røg steg mod Sky;
der öjnede han Hytten | i Buskenes Ly.
Af Sten og Mos var Væggen, | dens Tag af bleget Tang; —
der standsed han og lytted | til den sælsomste Sang.

Snart var det en tungsindig, | försörget Kvinderøst,
der ret vil aande Smerten | af et fortvivlet Bryst.
Snart lød det som en Jubel | uhyggelig og stærk,
lig Afgrundens Hilsen | paa Ondskabens Værk.

Han nærmede sig Hytten; | men udenfor han saa
en stridhaaret Ulv | ved Tærskelen at staa;
dog næppe fik den Öje | paa ham, saa for den ind, —
og straks i Dören viste sig | den vendiske Kvind.

Det rige Haar, lig Panden, | var bleget og hvidt;
om Kinderne og Skuldren | det hængte vildt og stridt.
Ud fra de sorte Öjne | kun matte Straaler skød,
som i den hvidgraa Aske | fra en halvslukket Glød.

I sine brogede Pjalter | hun nejed dybt mod Jord
med Hænderne for Brystet | og mæled disse Ord:
„Jeg vidste af³ dit Komme, | för du dit Hjem forlod;
jeg saa dig tit i Drömme, | du favre, unge Blod!

Jeg kender nok din Adel, | som har sig fjælet bag
den hvide Møllerkofte; | jeg saa din Skæbnes Slag;

¹ anede han.

² sammenlign foran, Side 34.

³ om.

jeg ved, hvad du vil spørge, | og jeg skal give Svar!
Kom, sæt dig her paa Stenen, | ej bedre Stol jeg har.

Det Vredens Barn, jeg fødte, | blev ogsaa din Fordærv;
at frelse dig og dine | er vel mit sidste Hverv!¹
Forventningsfuld ung Strange | tog Plads paa bredden Sten;
selv hun paa Huk sig satte | med Skörtet om sine Ben:

„Jeg stammer fra en Høvding | hisset paa Lante Ryn!¹“
— Stolt tindred hendes Blikke | under de sorte Bryn, —
„Er Dagen klar og skyfri, | fra eders Jomfruland²
min Hjemstavns hvide Klipper | hel grant³ man öjne kan.

Min Fader var kun Fisker, | og da han var død,
sig satte paa vort Dörtræ | baade Fattigdom og Nød.
Men frisk og vild som Fuglen, | der flager over Sø,
jeg vokste op og blev til | den dejligste Mø.

Med andre unge Piger | jeg legede ved Strand,
vi stred⁴ med Sten, vi svømmed | om Kap i salten Vand.
Om Sommeren vi dansed, | bandt Kranse og sang;
vi knytted Net og Ruser | den Vinteraften lang.

Min Moder da fortalte | om Kamp og Fægterspil,
om hvordan det ved Fester | og ved Offere gik til.
Hun lærte mig i Löndom | hel mangelkraftig Kunst; —
saa leved jeg og stolede | paa Gudernes Gunst.

Du mener vel, at Korset | staar fast i Venders Land?
Det rokker end som Sivet, | der plantet er i Sand.
Nej, hemmeligt, men kraftigt | de gamle Guders Hær
end vogte vore Strande — | og Mörkets Gud⁵ især.

¹ sammentrukket for Lante Rygen, det middelalderlige Navn for Rügen. ² Blandt de mange urigtige Forklaringer af Navnet Møen er ogsaa den, „at Møens Land skulde være det samme som Jomfruens Land“. Som bekendt skal man i klart Vejr kunne se Rügen fra Møens Klint. ³ tydeligt.
⁴ strittede, kastede. ⁵ De vendiske Hedninger tilbad den onde Gud (en Slags Djævel) under Navnet Zcerneboch, d. e.

Dybt i den hvide Klippe, | hvor den hvælver sig hult,
hans pragtfulde Tempel | ligger sikkert og skjult.
End bringe der hans Præster | ham natligt Offer frem;
om Dagen ere de Bønder, | og ingen kender dem.

I mørke Løvfalds-Nætter, | naar Stormen tuder ret,
end slagtes Tyr og Orne | for en lykkelig Dræt¹.
End dances der i Vaaren | om de hellige Trær;
den sorte Gud der bringes | hvert Aar en Jomfru skær.

Hun være maa af fornem, | af ældgammel Æt,
og dejlig af Skabning, | uden Lyde eller Plet.
Hun til hans Tempel føres, | som var det hendes Grav.
Man aldrig faar at vide, | hvor hun er blevet af.

Jeg laa ved Moders Side | og sov en Sommernat;
da vaagned jeg i Rædsel, | da greb man mig fat.
De stoppede min Mund, | de dæmpede mit Skrig;
ud bar de mig af Hytten, | indhyllet som et Lig.

Jeg følte, jeg blev baaret | gennem Moser og Vang;
jeg hørte, Skovens Susen | over mit Hoved klang.
De bar mig op ad Fjældet, | tungt aanded deres Bryst;
Havet snart mig hilste | med sin dundrende Røst.

Saa gik det ned ad Bakke, | som dybt i en Dal,
og Luften, jeg indaanded, | blev saa underlig sval.
Da endelig de standsed, | ned blev jeg sagte lagt,
mit Slør blev bortrevet, | og jeg saa — hvilken Pragt!

Med Purpurtæpper tjældet² | var den hvælvede Hal;
og Gulvet sammenföjet | af sleben Muslingskal³.

den sorte Gud. Han dyrkedes med blodige Ofre blandt andre Steder i det tidligere nævnte Rhetra. ¹ Fiskefangst. ² at tjælde, at behænge Væggene med Tæpper. Draperier, som det var Skik at gøre ved Højtider; Skikken kendes endnu i svenske Bønderstuer. ³ rimeligvis = Perlemor.

De røde Lamper dufted | som Rosens første Suk,
mens Røgen op sig hvirvled | mod Loftets runde Glug.

Paa Gyldenstykket¹ Hynder | og Odderskind jeg laa;
men jeg var hel alene, | ej nogen Sjæl jeg saa;
jeg øjned ingen Døre | i den runde Klippehal,
kun lige for mit Leje | sig hvælved en Portal².

Forsigtig jeg mig listed | derhen, og stirred ned.
Det var et Svælg, et aabent, | en Afgrund sort og bred;
jeg dybt dernede hørte — | mens svimlende jeg stod —
hvor ind i Grotten bruste | den vilde Havets Flod.

Da lød en sagte Raslen, | forfærdet saa jeg om!
Frem bag de Purpurtæpper | to Skikkelser der kom.
Og det var tvende Kvinder, | i Slør fra Top til Taa.
De toede mig, de salved mig, | de klædte mig paa.

I mine sorte Lokker | blev snoet Korallen rød;
den søgrønne Silke | om mine Høfter flød;
om Midjen trende Gange | Guldkæden de vandt;
de kyssed paa min Kjortel | og nejed og forsvandt.

Saa var jeg atter ene, | det gøs i mit Blod.
Et dækket Bord jeg øjned, | som under Lampen stod,
med Honningbrød i Skiver, | bestrøet med Valmukorn;
og Vin, den røde, hvide, | blinked i gyldne Horn.

Med skælvende Hænder | af Kagen lidt jeg brød;
den flammende Vinnmost³ | til mit Hjerte sig gød.
Da sluktes Lampens Lue, | og intet mer jeg saa.
Jeg famled til mit Leje | og kasted mig derpaa.

Ned i de bløde Hynder | jeg trykkede min Kind,
og Bølgens Klang fra Dybet | mig snarligt lulled ind.

¹ Silketøj, gennemvævet med Guld. ² stor Port med
Pyrdelser. ³ Druemost, Druesaft, som ikke har gæret.

De yndigste Syner | omgøglede min Barm, —
da blev jeg atter vækket | af en favnende Arm.

Af glødende Læber | tillukket blev min Mund, —
da vaanded sig og sukked | min Sjæl i Hjertets Grund!
Jeg aned, det var ham | med det frygtelige Navn,
jeg vidste, det var Guden, | der tog mig i Favn.

Tre Maaneder, tre Uger, | tre Dage saa hengik,
men aldrig noget levende | at skue jeg fik.
I Tempelet alene | og smykket som til Fest
om Natten kun jeg modtog | den rædsomme Gæst.

Engang jeg laa og slumred | i den bælgmørke Nat,
jeg vaagned op i Rædsel, | man atter greb mig fat.
Man førte mig af Klæderne, | og nøgen, som jeg var,
hen til den dybe Fjældport | ved Dybet de mig bar.

Der stemmede de op | den afskyeligste Sang,
frygteligt fra Klippernes | Hvælving det klang.
I rædselfulde Jubel, | fra Portens skarpe Rand
de ubønhørligt styrted | mig i det sorte Vand.

Jeg sank i Bølgens Fraade, | men dukked atter op.
Var det en Gud, mig frelste? | Usaaret blev min Krop.
Jeg brugte uvilkaarligt | mine Arme, mine Ben,
og fik saa fat i Mørket | paa Klippens vaade Sten.

Dybt drog jeg efter Vejret; | men Hjertet end holdt Stand.
Med Haand og Fod jeg stræbte | gennem bølgende Vand;
langs Grottens stejle Vægge | jeg følte mig for, —
alt svandt i det fjerne | de Præsters vilde Kor.

Da kom jeg til en Krumning, | frem dæmred noget lyst,
og atter vaagned Haabet | i mit sukkende Bryst.
Vel bredere blev Svælget, | mer voldsom Bølgens Vægt,
jeg kæmpede dog modigt | og skæmmed ej min Slægt.

Jeg naaede Grottens Munding | i den begsorte Nat,
 jeg søgte hen til Bredden, | hvor den var mindre brat.
 Der kravlede jeg opad | og satte mig i Mag,
 hvor Klippen over Søen | udskød sig som et Tag.

Der sad jeg da i Mulmet | ved det brølende Hav,
 til Daggudens Stjerne¹ | sig hæved af sin Grav.
 Da öjned jeg en Fisker, | jeg vinked ham til Land;
 han tøved angst, og snart jeg saa, | det var en kristen Mand.

Thi hellig Antons² Billed | var skaaret i hans Stavn;
 han korsed sig og hilsed | i den Herre Jesu Navn.
 Jeg gængav ham hans Hilsen; | da tog han mig om Bord,
 og hyllet i hans Kofte | med ham jeg hjemad for.

Hans Kvinde gav mig Klæder, | og i hans stille Bo
 mit Legem sanked Kræfter | og mit Hjerte fik Ro.
 Da saa engang den Fisker | til Videslet³ drog,
 herhid i Baaden med sig | han venligt mig tog.

Her under disse Bøge | mit Fristed da jeg fik.
 De Fiskere, de Bønder | mig gave Mad og Drik.
 Jeg læged deres Køer, | jeg signed⁴ deres Garn,
 og her i denne Hytte | jeg fødte Gudens Barn.“

Her rejste sig Gulitza | fra Tuen, hvor hun sad,
 i hendes Aasyn maled sig | det grusomste Had.
 Stærkt blussed hendes Kinder, | hun rynked sine Bryn;
 i Öjet funkled Ilden | saa skarp som et Lyn.

¹ Solen. ² Klostervæsenets Stifter, den hellige Antonius, tilbragte største Delen af sit Liv i Ørkenen, hvor han modstod mangfoldige Fristelser. † 356, 105 Aar gammel ³ ældgammelt Navn paa de østlige danske Øer. I den danske Rimkrønike hedder det f. Eks., at Kong Dan blev
 skikket til Konge og til Formand
 i Sjælland, Lolland, Falster, og Møen ej forgæt:
 hvilke Land som kaldes Videslet.“

⁴ signe, egl. gøre Korsets Tegn.

Den nøgne Arm hun strakte, | hun stamped med sin Fod
og knytted sine Næver: | „Hun er mit Kød og Blod,
men Aanden er en Djævels! | Den Kval du aner ej,
naar Moderen maa hade | sit Barn! Den kender jeg!

Da hun, for tidlig moden, | sit Ledebaand forlod,
hun yppig blev, som Ranken, | der fostrer Druens Blod.
Hvor hun sit Öje fæsted | i Hytte eller Hus,
der vakte hun, som Druen, | vild Svimmel og Rus.

Hun ejer fra sit Udspring | den frygteligste Magt.
Mig har hun forgjort | og i skændig Trolddom bragt;
jeg er ej mer min egen, | o, Forsmædelse og Skam!
Her maa jeg stundom vandre | i den fæleste Ham ¹.

Hun dejlig er som Dagen, | men Nattens Gud har tændt
sine vildeste Flammer | i hendes Barm og vendt
fra Lyset og fra Himlen | vellystigt hendes Hu,
og hvor hun blot sig viser | fremspirer Sorg og Gru.

Hvor hendes Magt sig dølger, | ej sagde mig min Kunst;
den maa, den skal forsvinde, | som for Sol en Taagedunst;
du — du kan hende trodse, | din Haand og Hu er ren,
end har du aldrig syndet, | og du elsker kun een.

I Kongens Hjerte Rhitra | har tændt den vildeste Brand,
og hun er mere Hersker | i Borg og Land end han.
Men aldrig skal hun mere | udpresse Suk og Graad,
hvis mig du nu vil høre | og lyde mit Raad.

I Møllen dvæl, til du har hørt | den rette Time slaa;
til Kongens Borg du atter | da lønligt drage maa.
Der gribe du en Ugle | St. Hansnat, og tyst
lad skære ud dens Hjerte | af det laaddækte ² Bryst.

¹ Dyreskikkelse, hvori Mennesker bragtes ved Trolddom.
Den Ulv, Strange saa uden for Hytten, var altsaa Gulitza.

² Laad, fin Uld.

Saa se du til at stande | ved hendes Seng en Stund,
 naar Sövnens Gud har lukket | hendes Öjne og Mund;
 læg Hjertet da, det røde, | tæt under hendes Barm,
 hvor Blodets Kilde syder | til venstre vild og varm.

Tag hendes Haand, den højre, | — hun vaagner ej derved —
 og tryk den mod dit Hjerte, | böj sagtelig dig ned,
 og spørg! — Da maa hun svare, | hun tvunget er dertil;
 hun maa dig aabenbare | alt, hvad du vide vil.

Hun maa sig selv nedstyre | fra Höjden, hun har naaet;
 da blomstrer Fred og Glæde | af den Sorg, hun har saaet.
 Saa fast hun maa sig hilde | i sit eget lumske Garn,
 at du kan hende knuse, | mit usalige Barn!

Hver Taare da gengældes, | som hun fik udøst,
 da hæves og min Trældom, | og Lænken bliver løst,
 som hidtil mig i Jammer | og Elendighed bandt!“
 Med Strengthed mæled Strange: | „Sig, Kvinde! er det sandt?“

Vildt slog sig da Gulitza | med Næven for sit Bryst,
 et Skrig hun udstødte | og vendte sig mod Øst:
 „Ved ham, der rider Hesten | saa skinnende hvid¹,
 jeg sværger — ja, ved hende, | der er frugtbar og blid“² —

„Hold inde!“ raabte Strange, | „du ved, jeg ikke tror
 paa dine falske Guder, | ved hvem din Læbe svor!“

¹ Vendernes øverste Gud, Svantevit, hvis Tempel og Billedstøtte stod i Arkona paa Rügen, men ødelagdes ved Arkonas Erobring, 15. Juni 1169. Sakso fortæller, at Svantevit havde en hvid Hest, som han efter Folkets Tro selv red paa, naar han kæmpede mod sine Fjender; thi den fandtes ofte om Morgenens saa svedig og tilsølet, som om den havde været paa et langt Ridt. ² Siva, Livets (Frugtbarhedens, Kærlighedens) Gudinde. Hun afbildedes som en Mø, der ikke havde anden Beklædning end sit lange Haar, som naaede hende til Knæerne. I den højre Haand havde hun et Æble, i den venstre en Vindrue.

Som lynslagen, Kvinden | nedsegnede til Jord,
hun vred sine Hænder, | og saa tog hun til Ord:

„O, hjælp mig da du milde, | du rige¹ Herre Krist!
Dig vil jeg nu tilhøre, — | saa tror han mig dog vist.
Dit Kors det vil jeg bære | under et helligt Tag,
dit Navn det vil jeg prise | ved Nat og ved Dag.

Ved Susaa hist der ligger | et Hus med Taarne paa,
Dag og Nat derinde | de fromme Kvinder gaa²;
der vil jeg ydmygt tjene, — | ved ham, som hersker der,
jeg sværger dig, at Sandhed | min Mund berettet her!“

„Velan“, gensvared Strange, | „jeg vil vove, dig at tro.
Guds Engle dig ledsage | til Hjertefred og Ro!
Gud signe din Beslutning! | Gak trøstig did og bring
til Klosters fromme Moder | kun denne lille Ring.

Hun venligt vil modtage | dig og mit Vennepant;
hun hjælper dig at løse | hver Lænke, som dig bandt.
Der skal du dig afføre | det vanhelliges Dragt,
og ydmygt søge Frelsen, | hvor Frelsens Skat er lagt!“

Med taarefyldte Øjne | Gulitza Haaret slog
tilbage fra sin Pande | og hans Haand til Læben drog.
Tavs stod hun der ved Hytten | og tankefuld saa
den ranke Junker langsomt | op ad Skovskrænten gaa. —

De Dage blev nu korte | og Natten blev saa lang;
Midvinterens Storme | deres vilde Jubel sang.
De graasorte Skyer | af Havet vælted op,
og Sneen fyldte Vej og Sti | og laa paa Bøgens Top.

¹ mægtige. ² Hvilket Kloster Chr. Winther har tænkt
paa, lader sig ikke afgøre bestemt. Det eneste Nonnekloster,
som laa ved Susaa, var paa Gavnø i Susaaens Munding; men
den Omtale, der siden gives af „Susaakloster“, passer ikke
rigtig paa Gavnø.

Snart Isens klare Lænke | det store Vandhjul bandt.
 Ung Annas Sind kun Hvile | i sine Drømme fandt.
 Hr. Strange, utaalmødig, | fra Stuens lune Vraa
 lod sine Tankers Række | saa vide Veje gaa.

Jörgen og Anna.

Naar Bækken risler lystigt | og Skoven den er grøn,
 naar Duen bygger Rede | og kurrer i Løn;
 naar blaa Violer vaagne | og Kukkeren gør Larm,
 da vækkes ogsaa Haabet | i mangel sørgfuld Barm.

Da stiger op i Stammen | den lutrende Saft,
 de sitrende Kviste | fornemme Vaarens Kraft,
 og fløjlsbløde Blade, | smaragdklare¹ Skud
 af glinsende, springende | Hylstre foldes ud.

Den venlige Vaarluft | fik og gjort Anna blød;
 rask rulled hun sit Sytøj | tilsammen paa sit Skød.
 Sit Solklæde² tog hun | af Skabet hist paa Væg,
 og fyldte saa en Haandkurv | med Brød og med Æg.

En Hulvej sig krummer | fra Skoven ned mod Strand
 forbi Vildbanegaard | langs det skvulpende Vand.
 Der vandrede nu Pigen | saa tankefuld i Sind;
 saa steg hun op ad Skrænten, | i St. Antons Kloster ind.

Den gamle Portner gav hun | den Skænk, som hun bar³.
 Ind traadte hun i Kirken, | hvor Solen straaled klar.
 Dybt for det allerhelligste⁴ | hun nejede sig mod Jord
 og korsede sig og nærmed sig | til Munkenes Kor.

¹ Smaragd, en grøn Ædelsten. ² et Klæde af stivet Lærred, som Kvinder paa Landet binde om Hovedet til Skærm mod Solen. ³ d. e. Kurven med Æg og Brød.
⁴ Hostien, det til Jesu Legeme forvandlede Brød, som hilses med Knæbøjning af Katolikkerne.

Ned faldt hun paa sit Ansigt | og inderligt hun bad;
 saa knæled hun ved Stolen¹, | hvor Broderen sad.
 Hun böjed sig mod Gitteret | undselig og lod
 sin Sorg gaa til et Hjerte, | som Sorgen forstod.

Men hvad de tvende taled, | det hørte kun den,
 hvis Vilje sparer Myggen | og vejrer Verdner hen.
 Da Pigen saa sig rejste, | der perled Taarer frem;
 sød Vemod og Fortrøstning | sig spejled i dem.

„Jeg Jörgen skal tilgive!“ | det hvisked i hendes Bryst,
 mens atter hjem hun vandred | langs den solvarme Kyst.
 „Men ham til Mand at tage, | det blev mig ej paalagt,“ —
 her nikked hun lidt trodsigt — | „jeg ta'r mig vel i Agt!“

„At glemme ham, den anden², | mig falder ikke svært.
 Mit Sind ej kan begære, | hvad en bedre er kært.
 Ak, hvor det dog er sælsomt! | For mig er alt forbi!“
 Saa sukked hun og vendte | sit Fjed til Skræntens Sti.

Den Vaardag var saa lummer, | og Pigen var saa træt.
 Hel mødig steg hun over | paa Skovstentens Bræt;
 og da hun under Skyggen | i Ensomheden stod,
 i Græsset mat hun segned | ved Bøgetræets Rod.

Smaablomsterne de vugged | i Vaarvinden blid.
 De klare lyse Grene | vinked Slummeren hid.
 Den kom da ogsaa listende | paa hendes Öjelaag;
 bagefter fulgte Drömmens | forvirrede Tog.

Först saa hun Rhitra danse | saa dejlig, men saa vild;
 fra hendes Öjne lyned | den fortærende Ild;
 og Jörgen hende fulgte | i Skovens Mørke ind;
 der stod de Bryst mod Bryst | og Kind lagt til Kind.

¹ Skriftestolen; i en saadan skilles Skriftefaderen ved et
 Gitter fra den skriftende. ² Strange.

Da sank i hendes Hjerte | paa ny det hvasse Sting,
 da løb hun forvildet | paa en Hede omkring.
 Der mødtes hun med Hjort, | men han ænsed hende ej;
 sidst kom dog Folmer Sanger | og viste hende Vej.

Dernæst hun sad i Møllen, | men Skinsygens Harm
 den vokste som en Malurt | ud af hendes Barm;
 den døved hendes Sanser, | den skyggede saa tæt,
 at ej hun öjned Jörgen, | der vanked bleg, forgrædt.

Brat hende Drömmen førte | igen til grønne Skov.
 Hun syntes — som det var — | at hun laa der og sov.
 Men mellem Lundens Stammer | sig væltede frem
 et Hav af klare Skyer | og tilslørede dem.

Med eet sig Skyerne skilte | og glimrende blev alt;
 i den aflange, klare, | dybt himmelblaa Spalt
 den høje Naadens Dronning, | den rene Jomfru¹ staar,
 paa Armen har hun Sönnen | og Stjerner om sit Haar.

Der straaled ud om hende | en unævnelig Glans,
 af tusind Englehoveder | en fyldig Rosenkrans;
 hun fæstede paa Pigen, | der slumrede paa Jord,
 vemodig disse Öjne, | hvor Velsignelsen bor.

Hun løftede sin højre, | ömt advarende Haand,
 og taledes til Pigens | tvivlomspændte Aand:
 „Du mener at tilgive? | Du gör det ikke helt!
 Forladelsen du deler, | som dit Hjerte du fik delt!

Tilgiv ham helt! Sin Brøde | har han angret og fortrudt,
 med ærlig, kraftig Vilje | jo Syndens Lænker brudt.
 Jeg bad for mangel Synder | og førte ham paa Vej, —
 sig, Anna! vil du være | nu mere streng end jeg?“

Hun tav. Men tusind Stemmer | langt inde fra Paradis
 sang til den hellige Jomfrus, | den rene Moders Pris.

¹ Jomfru Marie.

Bort svandt den rige Glorie¹, | og Englekorets Lov²
forstummed, og Anna vaagned | i den lysegrønne Skov.

Med heftig Hjertebanken, | bevæget, men dog glad
til Bøgens Rod hun læned sig | og eftertænsom sad.
Sit blonde Hoved lagde hun | til Siden lidt, og saa
i Vejret, som naar Duen | spejder i Himlens Blaa:

„Det var de samme Ord jo, | som Munken fik mig sagt,
det var den ædle Sæd, | han i mit Sind fik lagt;
men hun, den højtvelsignede, | lig Solens hulde Magt,
til Liv og til Blomstring | det døde Frø har bragt.“

Op sprang hun fra Græsset, | tog Kurven paa sin Arm;
let løb hun hen ad Stien | saa blussende varm;
og da hun saa sin Fader, | hun sank i hans Favn,
og hviskede undselig | hint dyrebare Navn.

Glad trykked hende Mølleren | til Faderhjertet tæt,
tog hende under Hagen | og hvisked: „Det var ret!“
Da straaled hendes Øje, | som før saa tit var vaadt,
og saa blev Jörgen hentet, | og saa var alting godt. —

Den Møller var snart paa Færde; | han sendte Budskab hen
til alle gode Grander, | til Frænde og til Ven,
i Roholt og i Faksø, | i Akselhoved Sogn.
Da kom der hid til Møllen | hel manganen pyntet Vogn.

Alt efter bedste Evne | de bragte Føring³ straks
af Æg og Mælk og Smør og Höns | og andre gode Slags.
I Stue, Lo og Lade | blev dækket Bord ved Bord,
og Væggene behængte | med Grønt og Blomstersnor.

De lattermilde Piger | smykked den væne Brud,
stolt blev hun udstafferet | med røde Silkeskrud.

¹ Straalekrans. ² Lovsang. ³ Madvarer, som ind-
budne Gæster bringe til Gildehuset een eller et Par Dage før
Festen.

Det blonde Haar opstrøget, | strunk sad hun paa sin Stol
med Baand og Nakkestykke¹ | og skinned som en Sol.

Hun løftet blev i Vognen, | rask Skaren for af Sted
til Kirken over Mark og Eng | igennem Lund og Led.
Foran, bagefter fulgte | i broget Række lang
til Hest de unge Karle | med Piskeknald og Sang.

Blandt dem red ogsaa Strange; | og da de saa kom hjem,
og Folket vel var bænket | og Skafferne² bar frem
de store Suppeskaaler, | det høje Sulefad,
da gik han om og skænkede | dem Øl til deres Mad.

For Enden af Brudebordet | de Spillemænd fremgik,
med Trommer og med Piber | de gjorde skøn Musik.
De Stoddere sig flokkede | om Møllerens glade Hus,
de bleve alle kvægede | af Fad og af Krus³.

Da Dugen var borttaget, | endnu ved højlys Dag
rask traadte udi Dansen | det hele Bryllups-Lag⁴.
Der dansede først Strange | med den blomstrende Viv,
ej, hvor slog han sirligt | sin Arm om hendes Liv!

Det vared dog ej længe, | saa blev han klappet ud⁵,
thi alle vilde danse | med den vakre, unge Brud.
Hun gik fra Haand til Haand; | mens vemodig i Sind
ung Strange sad paa Bænken | under den grønne Lind.

¹ Til Brudepynten i Præstø Amt hørte, at Haaret blev glat opstrøget i Nakken. Nakkestykket var et rundt Stykke Silketøj besat med Perler og lignende glimrende Sager og med brogede Baand langt ned ad Ryggen. ² de, som ved Gilder førte Opsyn med Mad og Drikke, forestod Beværtningen og holdt Orden ved Bordet. ³ „Indtraf Bondens Selskabs-Glæder i Sommerens Tid, da saa jeg ofte et Bord anrettet under aaben Himmel for Krøblinge, halte og blinde fra Veje og Stier“ skriver en Præst om de nordsjællandske Bønder i forrige Aarhundredes Slutning. ⁴ Gilde, Selskab. ⁵ = blev der klappet af for ham.

Da lød et Raab: „I Løkken¹ | et prægtigt Dyr der staar
og græsser i den unge Rug!“ | Da stimled ud af Gaard
en Mængde for at se det; | men Mølleren raabte: „Hjort!
Spring ud, min Søn! til Dyret, | og se at faa det bort!“

Som vakt af dybe Drømme | ved Møllerens Ord,
sprang Strange op fra Bænken | og ud i Marken for.
Han dem tilbage vinked', | som vilde følge med,
og ene gennem Skoven | til Løkken løb han ned.

I grønne Rug der græssed | det stolte Dyr i Ro,
det böjede sin Nakke | med laadne Spidser to²;
sin ranke Hals det rejste, | det spored³ og blev var, —
halv skjult i sin Manke den | en gylden Kæde bar.

Forsigtig standsed Strange | som en erfaren Mand;
i Brystet hamred Hjertet, | han næppe aande kan.
Det er hans Lykkes Vidne! | Det er hans gamle Ven!
Det er hans lette Ganger, | han kender den igen!

Han nærmede sig Agren | med varsomme Skridt;
han fløjtede den Vise, | som den hørte saa tit;
da vendte den sit Hoved, | den gik, og den stod,
saa vekslede den atter, — | og Strange fatted Mod.

Sin Sang han atter fløjted, | og med lydløse Fjed
han under Vinden sneg sig | langs Buskene ned.
Da öjnede ham Hjorten | saa nær — og med et Sæt
forsvandt den for hans Blik, | hvor Krattet var tæt.

Men Junkeren bagefter | i den løvrige Skov!
Det var ham, som hans Lykke | var bundet til dens Klov.
Han som en kyndig Jæger | forfulgte snildt dens Spor;
snart bægge var forsvundne, | hvor Ensomheden bor.

¹ indhegnet Mark. ² som bekendt ere Hjortens Takker
i den første Tid efter deres Frembrud omgivne af en laadden
Hud eller Bast. ³ d. e. vejrede, mærkede ved Hjælp af
Lugten, at nogen nærmede sig.

Skovbroderen.

Den korte, lyse Majnat | over Skovens dunkle Træ'r
var draget hen saa sagte, | og i dæmrende Skær
end tindred Morgenstjernen, | mens højt i Luften hang
den usynlige Lærke | som en Klokke, og klang.

I Skoven var der stille, | kun, som i Börneleg¹,
den fjerne Kukker lokkede | for Solen, som steg.
Men lidt efter lidt | kom der flere Stemmer til,
og Dagmor blev hilset | med det fulde Orgelspil.

Paa Hældet af en Bakke | den ædle Junker laa.
Med taarefyldte Øjne | Smaablomsterne paa ham saa.
Stærkt drog han efter Vejret, | med Ryggen mod en Rod;
Ild sitred i hans Pande, | og mødig var hans Fod.

Den halve Nat han havde fulgt | Hjorten paa dens Flugt;
til sidst da Skov og Mørke | sig havde om dem lukt,
han havde sluppet Sporet, | og langt fra By og Hus
han segnet var i Lyngen, | fortunlet som af en Rus.

Det var den Feberhede, | som brænder i vort Blod,
naar paa Liv og Død vi kæmpe, | og Lykken er imod.
I dugfulde Lyngbusk | han kølede sin Kind;
da klang en Bedeklokke | huldt gennem Skoven ind.

Han folded sine Hænder, | han böjed sine Knæ,
han lagde ydmygt Panden | mod det skyggende Træ.
Hel trøstet han sig rejste, | og fulgte Klokkens Klang;
gennem Skovbakkens Buske | han baned sig en Gang.

Dernede i Dalen, | hvor der løber en Sti,
hvor der risler en Kilde | og skynder sig forbi,
en Skovbroders² Hytte, | med spidse Tag af Straa,
i Ly af et vidtgrenet | Egetræ der laa.

¹ „Skjul“. ² Eneboer i en Skov.

Over Hytten hængte Klokken i den knudrede Gren;
om det buede Vindve i og paa Murens røde Sten
sig Vedbend havde flettet til et yppigt Bladelag;
paa Pinde under Tagskæg i sad Duer ved deres Slag.

Et Billed af vor Frue i var naglet i Træets Bark;
ved Siden af et Sejlskib — i var det vel Noahs Ark?
Ved Roden paa en Mosbænk i den Skovbroder sad
med foldede Hænder, i og det lod, som han bad.

Hvidt var hans Haar om Nakken, i men Alder og Natur
hans Isse havde raget i en anselig Tonsur¹.
Men var end Panden skallet, i han lige stolt den bar, —
det kunde han! — thi smykket i den var med ædle Ar.

Om brede Skuldre lagde sig i den brune Kuttens Læg;
ned over Brystet naaede i hans snehvide Skæg.
Dybt under Brynets Buer i to hvasse Öjne laa —
ej! hvilken mægtig Rejsning², i hvis op han vilde staa!

En gammel Eg han ligned, i som Kampestenen fast,
med løvrige Grene i og knudret Knort og Knast,
der ensom staar paa Sletten, i for hver en Storm et Rov,
den sidste ædle Levning i af en stormægtig Skov.

Paa Stien traadte Strange i og hen ad Planken raa,
som over Kildens Rende i mellem Glemmigejer laa.
Det var ham som en Indgang i til et forjættet Land.
Da løftede sit Hoved i den ærværdige Mand.

Sit faste Blik han rolig i paa Ungersvenden slog,
og fulgte ham opmærksomt i ved hvert et Skridt, han tog.
Saa rejste han sig langsomt i op fra sin Hvileplads,
og spurgte med en kraftig, i dybt dundrende Bas:

¹ raget Plet paa Issen (som Munkene havde), Kron-
ragnig. ² Rankhed, rank Skikkelse.

„Velkommen Gut! og hvem er du?“ | Hr. Strange stille stod,
hans Öje maalte Kæmpen | fra Isse og til Fod.

„Jeg hedder Strange Nielsen, | mig skæmmer ej mit Navn!“
Da aabned ham den gamle | paa een Gang sin Favn.

Han trykked ham til Hjertet, | saa Ungersvenden nær
i det kraftige Favntag | havde mistet sit Vejr.

„Det Aasyn för jeg skued, | end mindes jeg det grant,
men det er længe siden, | Gud bedre det saa sandt!

Min Ven var han, Niels Strangesön | til Ørum og Hyllerslev¹;
os skilte Døden tidligt, | men Mindet hos mig blev.
Jeg hedder Peder Skægge, | til Jærnskæg blev det vendt;
de vendiske Hunde | det Navn ret godt har kendt².

Men se! Din Fader var jo | en Herre stolt og bold,
han ejed baade Gods og Guld | og berømmeligt Skjold;
hvi kommer da som Stakarl³, | foruden Sværd og Hest
i fattig Møllerkoft | min adelige Gæst?“

Da raabte Junker Strange, | som der han for ham stod:
„For Gud! nu maa jeg prise | min Lykkes Stjerne god!
Er I Peder Jærnskæg, | den drabelige Mand?
Ej nogen bedre fandtes | til Raad og Hjælp end han!“

Saa meldte han, hvorlunde | han for Kongen var beført;
saa meldte han om Rhitra, | hvad han selv havde hørt;
end meldte han om Hjorten | og sit frygtelige Ridt,
om hvad hans Hjerte frygted, | en anden havde lidt.

¹ Strange Nielsens Fader, Niels Strangesen, var Rigsraad og Ridder og har som saadan hørt til sin Tids fornemste Mænd. Dronning Margrete forlenede ham med Hillerslev og Ørum, bægge i Ty. ² Peder Jærnskæg (af den nu for længst uddøde Adelsslægt Skægge eller Jærnskæg) omtales som en bekendt „Admiral“ under Valdemar Atterdag. „Kong Voldemar fast kær og behagelig“ siger Arild Hvitfeld. ³ = Stakkel, Stodder (oprindelig „Stavkarl“ d. e. en Mand, som gaar med Stav, Tiggerstav).

Men da han nævned Ellen, | højt blussende og varm
 steg Rødmen op paa Kinden | fra hans trofaste Barm.
 Ved dette Navn Hr. Peder | sig slog for sit Bryst,
 han greb hans Haand og sagde | med dybt bevæget Røst:

„Du kender denne Frøken? | Jeg ser og aner alt!
 Det knuger haardt mit Hjerte, | hvad du mig har fortalt
 om Konge og om Dronning, | om Ellen — Nu velan!“
 — her svor han en Ed, — | „jeg tar fat, som jeg kan!

Dit Aasyn og din Stemme | og alt, hvad du har sagt,
 for Øjet har fremmanet, | hvad til Glemsel længst var lagt.
 Du skal min Tanke høre, | og mine Syner se,
 og hvad saa Tiden fordrer | af os bægge, — det ske!

Men först du tage Føde, | og dernæst tage Ro;
 du er saa bleg om Næbbet | og staar slet paa dine to!“
 Saa førte han ham ind | i det fredelige Hus
 og satte for ham Ost og Brød | og Vand i et Krus.

Hel hyggelig var Cellen | med Bord og med Stol,
 ind paa det lave Leje | straaled den unge Sol.
 Paa Væggen hængte Skæggers Skjold¹, | som i et Krigertelt,
 med snehvide Ibskal² | i det søblaa Felt.

I Vindvet stode Urter | og duftede sødt;
 paa Krusemynten gynged | en Dompap sig blødt.
 En Hjælm der laa i Krogen, | og den sribede Kat
 sig Leje havde redet | i den hamrede Hat.

¹ Vaabenskjold. ² en hvid, riflet Muslingeskal. Pilegrimmens Skytshelgen. Apostelen Jakob (Ib eller Jeppe) afbildes ofte i Middelalderen med denne Muslingeskal i Haanden; en saadan „Ibskal“ satte ogsaa Pilegrimmene i Regelen paa deres Hat eller Taske, særlig naar de drog til St. Jago di Compostella i Spanien. Slægten Jærnskæg havde som Vaabenmærke en hvid „Ibskal“ og en Guldmaane i blaat Felt; i Hjælmen over Skjoldet sad syv grønne Paafugleffjer.

Paa Straasækken kasted sig | ung Strange da paa Stand;
ham Sövnén hurtigt førte | til Drömmenes Land,
hvor venlige Alfer | fløj ud og fløj ind,
og styrkede hans Hjerte | og muntrede hans Sind.

Men ude paa Bænken | under skyggefulde Træ
den gamle sad alene | med Haanden paa sit Knæ;
han ordned sine Minders | vildtslyngede Gang,
mens Kildespringet risled | og Droslerne sang.

Hr. Peder Jærnskæg.

Den Eftermiddags-Luft | var saa lummer og saa hed,
den lune Varme sank | mellem Træerne ned;
graasløret var Himlen, | der rörtes ej et Blad;
söm i Forventning, stille | de Smaafugle sad.

Stærkt dufted Gedebladet¹, | og med enkelte Kvæk
lod Frøerne sig høre, | mens overgiven kæk
de Myggesværme dansed, | og med varsomme Skridt
i Krat sig Ræven listed | og vendte sig tit.

Paa Bænken hos den gamle, | støttet mod Egens Bul,
nyfødt og kvik sad Strange | og saa forventningsfuld
paa Oldingens Öjne | og lytted til hans Röst,
mens Talen bold fremvælded | af hans mægtige Bryst:

„En taarnet Borg der ligger | paa den nordlige Kyst²;
vildt Havets Bølger bryde | mod Klintens nøgne Bryst.

¹ Planten Caprifolium. ² Hr. Peders Borg maa tænkes liggende i Nordsjælland, i Nærheden af Halsnæs (øst for Issefjordens Indløb), Tisvilde Fiskerleje og Arresø. Naturen minder her meget om Vestjylland, med Flyvesand og bratte Skrænter, hvorfra der haves vid Udsigt over Kattegattet.

Af Skov man öjner intet, | men desto mere Sand;
der blev jeg født og baaren | og gjort til en Mand.

Det förste, som jeg lærte, | var at svømme som en Fisk,
at ro med tvende Aarer | og i Kulingen frisk
at stille mine Sejl | i den rigtige Skik,
at passe Gøs¹ og Skøde | og styre paa en Prik.

Det förste, som min Fader | mig gav, det var et Sværd.
Han sagde: „Brug dit Værge | kun udi ærlig Færd!
Men hug da ogsaa til | uden Lempe, saa brav,
at Himmel og Helved | kan genlyde deraf“.

Han sagde: „Vil du kæmpe | som en rigtig Dannemand²,
som Ulven, den glubske, | du dristigt gribe an.
Og skal en Strid udfægtes | imellem to og to,
forsvar dig uforfærdet | som Mosens vilde So;

men hvis ud af en Træfning | tilbage du vil,
saa lær af røden Ræv, | thi han er snu og snild;
dog aldrig maa du vende | din Fjende Ryggen, för
du ved, du kan ham møde | gennem en anden Dör.

Ej Gækkes Spot dig röre, | men taal ej nogen Skam;
betro dig ej til Manden, | för du har prøvet ham;
stol ej paa Konge-Løfter, | för du kan se din Lön;
tro ej paa Kvinde-Öjne, — | det duer ej, min Sön!“

Da saa min Fader døde, | blev jeg rigtigt kastet om
fra Frænde og til Frænde; | men hvorhen jeg saa kom,
min Legeplads var Søn, | og Faren var min Ven,
og vi blev Følgesvende | og skiltes ej igen.

¹ et mindre Flag, der anbringes paa Bugspryddet af Krigsskibe, som ligge til Ankers; men Chr. Winther har vist tænkt sig, at Ordet kunde betyde en Slags Sejl. ² retskaffen, brav Mand (beslægtet med dannis).

Kong Volmer¹ kunde virke | den allerfineste Væv²,
 skarpöjet som en Glente, | og snu som en Ræv.
 Han brugte stærke Arme, | saa hyred han da min,
 til Høvidsmand han gjorde mig | alt paa den salte Rin³.

Hos Vender og hos Holster⁴, | i Øst og i Vest
 tit kom jeg med min Skude | som ubuden Gæst;
 og Lykkens Bør⁵ mig föjed, | paa Kyst og i Havn
 de deres Glutter aved | med Jærnskæggens Navn⁶.

Til Gulland selv jeg førte | hans Folk og Skib den Gang,
 da Visbys Mure revned | og Portene sprang⁷,
 da Kræmmerne til Løsning | deres Kander og Stob⁸
 for Dankongens Fødder | maatte lægge i Hob.

Med de vendiske Hunde | jeg stadigt holdt Kur⁹.
 Saadan med trende Skibe | engang jeg laa paa Lur
 paa Kysten ved Vismar | med et Par Hundred Mand;
 da lod jeg mig en Morgen | i Jollen ro til Land.

Med mig var da Jens Due¹⁰, | en smuk og lystig Fyr.
 Jeg vilde se min Lejlighed¹¹, | han søgte Æventyr;
 og dem fik vi da nok af, | thi knap var vi paa Strand,
 en stadselig Godmorgen | de bragte os paa Stand.

¹ Valdemar Atterdag. ² = spinde de snildeste Rænker.

³ „den salte Rin“ bruges i de gamle Folkeviser om Havet.

⁴ Holstenere. ⁵ Medvind. ⁶ ligesom de svenske Kvinder

senere skræmmede deres Börn med Tordenskjolds Navn.

⁷ Da Valdemar Atterdag havde erobret den rige Hansestad

Visby (1361), lod han bryde Hul i Muren ved Siden af Porten

og holdt sit Indtog derigennem. For at slippe for Plyndring

maatte Borgerne betale store Løsepenge; det fortælles f. Eks.,

at Kongen lod stille tre store Ølkar paa Torvet, hvilke de

overvundne maatte fylde med Sølv. ⁸ Drikkekar, Bægere.

⁹ holdt Udkig (dannet efter det gamle Ord en Kure = Vægter,

Udkigsmand). ¹⁰ om Jens Due se Indledningen. ¹¹ ud-

spejde Forholdene.

Vel mine fire Gutter, | Jens Due og saa jeg
slog fra os, som vi kunde, | og lysned paa vor Vej;
men de var os for mange; | seks magte ikke stort
mod tre, fire Snese, — | den Regning let er gjort.

Tre faldt af mine Svende, | een spræng i Jollen ned;
os andre to paa Slæbetov | til By de trak af Sted.
Os bægge der de kasted | i et nederdrægtigt Hul,
der laa vi flere Dage | og døjede Sult og Kuld¹.

Jeg bad til vor Frue | og til Sankte Krispin²,
jeg loved mig³ det hellige | Blod i Schwerin⁴;
for Faste sørged Slutteren, | det var hans mindste Kunst, —
men al min Bön og Faste | var plat ud omsonst.

Men Junker Jens Due | han vidste bedre Raad;
han tænkte saa, her hjælper | hverken Bön eller Graad.
Han stoled paa sit Mælkebrøds- | Ansigt, den Hvalp!
Han byggede paa Kvinder, | og den Gang det hjalp.

Han saa paa Fogdens Datter, | hun var en Vare let;
han sagde: „Jeg nu reder | os ud af dette Net!“

¹ Om denne Begivenhed fortæller Arild Hvitfeld: „Peder Jærnskæg, som var fangen til (i) Vismar med sine, han kom underlig af de haarde Lænker, som han laa udi, formedelst det hellige Blods Paakaldelse, som til Sverin forvares. Man fortæller hannem at have ladet beskænke Taarngemmerne, og der han saa dennem drukne, er han udgangen og taget en hans Stalbroder paa Ryggen at bære til Skibs, hvilken han formaledidede (forbandede) paa Vejen, ligesom han havde drukket sig saa drukken, at han skulde bære hannem til Baads, og dermed er han undkommen.“ ² St. Crispinus led Martyrdøden under Kejser Diokletian. ³ usædvanligt, = anraabte. ⁴ „Helligt Blod“ fandtes paa et Par Steder i Meklenburg. Om Oprindelsen til en af disse Helligdomme fortæller Sagnet, at en Hyrde ved Altergang havde beholdt Hostien i Munden og havde taget den med sig hjem, for at „Jesu Legeme“ skulde beskytte hans Hus; men Hostien begyndte at svede Blod, hvorfor den bragtes til Klosteret, og det hellige Blod blev derefter Maalet for mange Valfarter.

Naar saa hun rakte Føden os | ind ad den snævre Glug,
han stod der, og hun saa, | hvor han var ung og smuk.

Saa hvisked han til hende, | mens smiskende han saa
i hendes brune Øjne | og hun i hans blaa.

At saadant nu kan virke | og som en Trolddom slaa,
er noget, som jeg aldrig | i mit Hoved kunde faa!

Det var en evig Hvisken | mellem hende og ham;
men intet jeg begreb, | skönt jeg Følgerne fornåm.
Vorherre selv maa vide, | hvordan han bar sig ad;
thi Lænkerne blev løste | og vi fik bedre Mad.

Ja, stundom selv hun aabned | vort jærnbeslagne Bur,
og Jens fik Lov at tage | i friske Luft en Tur.
Da tænkte jeg, som billigt, | nu render han sin Vej;
den, som betaler Gildet, | det bliver nok mig.

Men nej! En Aften kom hun | med Suk og sagte Graad
og hvisked: „Kom! Ved Stranden | der ligger nu en Baad,
som jeg har eder maget¹, | Jens Due! kom, af Sted!“
Da sagde han: „Nej, stop lidt! | min Stalbroder med!“

Jeg traadte ud paa Gangen | og lod de andre to
med megen Suk og Kyssen | tage Afsked i Ro.
Der blev da givet Løfter | og der blev taget Ed!
Til sidst jeg maatte nødes | at forstyrre deres Fred.

Jeg tog min unge Due | og slængte som en Sæk
ham over mine Skuldre | og gik fra Fængslet væk;
og som jeg ned ad Gaden gik, | saa brugte jeg Mund,
jeg bandede paa Vendisk | den drukne Fyldehund;

at jeg ham maatte slæbe! — | og saa bar jeg ham ned,
hvor Jollen var mig anvist | ved den skummende Bred.
Ud sprang vi saa bægge | og tog paa Aaren fat,
og haled af alle Kræfter | ud i den sorte Nat.

¹ gjort i Stand.

Saa gik det hele Natten; | da det gryede ad Dag,
 jeg maatte ro alene, | thi Duen var for svag.
 Til Tøninger¹ og Mærker | jeg kendte mer, end han.
 Ved Søfald² da vi steg | paa Fakkebjærg³ i Land.

Til Sjælland kom vi atter; | der blev jeg dog kun kort.
 Jeg kunde ikke rigtigt | fordøje denne Tort⁴.
 Saa rustede jeg Skibe, | saa samlede jeg Mænd,
 saa bragte jeg de Vender | en Tak for sidst igen.

De Dage svandt saa hurtigt, | de bleve til Aar,
 lidt efter lidt sig stænkede | en Sneflok i mit Haar.
 Men Verdens Færd ej kunde | forstyrre Sindets Ro;
 og endnu er jeg stærk | som en Björn, maa du tro.

Den Tid Kong Volmer døde | og Datteren tog fat
 saa kæk som en Løvinde | og snedig som en Kat,
 da havde jeg mig vundet | baade Hæder, Gods og Guld,
 og Fru Margrete var mig | hel naadig og huld.

Hun sagde: „Se, Hr. Peder! | I er mægtig nok og rig,
 men at I er alene, | ej længer sömmer sig.
 Ej bör med Jer udslukkes | den adelige Æt;
 jeg har Jer valgt en Hustru, | som vil passe Jer ret.

Det er Frøken Marri Skave. | Hun er af fornem Slægt⁵,
 hun har et yndigt Aasyn | og Kister, som har Vægt.
 Hun kommer nu fra Skaane, | fra Hr. Jens Dues Gaard,
 hvor frændeløs hun hidtil | har tilbragt sin Vaar!“

Hvad skulde jeg vel gøre? | Naar Dronninger de vil,
 saa er der ikke noget | at sige dertil.
 Jeg lang Betænkning hader, | jeg handler helst i Fart,
 og saa var snart det hele | baade klappet og klart.

¹ Landtøning, den Maade, hvorpaa Landet viser sig fra Søen. ² Solnedgang. ³ Sydspidsen af Langeland.

⁴ Fangenskabet i Vismar. ⁵ Den adelige Slægt Skave uddøde for over 300 Aar siden.

Jeg saa den unge Pige da | paa Dronningens Ord;
 fast tyktes hun mig for lille, | da jeg selv er saa stor.
 Hun var saa let som Ederdun, | saa smidig som en Vaand,
 jeg kunde hende baaret | som et Barn paa min Haand.

Og dejlig eller ikke — | det var mig lige kært.
 Jeg gjorde, som min Dronning | havde budt og begært.
 Jeg bejlede og fik et Ja, | dertil en gylden Ring; —
 det hele gik saa let og glat, | som det var ingenting.

Fra Skaane var hun kommet, | og knap otte Dage svandt,
 saa havde Kirken signet alt | den Pagt, som os bandt.
 Med Fryd og megen Gammen | til min Stammehorg vi for,
 og satte, som man siger, | Fod under eget Bord.

Som ret og rigtig Kvinde | sig egner og anstaar,
 var hun sirlig og høvisk | og venlig som en Vaar.
 Hel ydmyg og beskeden | hun modtog og hun gav;
 i Fadebur og Stegers | var hun ogsaa flink og brav.

Ja, alles Öjne smiled, | hvorhen hun saa kom,
 thi ret som Solen var hun | velgørende og from.
 Ved hendes Dör tog Sæde | af Stoddere en Flok;
 og jeg lod hende give, | thi vi havde jo nok.

Ej Tidskort vi mangled; | mangan Nabo kom til Gæst,
 mangan Leger og Gögler | med sin Karre og sin Hest.
 Hun sang til Lutens Streng | og slog i Tavl saa kvik¹,
 og pyntelig og ærbar | med mig til Messe gik.

Men længe stod det ikke saa, — | en Maaned eller to, —
 jeg kunde ikke döje | at ligge der i Ro.
 Ej heller Fru Margrete² | lod mig længe sidde fri; —
 hun havde jo saa meget | at tage Hænder i.

¹ Terningspil paa Bræt („Vartavl“) hørte til de almindeligste Fornøjelser i Middelalderen. ² Dronningen.

Saa spændte jeg mit Harnisk | og gjorded¹ Sværd og Dolk,
fik Skuderne fra Bedding² | og hyrede mig Folk.
Jeg følte atter Bølgen, | hvor under mig den sprang,
jeg hørte Vindens Fløjten | og Stormfuglens Sang.

Jeg hejsed mine Sejl | og stod fra Havn til Havn,
hvor Dronningen mig sendte; | jeg prented hendes Navn
i mangelen stridig Pande, | som havde det forgæet³,
og gjorde, lig en Fisker, | mangelen dyrebar Dræt.

Syv Gange havde Maanen | sin blege Fakkell tændt,
det led vel hen ad Vinter, | da var mit Arbejd endt.
Jeg styred ind i Havnen | ved Øretings Borg⁴
til Dronningen; og her først | begyndte min Sorg.

Saa snart jeg fik sat Foden | paa tørre Grund igen,
min Fred og min Frejdighed | var rent som vejret hen.
Min Himmel blev saa lummer, | og Skyer vælted op
som de, der nu sig lejre | her over Skovens Top.

Man nævnte knap min Hustru, | og da med Lempe kun,
som ej de kunde genne | et Smil fra deres Mund;
alvorligt, som af Medynk, | halv paa Skulderen man drog,
selv Dronningen tav stille, — | og jeg blev lige klog.

Man meldte mig forsigtigt, | som var det en Sorg,
at unge Fru Marri | nys paa min fjerne Borg
mig havde født en Datter, — | at det var kun som saa
med Modren, og at endnu | inden Kirke hun laa⁵.

¹ spændte om Livet. ² det Sted ved Strandbredden, hvor Skibe bygges. ³ forgættet, glemt. ⁴ Allerede i Oldtiden var Øresund Nordens vigtigste Farvand, hvor hver Sommer en Mængde Handelsskibe fra alle de omliggende Lande („Øreflaaden“) samledes for at købslaa. Paa Holmen foran den lille Købstad „Havn“ eller „Købmand-Havn“ (København) byggede Absalon en Borg for at beskytte Havnen. ⁵ d. e. uden at have været i Kirke som „Kirkegangskone“.

Og alt, hvad de fortalte, | var stillet op med Kunst;
 og alt var som indhyllet | i en giftig, dunkel Dunst,
 der knugede mit Hjerte, | forvirrede mit Sind,
 saa jeg til sidst ej vidste | hverken ud eller ind.

Jeg gik i denne Taage | forvildet om; men snart
 Fru Ida Grubbes Tunge | mig gjorde alting klart.
 Ret som en vindtör Jolle | med sprukket Bord¹ og Bræt,
 den Frues runkne² Hjerte | ej kunde holde tæt.

Hun bød mig til sit Kammer, | hun bad mig sidde ned;
 hun drejed sine Öjne | af sær Medlidenhed.
 Med alle Sorgens Fagter, | med Taarer og med Suk
 hun lod mig klarligt vide, | hvor Taalmodighed er smuk.

Som den bedste Munk hun præked | om et forsonligt Sind;
 om Pligt, om Synd, om Ære | hun vævede sit Spind.
 Sidst kom da om Fru Marri | den Hemmelighed ud:
 Hun var Jens Dues Slegfred³, | kort för hun blev min Brud.

Jens Dues Ord og Miner, | naar der om mig blev talt,
 i Fruens kloge Mening, | havde bekræftet alt.
 Og da jeg rynked Panden | og stammed Tvivlens Ord,
 saa blev hun rød i Kammen | og arrig hun svor:

„At i en, Kæde Marri har | et Kors med Stene blaa,
 hvori, hel sirligt flettet, | en kulsort Haarlok laa.
 Jens Dues Haar, som Ravnefjer, | var glinsende og blødt,
 som Rævens Bælg mit Hoved | stridhaaret var og rødt.

Saa fik min Viv sin Skændsel | skjult med en Brudekrans,
 og Ungen hist i Vuggen | var ikke min, men hans.
 Hun meldte mig det hele, | hun fandt det ikke ret,
 at Kvisten, den uægte, | indpodedes min Æt!“ — —

¹ Planke, Side.

² sammenskrumpede, altsaa: snævre.

³ Frille.

— Hvis för jeg var for selvklog, | saa blev jeg nu en Nar;
 var för jeg for koldsindig, | nu rasende jeg var.
 Jeg slog i Bord, saa Glas og Stads | i Kammeret fløj rundt,
 jeg skreg saa vildt af Smerte, | at Fruen fast fik ondt.

Först nu jeg Daare fatted, | hvad en Hustru ret er værd;
 först nu jeg syntes føle, | at en Kvinde var mig kær.
 Först nu jeg kunde tænke | paa min kommende Æt;
 först nu mit Skjold mig straaled, | da det havde en Plet.

Dog pludselig jeg tav. | Jeg holdt tilbagetrængt
 min Smerte, lig en Tiger | i Jærnburet stængt.
 Den forskrækkede Frue, | den fromme, jeg forlod,
 og listed mig til Stalden | i tavs fortvivlet Mod.

Som i en Rus jeg svang mig | paa förste, bedste Hest,
 og skyndte mig fra Borgen | som en forhaanet Gæst.
 Saa red jeg uden Tanke, | uden Hvile Nat og Dag,
 og standsede ved Aftentid | nær ved mit eget Tag.

Ved Borgeled min Ganger | jeg stilled ved et Træ;
 den stønede og den segned | paa Græsset i Knæ.
 Og op ad Vindeltrappen, | i Riddersalen ind
 halv svimlende jeg vanked | med usikre Trin.

Til Kammeret jeg naaede | fortumlet og ør,
 med skælvende Hænder | jeg aabnede den Dør.
 Ved Lampens Lys en Seng | og en Vugge jeg saa;
 en slumrende Vaagekvind | paa Löjbænken laa.

Jeg stod ved hendes Leje! | Paa Bolstret fint og hvidt
 med foldede Hænder | hun slumrede saa blidt.
 Da aabned hun sit Öje, | og hendes Rædselsblik
 skarpt gennem mit Hjerte | som en Lynstraale gik.

Jeg mine Arme slynged | omkring den spæde Krop,
 fra Bolster og fra Hynder | jeg løfted hende op;
 jeg kyssed hendes Pande, | hendes Mund, hendes Kind,
 jeg trykkede mit Ansigt | mod hvide Skulder ind.

Kan Elskov da og Ömhed | og det grusomste Had
 saalunde smelte sammen | og som Søstre følges ad?
 Som i rasende Harne, | som i sødeste Lyst,
 vildt knugede jeg hende | til mit pansrede Bryst.

Ikkun et Suk hun aanded, | et undertrykket Skrig, —
 saa lagde jeg paa Sengen | min unge Hustrus Lig.
 Vanvittigt mine Öjne | frem og tilbage for,
 efter et andet Offer | de rendte paa Spor.

Men tom var nu Vuggen, | paa Gulv den væltet laa,
 og Kvinden var forsvundet. | Ved Dörens Laas og Slaa
 hun, flygtende, forsigtigt | havde spærret mig Vej.
 Let kunde jeg brudt ud, | men jeg gjorde det ej.

Gid jeg den Barnepige | for Öje maatte faa,
 jeg hende skulde kende, | ihvor jeg hende saa.
 Hun ægted nok en Jæger; — | hun gav maaske mig Trøst,
 eller stødte end dybere | mig Smertens Pil i Bryst!

Paa Gulvet jeg mig satte; | i bægge Hænder skjult
 jeg lagde mit Hoved — | det var som tomt og hult.
 Der sad jeg da saaledes | een Dag og een Nat;
 da var min Styrke knækket | og min Villie¹ mat.

Paa Bord de hende strakte | og klædte hende paa;
 bleg, med de hvide Klæder | i sorte Skrin hun laa;
 med Vievand og Kerter | de Munke skreg og sang,
 og tavs jeg hende fulgte | paa sidste Kirkegang.

Jeg aldrig Barnet skued; | min Borg den staar forladt,
 der Uglen rolig bygger | ved Dag og ved Nat.
 Igennem brystne Ruder | nu farer Nordenvind,
 i Borggaarden Ræven | frit lister ud og ind.

Til Rom gik saa min Vandring | og til den hellige Grav;
 de Præster og de Klerke | mig rig Afløsning² gav.

¹ Ordet maa af Hensyn til Versemaalet læses som tre Stavelser. ² Aflad, Syndsforladelse.

Men inderst i mit Hjerte | der sitrede en Braad,
mod hvis gruelige Smerte | de vidste intet Raad.

Hjemkommen hid, jeg atter | i Ærinde og Bud
for Dronningen da søgte | paa vante Veje ud.
Men Østersøens Brusen | og Kampens vilde Leg
ej døvede den Stemme, | som i mit Indre skreg.

Da Fru Margrete lagdes | under Marmelstenen¹ hen,
jeg stak mit Sværd i Balgen | og forløved² mine Mænd.
Ej gad jeg sætte Foden | mer paa mit Fædreslot;
til Skovkloster³ gik jeg; | jeg tænkte: Der er godt!

Jeg kasted Hjälm og Harnisk, | drog sorten Kutte paa;
men alle Munkefagter | kunde plat ej forslaa.
Mit Sind blev mer opirret, | og dybere jeg faldt,
og bag de kvalme Mure | var jeg nær blevet kvalt.

Saa lod jeg her i Skoven | mig bygge denne Bo;
her kan jeg aande, tænke | og græmme mig i Ro.
Jeg mener: Han, som dömmet, | er mig jo lige nær,
om Hvælvingen er stensat | eller af Bøgetræ'r.

Men Barnet — det forladte, — | saa blev det mig sagt —
var hos den gamle Dronning | i Røgt og Pleje bragt.
Det er hin Frøken Ellen, | det favre Rosenblod,
der nu saa ydmygt sidder | ved den unge Dronnings Fod.

Og det er denne Frøken, | — jeg ta'r vel ikke fejl? —
hvis blide Öjne vare | dit Hjertes Tryllespejl.
Nu, hvis til Hjælp jeg duer, | som du siger, du tror,
saa tal, og slaa ej Öjet | saa undseligt mod Jord!“

¹ Marmorsten. Dronning Margretes Lig hviler i Roskilde Domkirke i en Kiste af sort Marmor; paa Laaget ligger hendes eget legemsstore Billede i hvid Alabast. ² gav Orlov, Afsked. ³ et af Landets störste Benediktinerklostre, det nuværende Herlufsholm.

Hr. Strange saa paa Gubben, | men mørkt var hans Blik.
 En smertelig Tanke | ham gennem Sjælen gik:
 „Jeg frelse vil min Ellen; | men saa jeg hende flyr,
 hvis ej hun er af ægte, | uplettet Adelsbyrd.“

Med rynket Bryn han talte: | „Hør Stormen drager frem,
 Oprørets Tunge mumler | i den fjerne Tordens Hjem.
 En saadan Storm, et Uvejr | i mit Sind du har rejst;
 som Sivet staar jeg böjet, | jeg, som altid har knejst.

Mit Hjerte det er hendes, | jeg hende kaared ud
 til Hustru mig at vorde, | som nu hun er min Brud.
 Men er det, som du siger, | — den Tanke har vel Vægt? —
 et Slegfredbarn ej skæmme bör | min ældgamle Slægt!

Vi leved som to Knopper | paa en enlig Hybengren;
 den, som vor Löndom kendte | og saa, det var kun een;
 umælende, men fredeligt | det kronede Dyr
 stod hos, hver Gang vi mødtes — | som i et Æventyr.

Det var den sidste Aften, | da i Rosenlund vi saas,
 da løste hun, som ofte för, | Halskædens gyldne Laas.
 Hun hængte Krucifikset | om Hjortens Hals og lo
 og sagde: „Han skal smykkes, | thi han er os saa tro.“

Da var det, vi blev revne | fra hinanden med Magt;
 og hvordan saa det siden | mig gik, har jeg dig sagt.
 Mit Liv man jo lændet | til Hjortens; og at hun
 forsvundet er, det ved jeg | af Folmer Sangers Mund.

Men hende vil jeg frelse, | det koste, hvad det maa;
 og Hjorten vil jeg fange, | at Korset jeg kan faa.
 Et Middel er mig givet, | som jeg dig har fortalt;
 til Curve nu jeg iler, — | der klarer sig vel alt!“

„Du siger,“ raabte Gubben, | „et Kors med Stene blaa?
 Og Frelserens Billed | er mejslet ud derpaa?“
 „Saa var det,“ svared Strange | „ved Guds hellige Blod!“
 Hr. Peder skreg, „du vækker | mig baade Frygt og Mod!“

I Morgen skal du søge | herfra paa Hjortens Spor;
 hos Jægere, hos Bønder | maa du spørge dig for.
 Du kender jo til Tingen, | og du er flink og snild.
 Hos Kongens gamle Jæger | jeg da møde dig vil.

Han bor ej langt fra Borgen, | i Skoven vild og fri;
 jeg kender der hver Stente, | hver Sten og hver Sti.
 Der vil vi med hinanden | oplægge vore Raad,
 og der vil vi begynde | vor alvorlige Daad.

Endnu engang jeg kaster | i Verdens Strøm mig ud,
 for Freden mig at fange | og vinde dig en Brud.
 Vi Pigebarnet søge; | og er den Rose fin
 en ægte, da — jeg sværger — | da skal hun være din.

Jeg tager Tag i Kongen, | jeg holder ham fra Fald;
 jeg dunder for hans Øre | som dette Tordenskrald,
 der ruller over Skoven! | Endnu engang mit Navn
 skal spørges, før jeg sejler | ind i den sidste Havn!“

Her tav Hr. Peder Jærnskæg. | Han kasted sig paa Knæ
 for Frelserens Billed | under det løvrige Træ.
 Han trak i Klokkestrengen, | mens der i Bøn han laa;
 og bægge lod deres Tanker | hver sine Veje gaa.

Naar Viljen har sig fæstet | til et sikkert Maal og Med¹,
 let synke Tvivlens Storme | til Haabets Havblik ned;
 og derfor kunde bægge | i den kølige Bo
 paa Straasækken trøstigt | sig lægge hen til Ro.

Thi Nattens Stund var kommet, | og den lummerhede Dag
 var endt med vilde Storme | og knitrende Brag;
 ned sused Regn i Strømme, | sövndyssende og sval,
 og langsomt drog Uvejret | hen over Skov og Dal.

¹ = Maal, „hvad man sigter efter“ (sammenlign: Öjemed).

Paa Herreborg.

Og det var de Bønder i Fensmark By¹,
fra Kalkerup og Sipperup² | de jubled højt i Sky;
om blomsterklædte Majtræ³ | de dansede i Ring
til Fløjter og til Fidler⁴ | med de lystigste Spring.

I Bukser og med Kofte her | man unge Tøse saa,
og lange, føre Karle | med Bul⁵ og Skörter paa;
Maj-Greven og Grevinden | med Kranse og med Baand,
velsminkede og smurte | de tripped Haand i Haand.

Med sværtet Ansigt Narren | saa væver og saa fiks,
sprang om og gjorde Løjer | og vifted med sin Briks.
Paa Gærdet sad med Pose | en gammel Tigermunk;
paa Sognefogdens Mønning | stod Storken nok saa strunk.

Saa trak de ud af Staldene | hel mangan smykket Hest;
i Manken Baand var flettet, | i Halen Sløjfer fæst⁶.
Rask svang sig da i Sadlen | baade Pige og Dreng, —
hej! hvor de Fløjter hvined | til den skingrende Streng.

¹ Chr. Winthers Fødeby, omtr. 1 Mil nordøst for Næstved.

² Bække i Fensmark Sogn.

³ Talen er om den ældgamle Bondeskik „at ride Sommer i By“. Paa den bestemte Dag samledes Karlene i fineste Puds med Baand, Sløjfer, Sølvlænker m. m. Derefter red man — paa pyntede Heste — omkring til Nabobyerne. Med Toget fulgte Spillemand og en „Askefis“ (en Nar, der bl. a. kastede Aske paa Folk). I Gaardene sang Rytterne en Sommervise („Alverdens Skaber mild og blid“), hvorefter de bleve trakterede. Gaverne, man samlede ind, anvendtes efter Hjemkomsten til et Gilde. Ved dette dansedes der omkring Majstangen, en høj Stang, pyntet med Løv („Maj“). Kranse og Baand. Majgreven var Karlens Fører; han var pyntet med to Kranse, der hang over Kors paa hans Bryst og Ryg. Om Aftenen i Gildesgaarden valgte han en Pige til Majgrevinde (Majinde eller Majbrud) ved at hænge Kransene paa hende.

⁴ Violiner.

⁵ Trøje uden Ærmer; paa Sjælland bares en saadan kun af Kvinder.

⁶ fæstede.

De Spillemænd red foran | Majgreven og hans Brud,
i klaren Solskin Toget | smukt gik af Byen ud.
Til Holmegaard ved Mosen¹ | det først skulde gaa;
Hr. Iver Bugges Godtøl | de vilde smage paa.

Der knejser et Stenkors | ved Byens søndre Led;
der stod nu Junker Strange | og hviled sig derved.
Alvorlig var hans Tanke, | og mødig var hans Fod,
men lige stærkt hans Hjerte | og lige frit hans Mod.

Han som en prøvet Jæger | havde snuset sig frem
i Kulsvierhytter og | i Herremandens Hjem;
men ikke var han kommet | sin Flygtning² paa Spor.
Han havde nu atter styret | sine Fjed imod Nord.

Ved Susaaen ligger | de Nonners stille Bo³,
der raadede hans Moster⁴ | i from og hellig Ro.
Han havde hende gæstet; | og i en vanlig Dragt
havde den fromme Frue | sin ædle Frænde bragt⁵.

I grønne Jægerkofte | her stod han fri og frank,
med Sølvhorn ved sin Hofte, | i Gjorden Daggert blank;
en sort Barèt sad let og kæk | paa nødbrune Lok;
sin højre Haand han støtted | paa en vældig Tjörnestok.

Med Hu! og Hej! kom farende | de Bønders vilde Trop.
Han vaagned af sin Tanke | og slog sit Øje op.
Han hilsede: Guds Fred! | Og de skraalede: Tak!
Og Narren kom hen til ham | og gav sig i Snak.

„I staar her saa alene! | Hr. Jæger! kom, følg med!
Saa skal I se, der vanker | adskillig Lystighed.

¹ Herregaarden Holme eller Holmegaard ligger for Enden af den store Porsmose, tæt ved Fensmark. ² Hjorten.
³ Sammenlign foran, Side 60. ⁴ som Priorinde eller Abbedisse. ⁵ d. e. havde givet ham en sædvanlig Dragt i Steden for Møllerdragten.

Den tykke Junker Iver | har dejlig Vin og Mad;
har I nu Lyst at smage, | saa kan vi følges ad.“

Da svarede Hr. Strange: | „Did hen vil ogsaa jeg;
nu ganske jævnt du ride, | saa viser du mig Vej!“
Men Narren grinte listigt | med sit sværtede Fjæs
og raabte: „Hejda, Spillemænd! | Spil op nu og blæs!“

Saa holdt han sig tilbage | og red kun Fod for Fod,
mens af og til paa Strange | sit Blik han hvile lod.
Med eet holdt han stille | og steg af Hesten ned
og hvisked: „Bolde Jæger! | Hør, vi maa tales ved!“

I ser mig ud saa ærlig, | alt uden Falsk og Svig;
bredskuldret, højvoksen | I knejser mandelig.
Jeg selv er ikke heller just | tabt bag af en Vogn,
jeg har saa gode Knokler | som nogen i vort Sogn.

Jeg trænger til en Hjælper. | Nødtvunget kun jeg har
mit røde Ansigt grimet¹ | og gjort mig til en Nar!“
Da sendte ham ung Strange | et ret alvorligt Blik,
og svared: „Sig, hvad vil du?“ | og hen ad Vejen gik.

Men Narren kasted Tøjlen | over Armen, og drog
tre alenlange Sukke | og sig om Panden tog.
Og mens de bægge vandred | langs Pilehækken hen,
han øste ud sit Hjerte | for sin fremmede Ven:

„Mit Navn er Jens Pode, | jeg er en Bondes Sön;
til Karen Jeppes bejled jeg | alt længe i Lön.
Vore Fædre og Mødre | vare enige med os,
paa bægge Sider var der | baade Penge og Gods.

Til sidste Voldermisse² | vort Bryllup skulde staa,
og Øllet alt var gæret | og Skinkegryden paa;

¹ sværtet. ² eller Valborgmesse („Skön Valborgs Dag“),
den 1. Maj, opkaldt efter en engelsk Prinsesse, der døde som
Nonne i Tyskland (780).

da kasted Junker Bugge, | dette børstede Svin,
sit begærlige Öje | paa Kæresten min.

Men Karen lige dejlig | og ærbar og tro,
hun elsked mig oprigtigt, | ad Junkeren hun lo.
Det hjalp ham ej, han smisked | eller gjorde sig sur;
det var, som Vinden blæser | imod en Kirkemur.

Som saa hun sad en Morgen | paa Marken hos sin Ko,
kom Junker Iver ridende | med sine Svende to.
Han havde faa't sin Davre | og hængte som en Sæk
paa Hestens Ryg og grinte, | rødblisset og fræk.

Han hikkede og raabte: | „Det nytter ej, mit Barn,
du slaar med dine Vinger | som en Kramsfugl i Garn.
Det første Kys jeg tager, | det hører mig jo til;
de andre kan du give | Jens Pode, om du vil.

Dog gör du dig for mussig, | som hidtil du har gjort,
saa skal du ride Hesten, | som staar ved min Port¹;
den er saa from og stadig², | og løbsk den render ej.“ —
Da rejste sig min Karen | og vilde gaa sin Vej.

Men Junkren brölte: „Karle! | af Hesten straks, tag fat,
bind bægge Tøsens Arme | og faa mig hende sat
i Hullet, hvor hun öjner | hverken Maane eller Sol!“
Da gjorde de to Lømler, | som Junkeren befol.

De grebe plumpt paa hende | og tumlede saa vildt,
at Mælkespanden vælted, | og Mælken blev spildt.
Min Piges Hænder bandt de | med Reb og med Rem,
saa maatte hun da løbe | mellem Hestene med dem.

Fra den Tid har han hende | i Mörkestuen³ holdt,
alt under Portens Hvælving, | hvor der er hundekoldt.

¹ Træhesten, et Bræt der stilledes paa Kant, og paa hvilket „Synderen“ sattes overskrævs med svære Vægte om Benene. ² adstadig, sindig. ³ Fængslet.

Om Natten tit jeg sneg mig | til den gitrede Glug,
med blødende Hjerte der | jeg hørte hendes Suk.

Hver Dag han sender Bud | for at friste hendes Fred,
men altid Budet kommer | med den samme Besked.
Men slaar hun, som jeg haaber, | rent paa Herremanden Vrag,
Træmæren maa hun ride | i Morgen den Dag.

Til Holmegaard forleden | der kom en lystig Fant¹,
en Legere², en Synger, | med sit Strengespil og Gant.
Hel vel han blev modtaget, | de sammen sad og drak,
og det var hedt og fedt | med Gammen og med Snak.

Men allerbedst som Talen | den gik mest kvik og fin,
saa kom de op at kævles | alt over deres Vin.
Og Enden blev, at Bugge | han brölte og blev vred,
og lod den unge Gögler | i Kældren kaste ned.

Der sidder han hos Karen. | Men nu er det min Agt
at faa dem løste bægge | ved List eller Magt,
imens de andre danse | og juble og gör Larm;
og dertil kan jeg bruge | mer end min egen Arm.

Hvis jeg kan hende frelse | ud af Fængsel og Nød,
saa ved jeg, hvor mig venter | baade Fristed og Brød.
Den fromme Nonnemoder | i Susaa-Kloster hist
at tage os i Varetægt | har lovet mig for vist.

Der faar jeg Hus og Ager, | og er det end kun smaat,
under Krumstaven³ lever man | dog sikkert og godt.
Sig, vil I staa mig bi | som ærlig, dannis Mand?"
Da svared Junker Strange: | „Jeg vil se, hvad jeg kan!“

Som saadan de nu taled, | gennem Ladegaardens Led
de traadte ind og styred | til Borgen deres Fjed.

¹ Landstryger. ² = Leger, se foran, Side 40. ³ Tegnet
paa Bispers og Abbeders Værdighed.

Her stode alle Heste | optömmede i Rad,
mens i den indre Borggaard | man gjorde sig glad.

Her skingrede Musikken, | her svang man sig omkring
alt paa de brede Fliser | med de kaadeste Spring.
Og Madsvend¹ og Røgter, | hver Tøs og hver Dreng
var ogsaa komne med | i det lystige Slæng.

Portvægteren, den gamle, | som ellers var saa bidsk,
han fik sig en Svingom | med en Malkepige frisk.
Hr. Bugge stod deroppe | med vidtskrævende Ben
og gloede paa Vrimlen | fra Trappens høje Sten.

Ølkanderne gik ogsaa rundt, | og ingen Hals blev tör,
de drak, saa Panden gløded | og Tanken blev ør.
Hr. Bugge var ej doven, | han drak i svære Kluk,
saa greb han fat en Ungmø | og sprang som en Buk.

Jens Pode og Hr. Strange | i Porten dulgte stod,
jo mer de andre stöjded, | jo mer fik de Mod.
De vare just ved Dören, | som til Mørkestuen gik,
og saa paa Laas og Skodder | med haabløse Blik.

Dog Lykken er os nærmest, | naar Nøden mest har trængt!
Med eet Hr. Strange öjned | bag Portflöjen hængt
et vældigt Nögleknippe; | for at lette sin Krop
til Dansen, havde Vægtren der | i Hast det slynget op.

Hurtigt og behændigt | de aabnede det Bur,
og Jens steg ned ad Trappen | langs den fugtige Mur;
han hentede de tvende | fra det dybeste Hul,
mens Strange stod paa Vagt, | kæk og forventningsfuld.

Det vared ikke længe, | för Jens kom atter frem
med Fangerne bagefter, | og genned hurtigt dem
af Porten ud, fra Broen, | ind i den tætte Lund,
mens Nöglerne han sænkede | paa Slotsgravens Bund.

¹ Kok.

Saa fulgte han og Strange | med ilsomme Skridt,
op gik det gennem Skoven, | — de lyttede tit; —
saa kom de over Vasen¹ | ved Holmegaard, og her
besluttet de at skilles | ad sine Veje hver.

Med nedslagne Öjne | den unge Pige stod,
mens ellevild af Glæde | hendes Kærest hvisked: „Mod!“
Men Strange saa forbavset | paa den fremmede Svend:
det var jo Folmer Sanger, | han mødte her igen.

„Velkommen,“ raabte Folmer, | „saa fanged jeg Jer dog!
Jeg noget Vildt dog bringer | hjem fra mit Jæbertog.
Den anden Fugl, Gud bedre! | hvor finder jeg vel den?“
Hr. Strange greb hans Hænder: | „Vi hjælpes ad, min Ven!

Men sig mig dog, Jens Pode!“ | vedblev han og lo,
„er dette da hin Leger, | som i Dögnskifter to
har siddet med din Due | i Bur ved Vand og Brød?
Saa“ — Her afbrød ham Folmer: | „Snak! det har ingen Nød!

Skynd dig af Sted, Jens Pode! | til Klostret gaar din Vej.
Hvad Skæbnen mig betroede, | jeg raned det ej.
Lad Pateren² dig binde | med Velsignelsens Baand,
og gak saa med din Kvinde | kun trøstigt Haand i Haand!“

Jens Pode græd og takked, | og lille Karen græd;
med glade Hjerter iled | de gennem Skoven ned.
„Se,“ sagde Folmer smilende, | „der gaar hun med sin Nar!“
og stemte hurtigt Strengen | paa Citren, som han bar.

Og da de var alene, | han svingede sin Hat,
hans Jubeltoner skingred | lydt gennem Busk og Krat.
Han kyssede paa Fingren | ad Blomster og ad Trær,
han smiled op til Lærken, | som til en Hjertenskær:

¹ Vej over en Mose, lavet af Risknipper eller lignende.

² Pater (latin) egl. Fader, Præst.

„O, Frihed! o, du søde, | min Længsel og min Lyst!
Opstanden fra de døde, | velkommen ved mit Bryst!
Udrevet af min Vaande, | modtag mig i din Favn!
Saa længe jeg kan aande, | lovpriser jeg dit Navn.

Jeg ser de grønne Dale, | jeg ser det lyse Blaa,
de hulde Nattergale | jeg atter hører paa.
Jeg bader mig i Luften, | paa Græsset tør jeg gaa,
jeg drikker Rus i Duften | af Blomster og af Straa.

Sol kysser mine Kinder | med blide Öjekast,
og kraftigt Blodet rinder, | og Foden træder fast.
O, Frihed! slip mig ikke, | men lad, saa rig som god,
mig ved dit Hjerte drikke | til hele Livet Mod!“

Saa sang han, mens de iled | paa Skovsletten ud;
de ranke Svende knejste | som Fyrrens unge Skud.
Og da ved Solens Nedgang | de naaede til en Kro,
de standsed der og toge | Forfriskning og Ro.

Æselet.

Under Bislag¹, ved Huset | med Kanderne paa Bord,
de veksled mangt alvorligt | og mangt et Skæmtens Ord.
Da sagde Junker Strange: | „Fortæl mig, för vi gaar,
hvad gjorde du Hr. Bugge, | at han var dig saa haard?“

Men unge Folmer smisked | og strøg sig om sin Mund:
„Naa Gud være lovet! her | jeg sidder frisk og sund!
Thi laa jeg end² i Mörket, | var det min egen Skyld:
træd Kærling ej paa Taaen, | og rör ej Mandens Byld.

¹ aaben Forstue foran Gadedören, dannet af et Tag, som hviler paa Stolper; Bislag ses endnu af og til i vore Købstæder. ² endnu.

Vor Dronning — hende glæde | Guds Engle her og hist! —
 har sendt mig ud at søge | om Jer og om et vist
 velsignet, dejligt Møbarn, | som sad ved hendes Fod;
 og hendes Ærind røgted jeg | med Iver og med Mod.

Hos høje og hos lave | jeg vandred ud og ind;
 jeg lytted og jeg stirred | mig næsten døv og blind.
 Men gaa paa Rævesokker, | det var mig aldrig kært;
 thi Barn er i By bært, | som det er hjemme lært¹.

Se, naar jeg Narren mødte, | da kaldte jeg ham Nar,
 og Slingelen jeg vejede | og tog, for hvad han var;
 og gode Ord og onde | fik passelige Svar; —
 men sligt oprigtigt Hjerte tit | mig bitre Frugter bar.

Til Holmegaard ved Mosen | jeg kom paa trætte Fod;
 det lakked just ad Aften, | paa Borgebro jeg stod,
 og lod min Citer klinge | og istemte min Sang,
 saa fra de røde Mure | sig Genlyden svang.

Et aabent Vindve fyldtes | med Junkrens tykke Krop;
 han vinkede og raabte: | „Hej, Sanger! kom herop!“
 Deroppe stod i Salen | et Bord med Krus og Fad.
 Han bød mig straks at sidde | og drikke og faa Mad.

Jeg lod mig ikke nøde, | men satte fluks mig ned,
 og langede til Fadet | og gjorde ham Besked².
 Han spurgte, mens jeg tyggede, | jeg svarte, mens han drak;
 ret artig³ og fornøjeligt | gik Tiden saa med Snak.

Af Kanderne han skænkede | og vi drukke⁴ paa Kraft;
 den spanske Vin løb i ham, | som i et Støvleskaft.
 Men alt som den fik Indpas, | saa gik Forstanden ud,
 og Lögn og Pral der strömmed | som Spøl⁵ af en Tud.

¹ ældgammelt dansk Ordsprog: „Saa er Barn i By bært (pænt, artig), som hjemme er lært“. ² drak det ene Bæger efter det andet med ham. ³ morsomt. ⁴ gammel Flertal af „drak“. ⁵ Bærme, Spildevand.

Hvad jeg ham saa fortalte, | det var ham alt bekendt;
 hvad jeg havde döjet, | det var ham ogsaa hændt.
 Om Kæmper han fortalte, | om Nisser, Trolde og Dværg,
 om at han selv var ofte | indtaget i Bjærg.

At sligt kan være sandt, | jeg aldrig nægte vil;
 dog troede jeg, med mig | vilde Fyren drive Spil.
 Til sidst han lagde Haanden | paa Bug og drog et Suk,
 og sagde: „Hør nu efter!“ | og tog et vældigt Kluk.

„I tror ej slige Under? | I er endnu saa grøn!
 Jeg ved, hvordan slig Vantro | kan bære bitter Lön;
 derom min egen Slægt | kan føre Vidnesbyrd;
 og derfor skal I høre | min Faders Æventyr.

Min Fader var en ung Mand, | lidt over en Snes,
 og dejlig som St. Jörgen¹, | hvilket endnu kan ses
 paa Kontrafej²et² hisset; | og man har sagt mig tit,
 at ogsaa mig det ligner, | som om det var mit.

Der hersked Kiv og Klammer | paa den Tid i vort Land,
 mod Kongens³ Vælde rejste | sig Bonde og Herremand.
 Hans Bud de var for strenge, | hans Haand den var for tung,
 han tömte Bondens Lade | og Kræmmerens Pung.

Fra Hus og Hjem han mange | ret ubarmhjertigt jog,
 og mangel af Forbitrelse | fra Land og Rige drog.
 Saa gik det og min Fader; | han gjordede sit Sværd,
 i Vælskland⁴ tog han Hyre | udi Kejserens⁵ Hær.

Der fik han da en Fænnik⁶ | af Knægte til Hest;
 og de var ilde sete, | hvor helst de kom til Gæst.

¹ St. Georg, en af den katolske Kirkes berömteste Helgener. Hans Hovedbedrift var at frelse en Kongedatter ved at dræbe en frygtelig Drage. ² Portrættet. ³ Valdemar Atterdags. ⁴ Italien. ⁵ den tyske („romerske“) Kejsers. ⁶ egl. „lille Fane“, Hærafdeling.

Af Blod de spildte meget, | men samlede meget Guld,
snart havde og min Fader | faaet Ranselen fuld.

Lig Paradis, man siger, | er dette vælske Land;
Guldæbler gro paa Træer | i evig Sommerbrand;
de Kvinder ere skønne | og Himlen altid mild;
og Vinen, tænk Jer! Vinen | den vokser der jo vild.

I samme Land skal være | en By, Perus¹ ved Navn;
paa Bjærgetop den knejser | midt i Vinhavens Favn.
Did kom en sildig Aftenstund | min Fader med sin Trop;
af første Nattelummer | blev Folk da vækket op.

Som nu han stod og tænkte paa | at faa sig et Kvartér,
han oppe paa en Svale² | en yndig Pige ser;
med venstre Haand hun Særken | holdt sammen om sit Bryst,
paa højre hang en Lampe, | der flammede lyst.

Det Syn ham straks bestemte; | han bankede da paa
med saadan Fynd og Alvor, | at man maatte ham forstaa:
vel kunde han ej tale | det Sprog, som der blev talt,
men der er visse Fagter, | som fattes overalt.

Da skød de Slaa fra Dören, | da blev han lukket ind;
han førte til et Kammers | en gammel, runken Kvind.
Hun pegede paa en Seng, | der skinned hvidt og smukt;
han pegede paa sin Mund, | og hun bragte Vin og Frugt.

En Enke var den gamle, | det lod hun ham forstaa;
alene med sin Datter | hun leved saa som saa.
Var Moderen end gusten | og puklet og led³,
saa var der hos den unge | des mer at frydes ved.

Hun bar en fyldig Fletning | med en Sølvnaal udi,
med sine sorte Øjne | hun skued kæk og fri.

¹ d. e. Perugia, mellem Florens og Rom. ² En overdækket, men paa Udsiden aaben Gang eller Altan; findes endnu af og til paa gamle Huse. ³ styg.

Paa nette Fødder svæved | hendes sirlige Krop, —
kort sagt, hun var behagelig | fra Taa og til Top.

Naar Krigsmanden raster¹ | og lægger Sværd og Skjold,
da søger han sin Hvile | helst udi Kvindevold.
Hans flygtige Bolig | da bliver ham et Hjem,
han nyder Øjeblikket | og ser ej længer frem.

En Hat med røde Fjedre, | et Sværd har altid haft,
saa længe Verden staar, | en vidunderlig Kraft;
og mangan Kvinde lider | ret godt en saadan Mand,
om hvem hun trygt kan sige: | I Morgen rejser han!

Min Fader var som Tønder², | og Pigen var som Ild,
saa det var intet Under, | at det saadan slog til;
hun ej forstod hans Tale, | og hendes Maal ej han,
men det, som sagt, var Fagterne, | hvorpaa det mest kom an.

Han satte dyre Ringe | paa hendes Fingre smaa,
Guldspanger og Koraller | han ikke spared paa.
Med Øjne og med Hænder | hel veltalende han var, —
jeg har vel ikke nødigt | at nævne hendes Svar?

I Vinhavens Skygge, | langs Søens Bred de gik,
i Kys de sig beruste | som den stærkeste Drik;
de sammen gik til Brønden, | de sammen gik paa Eng,
de sammen gik til Kirke, | til Bords og i Seng.

Men som det nu var hedest, | saa kom Skilsmisssens Dag;
og dette var just ikke | den gamle til Behag.
Hun vilde holde Fuglen | saa længe fangen der,
indtil de havde plukket | den sidste gyldne Fjer.

Saa sagde hun til Pigen: | „Gak ind, min Datter fin!
og hent mig hist fra Hylden | den stærke Medicin;
det er en lille Flaske, | hvis Baand er lyseblaat,
jeg tror, det er paa Tide, | at den kan gøre godt.

¹ holder Rast, Hvil.

² Fængstof.

Tre Draaber skal du dryppe i Ungersvendens Vin,
 saa skifter han ej Tanke, | saa er han evig din.
 Lad ham kun spænde Sporen, | og drage bort af By;
 han komme maa tilbage, | for aldrig mer at fly.“

Min Faders Hest stod sadlet | paa Gaden alt, da hun
 ham fulgte ud paa Trappen | og kyssede hans Mund
 med Suk og Graad og sagde: | „Til sidste Valet¹
 töm endnu dette Bæger, | det vil styrke dig ret.“

Han drak; men straks han følte | en Kriblen i sin Krop;
 Haar dækkede hans Lænder, | hans Ører vokste op;
 paa bægge sine Hænder | han ned sig falde lod;
 som et hvidblisset Æsel | paa Gaden der han stod.

Forfærdet bægge Kvinder | i Huset flygted ind.
 Den gamle hviskede rasende: | „Men var du da blind?
 Den urette Flaske | har du grebet i Hast!“
 Da vred de deres Hænder | og i Taaerer de brast.

Hans Krigskarle samledes, | de bandede, de skreg:
 „Hvor er nu vor Høvidsmand?“ | I Huset op de steg.
 Der brød de alle Døre | og slog Kister itu; —
 de tvende Kvinder daaned | af Angest og af Gru.

Men da de ingen fandt der, | saa red de uden ham;
 bag efter dem han traved, | iført sin Æselsham.
 De greb ham og de læssed ham, | hvad ej de bære gad,
 paa Ryggen, baade Bytte | og Bimpler og Mad.

Mens langt ned i Vælskland | han fulgte deres Tog,
 sin Flid og Kunst han brugte | at lære Landets Sprog;
 og det gik let med Lempe, | foruden Ris og Stok;
 thi havde han ej Mæle, | han havde Øre nok.

Den kejserlige Krigsmagt | den mødtes ved Rom,
 og da den By var taget, | saa vendte den om.

¹ Farvel.

Den Hob, min Fader fulgte, | kom atter til Perus;
den gjorde Holdt og rasted der | ved Kande og ved Krus.

Og mens den drak og jubled | den vilde Ryttertrop,
han sled sig løs i Stalden | og sparked Dören op,
og traved hen i Gaden, | hvor han havde lidt den Tort;
han vilde se sin skönne, | för rent han maatte bort.

Han Huset fandt. Paa Svalen | de tvende Kvinder sad;
een sysled med en Haand-Ten, | een væved udi Lad.
Knap stod han der, för Pigen, | rød af Ængstelse og Skam,
stødte til sin Moder | og raabte: „Ser du ham?“

„Mit Hjerte!“¹ svared Heksen, | „nu har han det saa godt,
for du ej kunde skille | det røde fra blaat!“
„Og er der,“ spurgte Pigen, | „ej Raad, ham frelse kan?“
„Jo, naar han æder Liljer, | han vorder atter Mand!“

Han rystede sit Hoved | og stønned sit I—ah!
Hvor skulde han paa den Tid | faa hvide Liljer fra?
Da faldt hans Öje netop | paa en Apotekers Bod,
for Vindvet hvide Liljer | i tvende Potter stod!

Fluks stejled han paa Bagben, | efter Dyrets Natur,
og støtted bægge Hove | paa Apotekets Mur;
sin Hals saa lang han strakte | og stak sin Mule op,
og aad de tvende Liljer | med Rod og med Top.

Men knap var Liljesaften | nedgledet i hans Bug,
saa fik han atter Hænder | og Fødder til sit Brug.
Han rejste sig og stod der, | en Ungersvend rank,
med røde Fjer i Hatten | og Brystplade blank.

Den gamle og den unge | de skreg ved dette Syn,
de styrted ind forvirrede | i Huset, som et Lyn.
Paa Flugt var ej at tænke; | Bysvenden² tog dem fat,
og Dommeren fik Retten | end samme Aften sat.

¹ som oftest: min Hjerte! = min kære! ² Politibetjenten.

Den gamle alting nægted, | den unge ligesaa;
 men da man saa fik lagt dem | gode Haandskruer paa,
 kom Sandheden for Dagen, | og Sagen saa blev endt,
 at Tøsen gik i Kloster, | og Heksen hun blev brændt.

Nu tog min Fader Orlov; | efter denne slemme Spas
 var det ham ikke længere ret | i Vælskland tilpas.
 Han kom her hjem til Gaarden, | han gifted sig og fik
 en Sön, som skal ham ligne | til Punkt og til Prik.

Sig, vover I at tvivle, | at min Faders Sagn¹ er sandt?
 I tror dog ej, vi fare | med Lögn eller Tant?
 Selv var han blandt de vantro, | i Æselhammen bragt
 han fik först rigtig Troen | paa det hemmeliges Magt!“

Hr. Bugge tav og pusted | og stirred over Bord,
 som vilde han med Öjet | opsluge mine Ord.
 Jeg svared: „Gerne tror jeg, | hvad I berettet har,
 at Eders salig Fader | i Vælskland Æsel var.

Men“, vedblev jeg dumdrstig | og kaad af hans Vin,
 „i Eders Skjold I fører | et halvt blodigt Svin;
 hvi har I nu ej föjet | et helt Æsel til?
 Det, synes mig, har Skæbnen | bevist Jer, at den vil.“

Da grinte Hr. Bugge, | saa det klukked i hans Vom.
 Men da han lidt til Aande | og Besindelse kom,
 han langsomt og alvorligt | gentog min løse Snak;
 han anede da Braadden | og følte, at det stak.

Han bed i sine Negle, | han rynkede sit Bryn;
 hans rullende Öjne | mig sendte Lyn paa Lyn.
 Og saa kom Tordenen! | Han slog i Bord saa fast,
 at Kanderne de dansed; og | han rejste sig i Hast.

Han fik to lange Kegler | i Hallen indkaldt.
 „Nu skal I“, skreg han, „faa | Eders Haansord betalt!

¹ Udsagn, Fortælling.

Min Vin I tyllend i Jer, | og syntes nok saa glad!
Saa det er Eders Maade | at sige Tak for Mad!

Kast fluks ham ned i Taarnet, | der er Plads nok til fler!“
Saa for de Bengler paa mig | saa groft, som man ser
to Koterhunde ruske | Kaninens hvide Skind;
og slængte hel uhøvisk mig | i Mørkestuen ind.

Lidt ør og ganske blændet | jeg stod og famled der.
Lidt efter lidt det lysned, | og ved det svage Skær
den lille, ranke Pige | med bleget Kind jeg saa
at rave hen imod mig | paa det raslende Straa.

Men Frejdigheden flygter | saa let ej fra mit Bryst.
Jeg tog den lilles Hænder | og præked hende Trøst.
Jeg redeligt delte Halmen | og redte mig en Seng
fra hendes fjernt; thi, vil jeg, | min Dyd kan være streng.

En Krukke Vand vi havde, | dertil lidt daarligt Brød.
Naar saa vi drak og spiste, | hun dækked paa sit Skød.
Der var jo dejlig køligt, | og Straaet var ret frisk; —
saaledes jeg og Karen | holdt sammen Dug og Disk.

Men det var saa det hele!“ — | Her maatte Strange le.
„Saa gid jeg,“ raabte Folmer, | „ret aldrig Frelse se,
om ej fra mine Hænder | hun gik saa ren og skær,
som den straalende Lilje, | den I har saa kær!

Og hende maa vi søge! | Vi hende frelse maa;
jeg aldrig mer for Dronningen | tør stedes eller staa,
för atter jeg har föjet | den Blomst til hendes Krans!“
Da sukked Strange: „Folmer! | ej för til Sankte Hans!“

Han talte om Gulitza, | om Rhitra meldte han,
han sagde af¹ Hr. Peder, | den vældige Mand.
„Kom lad os vandre! Jorden | mig brænder under mit Fjed!“
Saa stod de op og ginge | gennem Hulvejen ned.

¹ om.

Alt Solen var til Hvile, | og over det dunkle Blaa
 de evigklare Stjerner | højtideligt mon gaa.
 Hr. Stranges Hjertestreng | var dybt alvorligt stemt;
 men Folmer Sangers Tanke | var altid fuld af Skemt.

Det lød i Stranges Indre: | „Hvis nu ej Rhitras Ord
 kan lede mig til Ellen | og paa Kronhjortens Spor,
 hvor skal jeg da vel løse — | hvor skal jeg da vel naa —
 den Knude tætindslynget, | det Maal, jeg styrer paa?

Hvis ikke Krucifikset, | som hendes Moder bar,
 som Ridderen nu haaber, | kan yde Trøstens Svar;
 jeg køber Pigen ind | i et fornemt Klosters Skød,
 og søger fjernt fra Danmark | Forglemmelse og Død.“

Og det var Folmer Sanger, | han talte til sig selv:
 „Mig andres Hjertesorger | henskyller som en Elv.
 Velan, jeg Strømmen følger, | hvorhen den tager Fart,
 at jeg kan atter skue | min Dronnings Aasyn snart.

Som efter Musen Katten, | som Ungmø efter Dans
 jeg længes efter Natten, | der gaar för Sankte Hans;
 da skal jeg Uglen fange, | da skal jeg Inger¹ se,
 da skal vi gøre mange | Tusind Löjer og le!“

Saa fulgtes de med Foden, | men ej med Tankens Gang;
 den enes var en Grublen, | den andens var en Sang;
 indtil ved Dag de naaede | til Skovens Rand, og saa
 paa Ageren til højre | en Rudel² Krondyr staa.

I den tidlige Morgen, | som det er Dyrets Skik,
 de langsomt græssende | i unge Vipper gik.
 De dukkede mod Jorden, | de knejste saa igen
 og stirrede med Undren | paa de vandrende hen.

Men forrest i Flokken | der hævede sig een,
 den største af dem alle, | med bastet Tak og Gren³;

¹ Rhitras Terne.
 foran, Side 66.

² Flok (Vildt).

³ sammenlign

hængt om den stride Manke, | foran paa dens Bryst
et Guldkors fremviste | Alverdens Haab og Trøst¹.

Ung Strange hvisked: „Stille!“ | Men næppe var det hørt,
bort blev som af en Stormvind | den hele Rudel ført
hen over grønne Slette, | paa den fjederlette Klov
igennem Mosens Eller² | og ind i tætte Skov.

Men Strange raabte: „Folmer! | I følge mig nu ej!
Gak I til Jægerhuset | den genneste³ Vej.
Der mødes vi!“ Og hurtigt | over Marken han for,
og fulgte ufortrøden | sin Skæbnes vilde Spor.

„Til Lykke!“ raabte Sangeren | og svingede sin Hat.
Flink skred han hen ad Stien | i det skyggende Krat.
Hans Hjerter havde Vinger, | hans Gang var som en Dans,
hans Tankers Række var | som en broget Urtekrans.

I Jægerhuset.

En Rast⁴ fra Kongeborgen⁵ | der ligger en aaben Plet
i Skovens Dyb, af Hassel | og Bøg omgærdet tæt.
Der Bogfinken kvidrer, | der synger sorten Stær,
og Vildanden plasker | i det krusede Kær.

Hen ved den ene Side | en Jægerbolig⁶ staar,
straatakt med spidse Gavle, | og rundt om Huset slaar
et Gærde sig af Hvidtjörn | ret som en fyldig Arm;
den vilde Humle kravler | hen ad den runde Karm.

¹ d. e. et Kristusbillede, Krucifiks. ² Elletræer.
³ næmmeste, nærmeste. ⁴ Mil. ⁵ Gurre. ⁶ smlg.
foran, Side 84.

Der er saa ensomt, stille; | over den dybe Dam
 kun af og til kan høres | Hunrævens hæse Glam.
 Paa Engen Storken spanker | alvorligt og strunket,
 højt under Skyen kredser | Guldørnen, som et Punkt.

Det var saa hen ad Middag | paa St. Albani Fest¹,
 for Jægerhusets Gærde | der vrinsked en Hest;
 en nordfrisisk Kleppert² | graaskimlet og frag³,
 den stolteste Rytter | den bar paa sin Bag.

I Sadlen sig hæver | en mægtig Kæmpekrop;
 i Staal saa er den smeddet | fra Taa og til Top;
 det blanke Panser dækkes | af en Munkekutte brun,
 paa Brystet bølger Skægget | saa hvidt som Svanedun.

I Skjold den hvide Ibskal | svømmer i det blaa;
 syv grønne Paafjedre⁴ | over Hjælmkammen staa.
 Ved venstre Side dingler | det drabeligste Sværd.
 Han raabte, saa det gjalded | højt mellem Skovens Træ'r:

„Hej, er her nogen hjemme?“ | Da aabnedes et Led.
 Ud tren den gamle Jæger | og sagde: „Guds Fred!“
 Men da han saa ret nøje til, | saa slog han Haand i Haand,
 og raabte: „Ved St. Hubert!⁵ | nu ser jeg nok en Aand?

Er det Jer selv, Hr. Peder! | med Kød og med Blod?
 Saa vær mig da velkommen, | velsignet Eders Fod,
 som træder paa min Tærskel! | Kom, hvil Jer paa min Bænk,
 og faa en Bid til Styrkning | og til Velkomst en Skænk!“

Den gamle Herre svang sig | som en Yngling af sin Hest,
 og sagde: „Først vi sørge | for den firbente Gæst!“

¹ den 21. Juni. St. Albanus var en Biskop i Mainz, der blev dræbt af Hedningerne foran Alteret (4. Aarhundrede). I Odense var, som bekendt, en St. Albani Kirke.
² lille, rask Hest. ³ dygtig. ⁴ Paa = Paafugl (smlgn. foran, Side 70). ⁵ Jægernes Skytshelgen.

Han Hovedlav¹ og Sadel i Hast da smøged af;
med Vrinsken søgte Hesten til Engen da i Trav.

Det var Hr. Peder Jærnskæg, han længtes efter Helm²,
han fulgte ind i Haven, tog af sin sorte Hjælm.
Dybt maatte han sig böje for at komme under Tag;
han hængte der sin Jærnhat og sin Dyrendal³ paa Knag.

Den Jæger bredte Hynde. Men alt som der han sad,
ind traadte Husets Kvinde med Dug og med Fad.
Da raabte brat Hr. Peder: „Saa hjælpe mig St. Georg!
Den sidste Gang jeg saa Jer, var paa min egen Borg!“

Sig ydmygt Kvinden nejed og rødmed under Lin⁴,
og hendes Öje fyldtes med en Dugperle fin.
Hun hvisked ganske sagte: „Jeg mindes nok den Stund!“
Tavs stirrede Hr. Peder med et bittert Smil om Mund.

Han fulgte med sit Öje den gamle Kones Gang,
imens hun stille sysled og bredte Dugen lang.
Han greb, som i Tanker, et Krus, hun stilled hen,
og drejede det i Haanden og satte det igen.

Det var det bitre Minde fra Dagene, som svandt,
der i hans Hjertes Mörke som en Maane oprandt,
og klart paa ny ham viste, hvad Tidens Taage fik
halv dulgt og udslettet for hans Tankes trætte Blik.

Saa tyst som i en Kirke der var ved deres Bord;
imens de finge Unnen⁵, der hørtes ej et Ord.
Afdækket blev saa Skiven⁶, saa holdt de deres Bön;
da vinkede Hr. Peder den Kvinde ud i Lön.

De satte sig i Haven paa en Græsbænk, i Læ
af Hasler og af Hvidtjörn under et Abildtræ.

¹ ell. Hovedlag, Hovedtøj (til Hest), Grime. ² Ro
(smlgn. at helme). ³ Sværd (egl. Navn paa Rolands Sværd).
⁴ linnet Pandeklæde. ⁵ Middagsmad. ⁶ Bordet.

Hun sagde: „Ædle Herre! | Jeg kender Eders Hu,
og hvad Jert Öje spørger, | vil jeg besvare nu.

Men jeg har ingen Balsam¹ | for Eders Hjertes Ve,
jeg kan Jer kun berette, | hvad selv jeg maatte se.
Ej heller kan jeg gøre | Eders Byrde mere svær!“
Saa talte hun, og Gubben | drog dybt efter Vejr.

„Jeg tjente Eders Frue², | hun var saa from og god,
at jeg gerne for hende | havde givet Liv og Blod.
Og da den lille Frøken | var født, og Modren svag,
jeg passede dem bægge | baade ved Nat og Dag.

Da hun den sidste Morgen | slog Öjet op saa mat,
hun sagde: „Ak, jeg drömte | saa underligt i Nat.
Mit Hoved er saa tungt | og mit Sind saa beklemt;
Guds Moder maa vide, | hvad der er mig bestemt.

Jeg drömte, jeg var død | og alt i Kisten lagt,
min Sjæl paa sine Vinger | stræbte opad med Magt.
Fra højre kom en Due, | fra venstre kom en Ravn,
de genned mig tilbage | fra Paradisets Havn.

Saa stod jeg ganske ene | i den vildeste Skov;
der kom en Lyngorm³ skridende | og hyled efter Rov.
Den slynged sig i Bugter | omkring mit svage Liv,
jeg vaanded mig og segned | som for Stormen et Siv.

Men för jeg sank, da saa jeg | dens røde Öjne glo
begærligt hen til Vuggen, | hvor Barnet laa i Ro.
Af Halsen rev jeg Korset her, | mit dyreste Klenod,
og slængte det paa Barnet | i Fortvivlelsens Mod.

Og næppe var det faldet | og laa paa Ellens Bryst,
saa traadte ud fra Krattet | höjtideligt og tyst,
med høje, brede Takker | en kongelig Hjort,
fik Barnet op paa Ryggen | og ilede bort.

¹ vellugtende Olje, „Lægedom“, „Trøst“. ² smlgn.
foran, Side 81. ³ Hugorm.

Saa sank jeg dybt i Dvale, | i en lang, en bælgmørk Nat;
 jeg tabte Sans og Tanke — | og saa vaagned jeg brat.
 Stor Jammer vil mig times, | for vist jeg det tror,
 men liden Ellens Frelse | i dette Guld Kors bor.“

Fra Barmen drog hun Smykket | ved det glimrende Baand,
 hun trykked det mod Læben | og med sitrende Haand
 hun lagde Kors og Kæde | om Barnets spæde Bryst;
 saa tog hun mig om Hovedet | og hviskede tyst:

„Gud fri os fra det onde! | Men skulde Faren naa
 til denne Helligdom,“ — | og hun pegede paa den smaa —
 „da sværg mig, du vil vogte | paa mit yndige Nor!“
 Saa bad hun mig saa bönligt, | og med Taarer jeg svor.

Saa ved I, hvad der skete — | hvorfor? ved ikke jeg.
 I Rædsel greb jeg Barnet | og flygtede min Vej.
 Jeg spærrede Jer Dören; | og i min unge Arm
 bort bar min Skat jeg hurtigt | ved en bankende Barm.

Jeg vandred gennem Skove, | jeg vandred over Land,
 og overalt den dejlige | Glut velsigned man.
 I rige Herrers Stalde, | i Bondens ringe Bo
 de lode hende die | baade Gimmerlam¹ og Ko.

Jeg sad ved stille Søer | og lulled hende ind,
 hun slumred paa min Skulder | med sin rosenrøde Kind;
 saa da jeg kom til Hove, | som var min Vandrings Maal,
 var hun væver som en Lærke | og buttet som en Aal.

Men det var Fru Margrete, | Kong Volmers Datter prud²,
 hun tog sig af den spæde, | og styred hende ud
 med Klæder og med Smykker, | med Lærdom og med Tugt³,
 og alting hende anstod | saa yndefuldt og smukt.

Da Volmers Datter døde | og Jorderig forlod,
 sad Frøken Ellen siden | ved den unge Dronnings Fod;

¹ Hunlam. ² herlig, ædel. ³ gode Sæder.

indtil i Fjor, i Høsten | hun pludselig forsvandt!
 Da blødte mange Hjerter, | og mange Taarer randt.

Man hviskede om Hr. Strange, | om en Hjort blev der talt;
 men ingen kunde fatte | eller samle det alt.
 Saa sank det hen i Glemsel, | som det gaar til paa Jord;
 hvem tænker vel paa Sneen, | som skinned her i Fjor?"

Hun tav. Men Hr. Peder, | fordybet i sit Sind,
 stift stirrede paa Græsset, | med Haanden paa sin Kind.
 Hid tren den gamle Jæger, | han hørte de sidste Ord;
 han sagde: „Hjorten kommer | nok her igen, jeg tror.

Hvis ej den alt er fældet, | saa er det Dyrets Skik
 at søge did, hvor først | den græssede og gik.
 Den glemmer ej de Skove, | ej den Mark eller Vang,
 den kender alle Fugle, | den mindes hver en Sang.

Ved Toner kan den lokkes. | Ak ja, hvor mangen Gang
 saa jeg dem ikke standse | og lytte, naar bedst de sprang.
 Faar jeg først hin for Öje, | jeg ta'r vist ikke fejl;
 jeg kender den saa nøje | fra Blad og til Spejl!"¹

Som saa han stod og talte, | rask over Gærdets Torn
 syv kække Stød der hørtes | i et klingende Horn.
 Den Jægersmand da lytted: | „Hvad? er jeg ved Forstand?
 Det var de Strangers Løsen, — | og se, der kommer han.“

„Guds Fred! og velkommen!“ | da raabte alle tre,
 da gennem Havelaagen | de Junkren fik at se.
 Men Alvor paa hans Pande | og Bleghed paa hans Kind
 neddæmped deres Glæde, | da tavs han traadte ind.

Sin flygtige Ganger², | sin Gaade havde han
 nu atter fulgt forgæves | gennem Skov, over Land.
 Frem og tilbage kryssed den | dog op imod Nord; —
 for trende Dage siden | han havde tabt dens Spor.

¹ Bag. ² Hjorten.

Knap var nu al Forundring | og hans Fortælling endt,
saa lød der højt en Stemme, | som var dem velbekendt.
Som Lærkeslag den jubled, | saa Skovens Hvælving klang;
og det var Folmer Spillemand, | der meldte sig med Sang:

„Du, som har Sorg i Sinde, | gak ud i Mark og Lund,
og lad de svale Vinde | dig vifte karsk og sund.
Gak over Høj og Dale, | og lyt ved Søens Glar
til Skovens Alvorstale | og Kildens muntre Svar.

Var Hjertet fuldt af Klage, | og brused Blodet vildt,
jeg gik mig ud at jage | det yndeligste Vildt.
Det var ej Hjort og Hinder, | ej Terne¹ eller Tjur;
det var med friske Kinder | den vilde, frie Natur.

Jeg vil saa nødigt bænkes | i Stuen, under Tag;
der drikkes og der skænkes | i døsige Fred og Mag.
Langt heller vil jeg brede | min Dug bag ved en Tjörn,
paa lyngbegroede Hede | i Selskab med en Björn.

Mig hued ingen Sinde | Smaafuglene i Bur,
som pynteligt paa Pinde | maa sætte sig til Kur¹.
Nej paa de rigtig vilde | er det en frejdig Jagt;
om de er nok saa snilde, | er deres Værge svagt!“

Saa hørte de ham synge, | længe för de ham saa;
foran ham sprang hans Puddel | gennem de høje Straa.
Da kom han frem af Krattet | med Strengelæg i Haand,
med sit smilende Ansigt | og de flagrende Baand.

Da samled' rundt om Bordet | de sad ved deres Vin,
Hr. Folmer førte Ordet, | thi han var snild og fin.
De bedste Raad han vidste, | han havde lystigt Mod,
og han med megen Liste | paa Kvindfolk sig forstod.

„At faa et Uglehjerte | det tager jeg mig paa;
og Dorrits Sovekammer | os aabent skal staa;

¹ Fuglen Terne. ² vistnok = Rolighed, Hvile.

thi hendes Terne, Inger, | er i min Vold, jeg ved,
som jeg igen i hendes, | efter Tid og Lejlighed!⁴

De andre to ham loved, | hans Ord de gave Magt¹,
de vilde holde sammen | ved de Raad, han havde lagt.
Saa ginge de til Hvile, — | de to med Sorg i Sind;
til sine brogede Drømme | den tredje slumred ind.

St. Hans' Aften.

I Skoven tæt ved Gurve, | i Ly af Bøg og Eg,
der vrimled det hel lystigt, | og der var Dans og Leg.
Fra alle Landets Egne | var kommet mangan Gæst,
fornemme og ringe, | til St. Hans-Aftens Fest.

Farvede Lamper straalte | fra tusind Grene ned;
rundtom var plantet Fakler | som Blomster i et Bed.
De Tjæretønder blussed, | ophængte paa Stav;
den glade Stimmel bølged | og larmed som et Hav.

Fra rene Sommerhimmel | snart her og snart hist
en lille, stille Stjerne | fremtindred som en Gnist.
Ej Straa, ej Blad sig rørte, | og trindtom Natten laa,
som en kulsort Morinde² | med Glimmersmykke paa.

Der var med Vin og Mundgodt³ | saa mangan pyntet Bod;
de tørstige Sjæle | som en Mur om dem stod.
Mangen Springer og Danser | stod der ogsaa paa Lad⁴
med sit malede Ansigt | og bar sig morsomt ad.

¹ billigede. ² Negerinde. ³ Et oldnordisk Ord, som ofte er blevet misforstaaet. Egentlig betyder det hjemmebrygget Øl. Men det er almindelig blevet opfattet, som om det betød „noget, der er godt for Munden“, lækre Sager m. m. Her skal det maaske betyde Mjød. ⁴ ophöjet Brædegulv.

En Sværm af formummede | lidt efter lidt kom frem;
 Hr. Peder og Hr. Strange | vare ogsaa blandt dem.
 Ung Folmer var paa Færde, | hvor der var lidt at se;
 han gjorde tusind Løjer | og fik alle til at le.

Med eet der klang Trompeter, | med Fløjter og Basun;
 Dankonningen sig viste | i Skovens Paulun¹;
 med ham en fager Skare, | saa munter og saa let,
 med Guld paa Fløjelskoft | og Fjeder paa Barèt.

Saa kom en dejlig Kvinde | agende i sin Karm²;
 fra Ansigtet hun løfted | Sløret med sin Arm.
 Da blussede de Kinder, | da straaled de Blik!
 Dankonning hende høvisk | i Møde da gik.

Selv hjalp han den skønne | fra Vognen til Jord,
 og hvisked hende lønligt | et skæmtefuldt Ord.
 De sorte Slangelokker | slog hun fra Panden klar,
 og hendes røde Læber | gav et smilende Svar.

Hr. Strange og Hr. Peder | de stode og derhos;
 en Mumlen gik blandt Folket | af Beundring og Trods.
 Hun lod de sorte Øjne | tillyne dem et Blink;
 sødt toned da Musikken | paa Konningens Vink.

Han kvæged sine Øjne | og sin elskovssyge Aand
 i hendes Lueblikke. | Saa greb han hendes Haand
 og traadte hen i Kredsen | paa den fløjelsgrønne Grund;
 og Sangen lød og Dansen gik | saa let igennem Lund.

Vel bruste Lystigheden, | men den gav ogsaa Ro.
 Det er saa sødt at vandre | i Natten to og to.
 Og mangt et Par sig listed | i Krattets Mørke ind
 med bankende Hjerter | og med rødmende Kind.

Ung Folmer gik med Inger. | Han hvisked: „Favre Mø!
 Tilgiv mig, du maa sejle | nu i din egen Sø!

¹ egl. Telt, uforst et Opholdssted.

² Vogn.

I Morgen, naar vi mødes, | maa du aabne hendes Dør,
som din egen, søde Inger! | du tit mig aabned för.

Hvad vi fra Dorrit tage, | er intet uden Ord;
hun skal os kun opdage | en Hemmelighed stor.
Og frygter du for Kongen, | til Dronningen du ty.
I hendes Jomfrubur | vil jeg skaffe dig Ly.“

Saa kiged han skalkagtigt | i Pigens Öjne ind,
strøg hendes Haar fra Panden | og kyssed hendes Kind,
og sprang saa let af Sted | fra den glædedrukne Sværm
til Borgen op og standsed | under Lindetræets Skærm.

Men Dronningen, den rene, | med sine favre Mø'r
sad stille hist i Hallen | inden lukkede Dør.
Den hellige Vigilie¹ | var endt; alene, tyst
i sit Bur hun kunde høre | den fjerne, vilde Lyst.

Da klang en Citers Strenge | nede ved Borgens Fod.
Da lytted hun, da trængte | til Hjertet hendes Blod.
Hun rejste sig, slog om sig | et Fløjels Purpurskrud;
let traadte hun, den ranke, | paa Borgsvalen ud.

Hun læned sig til Rækket² | bag den duftende Lind;
paa hviden Haand hun lagde | den fine, blege Kind.
Hun holdt sig tavs og stille, | hun aanded knap engang.
Op tonede fra neden | ung Folmers Nattesang:

„Min höje, ædle Frue! | jeg gjorde, som I bad.
Ud fløj jeg som en Due | efter Fredens Oljeblad.
Endnu er det ej plukket, | dog brydes det for vist;
thi Himlen hørte Sukket; | alt vinker det fra Kvist.

Jeg gennem Skov og Dale | har vandret paa min Fod,
mens Klangen af din Tale | mit Øre ej forlod.
Jeg steg paa Bjærg og Banker; | og stærk jeg blev derved,
at det var dine Tanker, | som styrede mit Fjed.

¹ Nattemesse.

² Rækværket.

Jeg döjed megen Smerte; | men som en Svaledrik
huldt kvægede mit Hjerte | da Mindet om dit Blik.
Langt hellere jeg døde, | langt heller blev jeg blind,
end Haabets Morgenrøde | se blegnet paa din Kind.

Der dæmrer nu en Morgen, | der lysner nu en Dag;
som Natten flygter Sorgen, | og som ved Trylleslag
vil alle Roser røde | og alle Liljer smaa,
oprejste fra de døde, | søtduftende fremgaa.

End tvungen, maa jeg dvæle | fjernt fra din Naadessol;
jeg vover ej at knæle | end for min Dronnings Stol.
Ej tör min Ed jeg krænke, | — mig Længsel hid har ført! —
et Pant du naadigt skænke, | at du min Sang har hørt!“

Hun løste af sin Nakke | et blaat, guldvirket Baand;
de blonde Lokker strömmede | ned under hendes Haand.
Saa lod hun Sløjfen synke | og fjernede sig tyst.
Han fanged den i Luften | og gemte den ved sit Bryst. —

Den fjerne Larm sig tabte, | og Festen slumred ind,
i halvudbrændte Fakler | vifted en Morgenvind.
Og der var Sövn og Stilhed | alt over Skov og Dal,
i Bondens lave Hytte, | i Drottens höje Sal.

Uglens Hjerte.

Den morgenglade Lærke | höjt under Himlen sang,
paa Blomster og paa Blade | Dugdiamanter hang.
En sagte Luftning sejled | hen over Skovens Ryg,
paa Engen stod end Dampen | af Mosekonens Bryg.

Men i den Lindegyde, | som fra Kongeborgen gaar,
hvor hist og her i Skyggen | Hofsinders Huse staar,

foran den sidste Bolig, | som var saa sirligt bygt,
halv dulgt bag Rosenhækker | og med Billeder smykt¹;

der stod nu Hr. Strange | og den gamle Riddersmand;
nysgerrig Morgenstjernen | keg² over Skovens Rand.
Og Folmer kom og viste | en Boddik³, som han bar;
til Löndommens Dör | det den sære Nögle var.

Hr. Stranges Öjne brændte, | hans Kind var som en Væg,
paa Fingeren han prøved | sin Daggerts Od og Æg.
Han sagde: „Hvis hun vaagner | og ej bekender alt,
er hendes Lod afvejet | og hendes Dage talt!“

„Kom, skaf os ind!“ han hvisked | og greb i Folmers Arm.
Da traadte liden Inger | just under Dörens Karm.
Hun vinked og hun smiled, | men bleg var hendes Kind;
de Ungersvende drog hun | i dunkle Forhal ind.

Her slynged Folmer Armen | om hendes Midje blød
og kyssed hendes Læbe | og hvisked: „Du er sød!“
Men udenfor i Haven | under duftende Træ'r
som Vagt den gamle Herre | stod, støttet til sit Sværd.

Derinde løfted Inger | et Tæppe fra en Dör,
mens ned om hendes Aasyn | sank Undseelsens Slør⁴.
Forelsket hun saa | paa den letfærdige Svend,
og peged tavs med Fingeren | til Rhitras Leje hen.

Der laa hun dybt i Slummer | paa bløde Hynder strakt,
som i en Sky hensunket | i al sin Ungdoms Pragt;
og under Silketæppet | aftegnede man saa
de unge Lemmer, runde, | som Havets Bølger gaa.

Den venstre Arm bag Nakken | laa paa det hvide Vaar,
den fine Haand begravet | i de slangesorte Haar;
den højre over Tæppet | langs den udsyete Söm;
de Fingre sagte krummed sig | paa Silken, som i Dröm.

¹ smlg. foran, Side 22. ² kigede. ³ lille, rund Træ-
æske med Laag. ⁴ Rødmen.

Et Ben med spæden Ankel | og svulmende Læg
 var listet ud fra Tæppet | mod den nødbrune Væg.
 For Vindvet hang og dirred | en Gren saa lys og lind,
 med Blussel Rosen stirred | i Kammeret ind.

Mens Sangeren med dristig | og med veløvet Haand
 for Barmen løste Løkken | paa det silkesnoete Baand,
 Hr. Strange med faste | men lydløse Fjed
 barsk hen over Gulvet | til Hovedgærdet skred.

I Folmers Haand han aabned | den Boddik og tog
 og lagde Uglens Hjerter, | hvor Pigens Hjerter slog,
 tæt under det faste, | kækt knejsende Bryst;
 saa greb han hendes højre | og betragtede hende tyst.

En Sitren gennemgyste | den skønne Kvindes Krop,
 der var en indre Kamp | som for at vaagne op.
 De hvalte¹ Bryn sig hæved, | bag Öjelaagets Gem
 de sorte Stjerner tindred | uhyggeligt frem.

Hun mægted ej at vaagne; | underdanig hans Blik
 hun laa opløst og fængslet | som af en Dvalledrik.
 Han sagde: „Sig mig, Rhitra! | hvor dølger sig din Magt?
 Og lever Frøken Ellen? | Og hvor er hun henbragt?“

Et Suk, et ubeskriveligt, | steg op fra Hjertets Grund,
 med bittert Smil hun aabned | sin rosenrøde Mund,
 mens atter en Gysen | hendes Lemmer gennemfor,
 med sælsomt dæmpet Stemme | hun mæled disse Ord:

„O, Slange! gyldne Slange! | min dyrebare Skat!
 Dankongen fik du lokket mig | hver evige Nat;
 men ak! du magted ikke | hin Ungersvend prud,
 thi han var ren som Sneen | og trofast mod sin Brud².

Mit glødende Hjerter | og mit Favntag han forskød!
 Saa gruelig en Smerte | havde nær voldt min Død!“

¹ buede. ² smlgn. foran, Side 48.

Her brast hun i Taarer; | som klare Perler gled
de frem fra Öjelaaget | paa Kindens Roser ned.

Ung Folmer, — mens bevæget | og rört hans Hjerte slog, —
af Rhitras Øre Ringen, | den gyldne Slange tog.
Stærkt sitred hendes Læber, | og hvid blev hendes Kind —
et andet Drömmebilled | da stod for hendes Sind.

„Hvor kunde jeg vel leve, | för han var kommet bort?
Og Hævn jeg maatte have! | Paa den kronede Hjort
jeg lod ham baglængs binde, — | ha, ved Nattens stærke Gud!¹
det var en lystig Rytter, — | hvor det saa dejligt ud!“

Hun lo — en rædsom Latter! — | med vildtskingrende Røst,
som kom den fra et pinet, | et fortvivlende Bryst.
Hun lo, mens Taarer strømmed, | afbrudt af dybe Suk.
„Med alt det,“ tænkte Folmer, | „er hun, ved Gud! dog smuk!“

Men strengt gentog da Strange, | ubøjelig, sit Ord:
„Sig, lever Frøken Ellen? | Nu svar mig, Rhitra! hvor?“
Da bævede hun atter | som i Høstvind et Siv,
det syntes, som hun kæmped | for at komme til Liv.

Modstræbende hun mæled: | „Det er min bitre Sorg!
End lever hun, min Fjende, | paa sin Faders øde Borg.
Indmuret der hun sidder; | foruden mig kun to
her vidste det. De tie; | jeg har bragt dem til Ro.

Kun een bevogter hende. | I Kamret, hvor han bor,
han tör kun ved² at trække | med Haanden i en Snor,
hvis nogen vilde driste sig | at göre hende fri;
da styrter hun i Dybet | vel Favne fem Gang ti.

Saa længe i mit Øre | den gyldne Snog jeg bær,
skal ingen Stedet finde, | hvor Frøken Ellen er.
Og Dronning vil jeg være; | ved Gift eller Staal
jeg skal mig aabne Vejen | til mit sidste, store Maal!“

¹ Zcerneboch (smlgn. foran, Side 53).

² behøver kun.

Forfærdet slap Hr. Strange | den sovendes Haand.
 Straks løstes hendes Lemmer | af Krampens spændte Baand.
 Tilbage sank hun atter | i Sövnens rette Favn,
 og smilte som et Barn | uden Sorg eller Savn.

Tavs fjerned sig Hr. Strange | og vinked Folmer: „Kom!“
 Men langsomt fulgte Sangeren | og saa sig ofte om.
 Det var, som paa hans Fødder | der laa en Lænke svær;
 først da han stod i Haven, | han rigtig fik sit Vejr.

Fra Kongeborgen iled | de trende Venner ned
 til Jægerens Bolig | gennem Skoven af Sted.
 De tavse gik, som lytted de | paa Lundens Klokkespil;
 hver havde sine Tanker | at holde sig til.

Men da de vare komne | ved Jægerhuset nær,
 ung Folmer kasted Ringen | i dybe, klare Kær.
 Som levende det sprælled, | det glimrende Kryb;
 det syded og saa svandt det | i bundløse Dyb.

Den samme Aften svang sig | Hr. Peder paa sin Hest;
 til Fods de unge Svende | ham fulgte som bedst.
 Den Sanger bar sin Strenggeleg, | i Sorrig og i Fryd
 den fulgte ham trofast. | Nu slog han til Lyd:¹

„Höjtidelig er Natten! | Paa Skovens bløde Sti,
 paa Vejen efter Skatten | hel travle stræbe vi.
 Hvor vore Fjed vi træde, | snart Fare bor, snart Fred,
 her vandre Sorg og Glæde | som Rejsefæller med.

Som med et Slør for Öje | vi skue intet grant.
 Vor Fod sig vogter nöje, | som om et Baand den bandt.
 Viol og Bukkar² sender | med Duft en Hilsen fro,
 mens hisset Raven vender | et Aadsel med sin Klo.

Her klaren Kilde risler, | hist damper Mosen ful³;
 Hugormen snedig hvisler | bag Lyngens tætte Skjul.

¹ gav Tegn til Stilhed, Opmærksomhed.
 Skovmærke. ³ fæl.

² Planten

Den vilde Rose daarer | os med sit søde Smil,
og gribe vi, den saarer | tit med en giftig Pil.

Hist Lygtemanden flammer | og lokker ved sin Ild
os ind blandt Skovens Stammer | fra Vejen, kaad og vild;
mens trøsterig en Stjerne | ned mellem Løvet's Pragt
vejleder fra det fjerne | og faar os Varsel bragt.

Her snuble vi paa Roden, | hist Stien er saa blød,
og vekselvis faar Foden | snart Hvile og snart Stød;
dog Hjertet skal ej grue! | I Øst vil klar opgaa
en nyfødt Morgenlue, — | da skal vi Skatten naa!“

Saa lød hans Sang. Dens Toner | i de andres Sind genklang;
og selv Hr. Peders Skimmel | fik Retmaal¹ i sin Gang.
Saa drog de ud af Skoven, | hen over Mark og Vang,
mens foran dem med Bjæffen | Hr. Folmers Puddel sprang.

Befrielsen.

Højt paa en nøgen Banke, | hvor Marehalm og Græs
af Sandet magert spirer, | ej langt fra et Næs,
der laa den gamle Borg | med Tinde og med Taarn,
hvor Peder Jærnskæg fødtes, | og han husede tilforn².

En lille, fattig Have | laa tæt ved Murens Hegn,
ret som en Haandfuld Blade | tabt i en øde Egn.
Og alle Træer og Buske | for den barske Nordenvind
havde bøjet deres Toppe | forknytt mod Landet ind.

Tungsindigt Taarnet stirred | mod Nord paa Havets Spejl,
fra Brinken ud til Hæsselø, | til fjerne hvide Sejl.

¹ rigtigt Maal: „gik i Takt efter Sangen“. ² smlgn. foran, Side 71.

Mod Syd dets Öjne fulgte | med Høj og Dal, der skred
i smaa, i mindre Bølger | mod flade Slette ned.

Dybt nede, tæt ved Stranden | et Fiskerleje laa,
lerklinede Hytter | med Tag af Tang og Straa.
Om Borgen kvidred Svalen, | og Maagen skreg ved Strand,
hvor evigt mellem Stene | rullede det salte Vand.

Tre Stenkast vel fra Borgen, | hvor Vejen, sandet, brat,
den sidste Krumning slynger, | der stod et lille Krat
af tætte Avnbøgstubbe, | af den haardføre Tjörn;
der Tornskaden byggede | med sine kække Börn.

Her standsed just Hr. Peder | og svang sig af sin Hest.
Det lakkede mod Aften | og Solen stod i Vest.
Paa Skrænten hviled Folmer | med Pudlen ved sin Fod;
iført Hr. Peders Kutte | den ædle Junker stod.

Med Mandebloods Knopper¹ | ham Folmer havde smurt,
ved Rynker og ved Furer ham | höjtaldrende gjort.
De udsyete Stövler | selv drog han af saa fus²;
thi barbenet Munken | jo gaar fra Hus til Hus.

Han talte til de andre: | „Jeg ene bör og maa
som Tiggermunk til Borgen | i denne Kittel gaa.
Med fromme Ord og Lader | jeg Dragen vil i Ro
faa dysset, til jeg mægter | at lænke dens Klo.

Thi öjner han os alle, | er Faren alt for stor;
hvor hurtigt naar ej Haanden | den rædselsfulde Snor³.
Vil han mig selv til Livs, | ej agter jeg det stort.
Det vorde skal den sidste | Misgerning, han faar gjort!

Men er jeg först derinde, | da lister eder hid;
det turde jo dog hælde, | I kom i rette Tid!“
Saa talte han og vandred op | i Vejens dybe Sand,
med Hætten ned om Panden, | krum som en gammel Mand.

¹ Knopper af Planten Hypericum („Perikon“).

² ivrig.

³ Se foran, Side 115.

Hen over Vindebroen, | hvis Lænker hængte ned,
han, støttet til sin Knippel, | traadte med langsomt Fjed.
De næsvise Krager, | halvtamme, op han jog;
han spændte sine Muskler, | og kækt hans Hjerte slog.

Paa jærnbefæstede Portlem¹ | med Staven banked han:
„I Herrens Navn! luk op | for en vansmættet Mand!“
Da aabned sig en Luge, | et Ansigt, blegt og fedt,
med blakkede Skæggebørster, | saa ned og spurgte vredt:

„Hvad nu?“ Men da hans Öje | fra Vinduet blev var
den fredelige Gubbe | i den hellige Talar²,
af halvforglemte Vane | han mumlede: „Guds Fred!
Bi lidt, nu skal jeg komme!“ | Og saa kom han ned.

Han Portlemmen aabned, | lod Munken foran gaa,
og laasede saa atter | med Nögle og Slaa.
Men inde i Kammeret, | med lumsk, fjollet Smil
han sagde: „Fromme Broder! | kom sæt Jer og hvil!“

Mat lod sig Strange segne | hen paa en Löjbænk, hvor
hans Falkeblæk foroven saa | den frygtelige Snor.
Og mens den anden stod | og gloede paa ham stum,
han lod sit Öje glide | om i det snævre Rum.

Paa Væggen hang en Armbrøst³, | en Dolk og et Sværd,
i Krogen stod et Madskab, | ved Siden et Spær⁴.
Et Krus der stod paa Bordet, | hvor en Ølbimpel laa;
og Dören op til Taarnet | i et Hjørne han saa.

Men da han vel fik mønstret | den Vægters raa Gestalt,
med eet det som et Slør | ham fra Öjnene faldt.
Han kendte godt hans Næve, | han havde følt dens Greb;
han var blandt dem, der bandt ham | til Hjortens Ryg med Reb.

Op flammed da hans Hjerte, | dog tvang han end dets Ild;
han tog et Bæger, bad en Bön | og drak ham saa til;

¹ = Portlaage. ² lang Kappe. ³ Laasbue. ⁴ Spyd.

og mens han suged Øllet i langsomme Drag,
den lurvede Kæmpe i han spejdede i Mag.

Der stod han i sin Kofte graa, i skinhellig og slug¹,
stift stirrende, med foldede Hænder for sin Bug.
„Hør“, mæled da Hr. Strange i og satte hen sit Krus,
„du kommer sagtens sjælden i til Gæst i Herrens Hus?“

„Nej“, grinte Kæmpekarlen i og krammed i sit Haar,
„til denne Ravnerede i ej Klokkeklangen naar!“
„Saa skrift mig dine Synder, i at Afløsning du kan faa,
saa er dit Øl betalt!“ i Og han mumlede: „Lad gaa!“

„Först sige du dit Credo²!“ i „Det har for længst jeg glemt!“
„Saa bed et Paternoster³!“ i „Det paa samme Sted er gemt!“
„Knæl ned da! jeg vil bede, i tag af min Mund hvert Ord!“
Og uvilkaarligt Karlen i sig nejede mod Jord.

Knap laa han der nedböjet i og slog sig for sit Bryst,
og mumlede i Skægget: i „Forført af Syndens Lyst“ — —
saa greb ham Junker Strange i i Kværken, fast og kæk,
og væltede ham baglængs, i som man vælter en Sæk.

Da brölede den skumle: i „Ha, er det saadan fat?“
Men Strange fik ham Knæet i paa den brede Bringe sat,
som naar et Neg man binder; i han med sin højre slap
og famled efter Dolken, — i da blev den Vægter rap.

Om paa den ene Side i han som en Orm sig vred,
saa Junkrens Knæ mod Flisen i lig en Hammer slog ned;
som naar en Ganger stejler, i han krummede sin Krop,
paa Knæ, een Haand alt strakte i han imod Snoren op.

Rask tog ham Junkrens Arme i et vældigt Undertag,
han styrted sig mod Dören, i op sprang den med Brag!
De rulled som to Slanger i i Portrummet ud,
höjt brölede den Vægter i da som en tirret Stud.

¹ listig. ² Trosbekendelse. ³ Fader vor.

De vælted sig, de kæmped, | og Kampen de forstod;
 men Stranges unge Kræfter | holdt ej Skridt med hans Mod.
 Det sortned for hans Blikke! | Men af Taageslørets Gem
 han syntes, at der straaled | to søde Öjne frem.

De smilte saa bedrøvet! | De gav ham atter Kraft;
 hans muskelspændte Arm | blev som et Egeskaft.
 Det lysned for hans Öjne, | hans Tanke blev klar,
 og atter blev han øverst, | som för han underst var.

Han slap med bægge Hænder, | tog Tag i Knægtens Skæg,
 sin Dolk han rask fik viklet | af Kuttens side¹ Læg.
 Höjt svang han ud sin höjre; | grum i sin Hævn og Harm
 han vilde sænkt dens blanke | Staaltunge i hans Barm.

Men i et Spring kom Folmer, | Hr. Peder fulgte med;
 han kendte jo, som Björnen, | sin Hules Lejlighed.
 Saa svinebandt de Karlen, | og, væltet paa sin Ryg,
 han laa med Fraad² for Munden, | tavs stirrende og styg.

Han stønned, og hans Lemmer | de bævede som Siv;
 han bad og han tigged | alt for sit usle Liv.
 Da sagde Peder Jærnskæg: | „Du bliver her, min Sön!
 Jeg skal dig lade hente | og faa³ dig Portnerlön!“

Men Strange fluks med Dolken, | han end i Haanden bar,
 det tunge Nögleknippe | af Karlens Bælte skar.
 Uhyre Længsel drev ham | som Skibet en Bør;
 ind stormed han i Kamret | og sparked op en Dör.

Ad Vindeltrappens Hvirvel | han svimlende steg op;
 og lige under Hatten, | tæt under Taarnets Top
 han standsed ved en Laage, | af Egetræ gjort;
 tre Nögler först fik aabnet | den knagende Port.

Han traadte ind forsigtigt, | med Haanden for sit Bryn,
 thi Solens sidste Straale | skarpt blændede hans Syn.

¹ langt nedhængende. ² Fraade, Skum. ³ give, skaffe.

Sit Afskedsblik den kasted | vemodigt, venligt paa
det Knippe Straa i Krogen, | hvor liden Ellen laa.

Ned böjet over Lejet | ej voved han, en Lyd;
han stirrede paa Pigen | med smerteblandet Fryd.
Ej saa hun Solens Hilsen, | hans Fjed ej hørte hun,
thi lukt var hendes Öje | og bleg var hendes Mund.

Een Haand laa under Kinden | og een i hendes Skød.
Forfærdet da han hvisked | til sig selv: „Hun er død!“
Hangreben Haand fortvivlet — | o, Gud! den var dog varm! —
Da løfted Ungersvenden | den Lilje paa sin Arm.

Saa ömt han bar sin Skat ned | i Borgens skumle Gaard;
omkring hans Skuldre hængte | hendes lange, blonde Haar.
Paa Stenen, tæt ved Brønden | han satte hende ned;
straks Folmer var ved Haanden | og den gamle Ridder med.

De støtted hende kærligt, | mens Strange paa Stand
fik vundet¹ op af Kilden | det friske, kolde Vand.
De stænked hendes Pande, | de væded hendes Mund;
et Suk opsteg fra Barmen, | og sagte aanded hun.

Sin højre Haand hun løfted, | men atter hen den faldt;
hun hæved sky sit Hoved, | som havde nogen kaldt;
men pludselig hun aabned | to Öjne saa blaa,
saa fromme, som de ud | fra Paradiset saa.

Tilbage fo'r Hr. Peder | ved dette søde Syn,
med bægge sine Hænder | han dækked sine Bryn,
og hviskede: „Guds Moder! | Det er det samme Blik,
som, sidste Gang jeg var her, | af to Öjne jeg fik².“

Han sagde: „Ædle Frøken! | tak Gud! vær uden Frygt!
I staar i Venners Værge, | og I tör aande trygt!“
Til Side holdt sig Strange; | men Folmer havde rask
alt med sin Daggert hugget | Løvgrene af en Ask.

¹ hejset.

² Se foran, Side 80.

Og af de seje Kviste | indslynged fast og tæt,
han fik paa de længste | snart flettet nok saa net
for Pigen en Bærebør, | hel magelig og svaj¹; —
hun kunde jo ej vandre | den lange, tunge Vej.

Hr. Peder løfted Møen | paa sin mægtige Arm;
hans Öjne bleve blanke, | fast² bævede hans Barm.
Han lagde hende lempeligt | paa grønne Seng, og mild
han tog sin brune Kutte | og dækked hende til.

Hr. Strange fik sig atter | ført Støvler paa og Hat.
De raske Ungersvende | da bægge toge fat.
Ud bare de skön Jomfru | af Borgens snævre Port.
Eja, den Junkers Hjerte | ham næsten blev for stort!

Ung Folmer bar ved Hovedet, | men foran Strange bar;
hun kendte ham slet ikke, | saa dunkelt som det var.
End stod der kun en bleg rød, | guldrandet Sky i Vest.
Hr. Peder efter lunted | paa sin abildgraa³ Hest.

Fra Søen vifted Vinden kold | hen over Lyngen brun,
men nede mellem Bankerne | blev Luften mild og lun.
Den stille Himmel hvælved | sit guldbroderte Telt.
Ej kunde Folmer tie her, | ihvad det skulde gældt.

Bag ved ham red Hr. Peder | opslugt af Minders Ström;
foran sig saa han Strange, | og tænkte sig hans Dröm.
Og mellem dem hans Blikke | paa Lilien⁴ sank ned.
Hans Hjerte var saa frejdigt, — | nu fik han løst sin Ed.

Ja, havde han haft Vinger, did | han flöjet var paa dem,
hvor den kongelige Frue | sad i sit stille Hjem.
End havde han tilbage | en lang og möjsom Gang;
thi hæved han sin Stemme | og fløj af Sted i Sang:

„Sov sødt, du liljehvide! | vaagn op som Rose rød!
ej længer skal du lide, | thi nu er Sorgen død;

¹ böjelig, elastisk. ² næsten. ³ graaskimlet. ⁴ maa læses som 3 Stavelser.

forvundet er al Smerte, | frisk Glædens Blomst vil gro;
nu flere end dit Hjerte | kan slaa sig til Ro.

Min frydefulde Tanke! | af Sted, tag Vinger paa;
hen over Skov og Banke | din lette Flugt skal gaa.
O, naaderige Dronning! | modtag den Flyver godt,
som Bi den bringer Honning, | og Kuben er dit Slot.

Den samme Vej jeg vandred | nys med saa tungt et Fjed;
hvor er den nu forandret, | saa jeg undres derved.
Du brede Eng langs Skove, | som gemmer i dit Skød
den Sø med blanke Vove, | er dobbelt grøn og blød.

Du klare, milde Stjerne, | som tindrer hist saa blaa,
du trøstede mig gerne, | da sorgfuld du mig saa.
Paa dine fjerne Veje | til Gengæld for din Trøst
du ogsaa nu skal eje | det halve af min Lyst.

Her under disse brede, | løvrige Grenes Pragt,
har Fugle smaa paa Rede | til Slummer sig nu lagt;
i Bøg, i Ask, i Elle | jeg gad dem vække her,
jeg vilde dem fortælle, | hvor lykkelig jeg er!

O, Livet er dog yndigt, | ak, men det er saa kort.
Det var dog alt for syndigt, | hvis snart jeg skulde bort.
Nej, let jeg end mig svinger, | jeg føler, paa min Fod
er Sommerfuglevinger | og Solglimt i mit Blod!" —

I Jægerhusets Have | ved aabne Laage saa
alt Morgenstjernen længe | den gamle Kone staa.
Der, lænet op til Stolpen, | för Dagens Lys blev tændt,
hun havde Öjet stadigt | til Skovvejen vendt.

Thi Længsel og Forventning, | lig onde Alfer to,
fra Öjet og fra Sindet | havde jaget Sövn og Ro.
Een Tanke bragte Gysen, | en anden Blodet jog
af Glæde gennem Hjertet, | saa uden Rast det slog.

Med Buen under Armen | og Tasken ved sin Lænd
var Manden alt i Skoven; | ham Vanen drev herhen,

hvor Snarer var ophængte | og der var stillet Fald¹;
han røgted endnu trofast | en Jægers muntre Kald.

Hun stod og ænsed ikke | den gamle, tro Pasop,
som sad foran og logred | og saa til hende op;
ej hendes Øre hørte, | at mellem Blad og Gren
de Fugle smaa paa Rede | nu vaagned een for een.

Med eet hun løfted Armen | og skygged for sit Bryn;
i hendes Öje spejled sig | det frydeligste Syn.
Fra Skovvejen, saa hun, kom | Hr. Peder paa sin Hest,
paa Lejet, mellem de unge, | den höjtelskede Gæst.

Ind under Lindegangen | bar de den Byrde sød,
just som den förste Straale | af Morgensol frembrød.
Forundret vaagned Ellen, | matöjet, bleg om Kind;
gennem venlige Stuedör | de ledte hende ind.

Da saa hun Jægrens Hustru, | da saa hun, hvor hun var;
i hendes Öje tindred | en Glædestaare klar.
Her fandt hun atter een dog, | som vidste hendes Navn;
her kunde sødt hun hvile | som i en Moders Favn.

Hende Hvilen beredtes af | en trofast Kærlighed,
og Pleje, som en Moder | kun ret forstaar og ved.
Hr. Peder sad og smiled, | mens Folmer slumred alt;
han kunde ej faa Öjet | fra den yndige Gestalt.

Först da hun med den gamle | i et stille Kammer svandt,
da søgte han til Lejet, | og snart ham Sövnén fandt.
Men Strange gik i Skoven, | hans Sind ej havde Ro;
han elsked liden Ellen, men — sit Skjold var han tro².

Til sine fire Venner han | sörgmodig havde sagt:
„Vil I mit Vel, saa være | paa Hjertet det jer lagt:
nævn ej mit Navn for Ellen, | hun selv det vover ej;
og dele Dødens Bæger | med hende, kan kuns jeg!“

¹ Faldgruber, Fælder.

² smlgn. foran, Side 83.

I Riddersalen.

Naar blygraa Skyer skjule | Midsommers Himmel blaa,
naar Havets Bølger hvile | og Skovens Bøge staa
i ængstelig Tavshed, | og Bukkar med sin Duft,
berusende som Vindamp, | krydrer den tunge Luft;

da styrer Stæren sin Tunge, | og Viben dæmper sit Skrig,
Tusserne sig fjæle | under Skræppens brede Flig;
ud fra sin sikre Hule | spejder den gule Ræv,
sig Edderkoppen ruller | bag Bjælken i sin Væv.

Paa Kongeborgens Tinder, | i hver en Sal og Vraa
der slig en lummer Torden | lumsk lurende laa;
den sortned hver en Tanke, | den gjorde Barmen trang,
hvert Aandedræt blev kortere | og Tiden dobbelt lang.

Hofsinderne med vigtige, | med ængstelige Blik
paa Trapper og ad Gange | kun paa Taaspidsen gik;
i Kælderen man hviskede, | i Stegerset¹ man tav,
og selv i Borgestuen² | var der tyst som i en Grav.

I Riddersalen hørtes kun | Kong Eriks faste Fjed,
hans Hat med hvide Fjedre | den sad han paa Sned³,
hans Öjne vare matte, | hans Kind som hviden Væg,
med højre Haand han holdt | om sit buskede Skæg.

En underlig Beklemthed | havde taget ham i Favn;
han længtes efter noget, | men vidste ej sit Savn.
Hans Hjerter var saa øde, | saa tomt som en Lo
om Sommeren før Høsten, | mens Vipperne end gro.

Han følte sig saa ensom, | saa ussel og forladt;
hans Tanke, lig en Jolle | paa Hav i bølgerørk Nat,
drev om i Sjælens Mørke, | og som i Lyn paa Lyn.
fremviste Fortids Veer | sig for hans indre Syn.

¹ Køkkenet.

² Folkestuen.

³ paa skraa, paa Snur.

Han mindedes, hvor ofte | hver Plan, han havde lagt
for at øge sin Ære | og Danrigets Magt,
var blevet til en Snare | alt for hans egen Fod;
hvor tit han maatte fri sig | ved sit og manges Blod.

Det lod, som selv Naturen | hans arge¹ Fjende var:
hvor falsk var ikke Isen, | naar den hans Slæde bar;
hvor ofte havde Bølgen | ej truet ham med Død,
og knust den Stavn, som bar ham, | mod Klippen som en Nød².

Han tænkte paa, hvor ofte | beført og forraadt,
hans Haand var strakt mod Frugten, | som ej han havde naaet;
at aldrig ham iskænket | var noget Bæger purt³,
men Livets Drik forgiftet | med Sorgens bitre Urt.

Saa fløj hans Blik mod Øster | til det hellige Land⁴;
selv paa sin fromme Vandring | var han Ulykkens Mand.
Tysk Svig ham havde den Gang | i Fangenskabets bragt;
han følte fast de Lænker end, | hvori hans Haand var lagt.

Til Saraceners Sultan | var sendt hans Kontrafej;
fra de holstenske Grever | det gik den lange Vej.
Han fangen blev og genkendt⁵; | med Nød han fik sin Haand
ved Hjælp af gyldne Nögler⁶ | løst ud af Slavebaand.

¹ onde. ² „Han gjorde fast aldrig noget Skridt, han tabte jo noget paa Vejen“ (Holberg). ³ rent, ublandet. ⁴ Efter et Besøg hos den tyske Kejser Sigismund var Erik af Pomern draget paa en Pilegrimsrejse til Palæstina (1424), hvor han bl. a. havde gæstet Christi Grav. ⁵ Chr. Winther har tilladt sig nogle Afvigelser fra Historien; de holstenske Grever havde i dette Tilfælde ingen Andel i Kong Eriks Uheld, ej heller blev han fanget eller lænket. Arild Hvitfeldt fortæller, at da Kongen var i Besøg hos Kejser Sigismund, var der i Kejserens Gaard en Østerlænding, som vidste, at han var Konge over tre Kongeriger, og som tegnede hans Billede („afkontrafejede ham“) og sendte det til sine Bekendte i Syrien og Saracener-Sultanens Land. Efter dette Billede blev Kong Erik kendt af en „Postmester“, hvem han maatte give en Pengesum for ikke at blive røbet. ⁶ Bestikkelse.

Thi syd for Ejderstrømmen | laa evigt paa Lur
den Lyngorm, som vil krybe | over Danevirkens Mur¹.
Mod den han havde kæmpet, — | den törsted efter hans Blod —
en holstensk Greve aldrig | var Danerfolket god! —

Mens disse sorte Tanker | vælted i Kongens Sind,
den gamle Ridder Jærnskæg | fra grønne Lind til Lind
op ad den lange Gyde | hel langsomt monne gaa,
hvor hist og her i Skyggen | Hofsinders Huse laa.

Mens saa med böjet Hoved | og Haand paa Sværd han gik,
hans Tanker og² en Vandring | frem og tilbage fik;
og alt som saa han grubled, | hans Fjed blev mere fast,
hans Pande mere rynket | og Öjet mere hvast.

„Jeg sige vil til Kongen“, | saa tænkte han i Lön,
„du bör den Vej forlade, | du træder nu, min Sön!
Sön tör jeg ham vel kalde, — | alt var mit Haar jo hvidt,
da paa mit Knæ han havde | sig faaet mangt et Ridt.

Jeg sige vil, du bryder³ | forgæves al din Kraft;
du trodser og vil tage, | hvad Fædrene har haft⁴;
men paa Sindighed det brøster⁵, | du er for kaad og vild;
husk paa, let Luen slukkes, | men Gløden holder Ild.

Jeg sige vil, du aabner | for vidt din Borgeport;
den Flok, som der indtrænger, | den duer ikke stort.
De smiske for dit Aasyn, | de prise höjt dit Hus,
men alt, hvad der de søge, | er kun Sulefad og Krus.

Jeg sige vil, dig blomstred | en Lilje til din Lyst,
du kunde haft den reneste | Jomfru ved dit Bryst;

¹ Man huske, at „Hjortens Flugt“ er digtet i Tiden mellem de to slesvigske Krige. ² ogsaa. ³ anstrenger (smågn. „at bryde sit Hoved“). ⁴ nemlig Sønderjylland, for hvilket Erik af Pommern kæmpede under hele sin Regeringstid. ⁵ skorter.

ha! Dankonning! skam dig | for din usleste Dreng¹!
Den frækkeste Skøge | har du lagt i din Seng!

Ja, saadan vil jeg sige! | og mere, hvis jeg kan!“
saa tænkte i sit Hjerte | den ærlige Mand;
og alt som han vandred, | kom immer mere til,
og hver Gang var hans Slutning: | „Saadan jeg tale vil!“

Han traadte gennem Porten, | steg op ad Trappens Sten;
det var saa længe siden, | han satte sine Ben
paa disse store Fliser, | i dette Frammers² bredt;
han genned alle Minder bort, | og holdt sig beredt.

Da aabned Svenden Døren, | i Salen kom han ind,
hvor Drotten vandred op og ned | med drønende Trin.
Da standsede de bægge; | med Undren Kongen saa
paa ham, — en Fortids Skygge | i Hallen for sig staa.

Han venligt gik hen til ham, | og rakte ham sin Haand.
Al Barskhed var som vejret | af Ridder Peders Aand!
Med böjet Hoved stod han | for Kongens Majestæt,
og glemte rent sin Tale, | som var saa vel indklædt.

Slig kongelig Huldsalighed | bedaared tit et Sind
langt mere stærkt end dette; | han stod som ør og blind!
Hans Öje, som aldrig blinked | for Sværdets hvasse Lyn,
nu hel spagfærdig skotted | under de tykke Bryn.

„Hvad fører hid til Hove,“ | saa Kongens Tale lød,
„Fru Moders bedste Støtte, | de Danskes Trøst i Nød?
Hvad drev Jer vel fra Reden, | min ædle, gamle Ørn?
Hvad søger I, min Fader! | blandt os uvorne Börn?“

Hr. Peder vilde svare, | han aabned Munden alt,
han famled efter Ordet, — | da traadte just, som kaldt,

¹ Tjenestekar. ² Forværelse.

en Flok af Hoffets Herrer | derind, og dem foran
stoltsered¹ Hr. Jens Due, | Marsk og Befalingsmand².

Han gik med samme Rejsning, | som da han end var ung,
men Ryggen var nu stivnet | og Gangen var lidt tung;
det sorte Haar var graanet, | og det krusede Skæg
laa pynteligt paa Kofte | og Kravens stive Læg.

„Se!“ raabte Konning Erik, | „den Dag er mig en Fest!
Den har mig bragt uventet | en höjt velkommen Gæst;
en Mand, udi hvis Hjerte | urokket Troskab bor!“
Da böjede sig alle | de Hoveder til Jord.

„Men det er sandt, Hr. Peder!“ | saa mæled han igen,
„blandt disse gode Herrer | I har en gammel Ven.
I ham dog vel genkender, | han var Jer meget kær,
skönt han, som I, har skiftet | baade Farve og Fjer?”

I var jo som to Brødre, | saa har man mig fortalt,
stod Last og Brast tilsammen | og delte troligt alt?
Frem skred han da, Jens Due, | paa Spidsen af sin Fod;
men som en Blok Hr. Peder | ubevægelig stod.

„Er det ej saa, Hr. Peder? | Mig tykkes, det blev sagt,
at fra Hr. Jenses Rede | blev Jer den Due bragt³,
som saa blev Ørnens Mage?“ | saa skæmte Kongens Ord;
da var det, som et Smil | over Marskens Ansigt for.

Et Skridt da tog Hr. Peder | hen mod den fine Mand;
det Smil faldt i hans Hjerte | som i Høstak en Brand.
Hans Öjne skøde atter | med den skarpeste Pil;
han sagde: „Hvad, Jens Due! | betyder dette Smil?“

Dog næppe fik han høre | sin egen Stemmes Klang,
der kækt mod Salens Hvælving | sig som en Torden svang,

¹ (tyisk) brystede sig, gik stolt. ² Jens Due var Rigens Hofmester og Befalingsmand paa Duborg i Flensborg (rimeligvis opkaldt efter ham). ³ Se foran, Side 76.

saa følte han i Barmen | genfødt sit gamle Mod; —
men nysgerrigt lyttende | de andre Herrer stod.

„Hvad mener du?“ gentog han, | „Har du dit Mæle tabt?
Jeg kendte dig den Tid, | da det var nok saa rapt!
Dit Aasyn klart mig siger, | hvad ikke dine Ord:
bag ved din Fløjelskofte | et Rævehjerte bor.

Du skal mig göre Rede, | du pyntede Nar!“
saa tordnede Hr. Peder, | han glemte, hvor han var.
Bleg og med knyttet Næve, | fast blind af Raseri,
han afskar Marskens Tale | og skreg afsindig: „Ti!

Gem Lögnen paa din Tunge, | det baader dig nok bedst;
med Staal i Haand vi tales ved, | Forræder, som du est!“
Saa greb han Marskens sirligt | opstudsede Skæg,
og havde nær ham knuset | som en Æggeskal mod Væg.

Da stimled alle sammen | med Bulder og med Skrig
og drog dem fra hinanden; | mens bleg som et Lig
Kong Erik paa sin Löjbænk | fra Panden strøg sit Haar,
knap ænsende Bruddet | paa Freden i hans Gaard.

Det indre Lys var slukket, | som et Öjeblik var tændt,
og atter havde Tanken sig | til Hjertets Mörke vendt;
og atter havde Drömmen | ham taget i Favn, —
da pludselig han vaktet | af Dvalen ved et Navn.

Brat havde Stormen lagt sig, | og alles Blikke saa
med nysgerrig Undren | en Skikkelse staa
i aabnede Flöjdör | og langsomt skride hen
tre, fire Skridt i Hallen | og saa standse igen.

Og alle raabte: „Dorrit!“ | Stolt hæved hun sit Blik
og akslede¹ sin Kaabe | med höjtidelig Skik.
Stum Kongen sad, höjt stritted | paa Hovedet hans Haar,
forover böjet sad han | med Næven paa sit Laar.

¹ kastede om Skuldrene.

Men Dorrit løfted foran lidt | sit guldbroderede Skørt
og satte Foden fremad, | og fornemt og tört
hun talte: „Saa I mene, | slet ikke det gaar an,
at jeg kan Dronning vorde | i dette skönne Land?

Jeg siger jer for Sanden, | ej mange Timer gaar,
saa maa han der Guldkronen | mig lægge om mit Haar.
Han selv er da min Slave — | og hin med — og saa —
Her sank hun ned, paa Gulvet, | knæfalden hun laa.

Fra Öjet strömmet Graaden, | hun hviskede mat:
„Hjælp mig! man har mig ranet | min dyrebare Skat!
Min Erik! o, du søde! | O, min Konge og min Ven!
O, skaf din stakkels Dorrit | sin Guldsnog igen!“

Op sprang hun som forfærdet, | da dette Ord var sagt;
vildt slynged hun bag Nakken | de sorte Lokkers Pragt:
„Hvad vil den Stodderkonge?“ | her rædsomt hun lo, —
„knæl ned i Støv og ydmygt | kys Spidsen af min Sko!

Jeg er en Guddoms Datter, | den mægtigste paa Jord;
hist i de hvide Klipper | paa Lante Ryn han bor;
paa sorten Hest han rider | hver evige Nat
med Vedbend om sin Skulder | og Uglen paa sin Hat.

Han kommer, naar jeg kalder, — | ve jer, ifald jeg vil!
Ha, trodser I? det vorder | jer alle et farligt Spil!
Han brat fra dette Hoved | skal rive Kronen blank!“
Her hendes spæde höjre | paa Drottens Isse sank.

Hidtil han sad forstenet, | nu vaagned han og for
fra Sædet op, som Lynet | var faldet bag hans Spor.
„Fordönte Heks!“ han mæled | med Stemmen brudt og mat,
„Vig fra mig, bort! og skjul dig | i den evige Nat!

Dit Garn mig lumsk omsnæred, | du hedenske Kryb!
Far hen, hvorfra du stammer, | til det glødende Dyb!“
Og rasende han løfted | sit bestövlede Ben,
han sparkede til Pigen, | saa hun faldt mod Gulvets Sten.

Hun rejste sig ikke, | ej heller hun krøb;
 som Katten behændig | hun paa alle fire løb.
 Ud af den halvaabne Dør | lig en Skygge der flød, —
 et langtrukket Jammerhyl | da gennem Borgen lød.

En Midnats dybe Stilheds | i Riddersalen var;
 de Herrers Öjne spurgte, | men de fik intet Svar.
 Tilbage paa sin Löjbænk | sank Kongen mat og ør,
 og skjulte sine Öjne | med bægge Hænders Slør.

Mens tunge Smertesukke | bevægede hans Barm,
 hans hele Legem sitred | og Krampen drog hans Arm;
 da strömmede hans Taarer, | en Sommerregn saa mild,
 de gjorde frit hans Hjerte | og slukked Smertens Ild.

Han længe sad hensjunkt, | ført af sin Tankes Ström;
 lidt efter lidt sig fjerned | den fæle, skumle Dröm.
 Saa sad han længe, stille, | indsluttet i sit Sind;
 da rejste han sig pludselig | med smilende Kind.

Han lagde Haand paa Hjertet, | dybt gik hans Aandedræt,
 med trøst¹ig Stemme sagde han: | „Ak, nu er dette let!
 Forvundet er nu Kvalen, | bort drog den sorte Sky, —
 een Længsel er indslumret, men | nu vaagner der en ny.

En Gæld vil jeg betale, | hvis end det muligt er;
 en Gunst vil jeg erhverve, | hvis jeg den findes værd.
 Jeg tjene vil som Slave — | paa Naade tør jeg tro, —
 da hersker jeg som Konge, | hvor Himlens Engle bo!

Følg med! I Vidner være!“ | Saa skred han foran dem;
 de Hoffolk i hans Fodspor | da trængte sig frem.
 Hr. Peder og Jens Due | i den nyfigne Kreds
 ved lönlige Miner | fik sagt: „Vi ses!“ — „Vi ses!“

¹ tillidsfuld.

I Fruerburet.

I stille Lönkammer, | hvor Lindens brede Blad
mildt skyggede for Vindvet, | den unge Dronning sad.
Hun støttede sin Albu | paa det snirklede Bord,
og lyttede hel tankefuld | til Folmer Sangers Ord.

En Mynde, hvid som Sneen, | med Halssløjfe rød,
lagde sit fine Hoved | paa hendes Silkeskød;
hun sagte lod sin hvide, | sin smalle Jomfruhaand
paa Hundens Nakke glide | og lege med dens Baand.

Hun løfted glad sit Öje | den Kvinde, mild og from,
med Haand paa Hjertet talte hun | og saa sig frejdigt om:
„Nu er een Sorg da svundet, | som her havde Hjem!
Saa er hun atter fundet? | Han atter kommet frem?

Hvor jeg skal hende pleje | og atter vække Lyst
i hendes unge Hjerte | til Livets Blomsterhøst!
Han skal igen mig tjene, — | jeg vil det nu saa —
et Værn jeg vil ham være, | og bedre passe paa!“

Saa mæled hun, den ranke, | der hun sad i sin Stol,
mens over hendes Aasyn | klart skinned Glædens Sol.
Taknemlig lod hun ile | en Straale af den
med Blikket, som hun sendte | den snilde Ungersvend.

I sin udsyete Kofte | med de flagrende Baand
rank stod han der paa Tæppet | med Citren i sin Haand;
i Höjsal og i Stegers | han lige frejdig stod;
for Dronning eller Terne | var lige kækt hans Mod.

Hun leged med Hundens Øre, | han greb til sin Barèt;
om alt var nu til Ende, | det vidste ingen ret.
Der var en Stund hel stille; | med eet hun slog sit Blik
i Vejret, som et Minde | i hendes Sjæl opgik.

„Ak ja, nu först,“ hun sagde, | „ihukommer jeg mit Ord,
da paa mit Bud du jaged | i de forsvundnes Spor;
at, hvis du kunde bringe | min Smerte Lægedom,
jeg naadigt vilde skænke | dig, hvad du bad mig om!“

Han slængte hen Baretten, | han lagde Citren bort,
hen mod den skønne Viv | han tog et Skridt, et kort;
det var, som om en Trolddom | drog ham hende nær,
som laa der i hans Öjne | et dristigt Begær.

En Angst drev til Kinden | alt hendes Hjertes Blod;
det var fast mere Kvinden | end Dronningen der stod;
og næsten forfærdet | hen sank hun i sin Stol,
bort veg fra hendes Aasyn | hin Tilfredshedens Sol.

Med usikker Stemme | gentog hun sine Ord,
mens over hendes Pande | en dunkel Sky der for:
„Saa sig mig, hvad du ønsker, | nu skrift mig ærligt, hvad?“
Da tog den Sanger smilende | til Citren og kvad:

„Tillad, min ædle Dronning! | at byde dig mit Svar
i Sangens Blomsterhonning | saa fin, som jeg den har!“
Da lysned hendes Öjne, | hun atter aanded let,
og sagde: „Syng! jeg hører | og bliver ikke træt!“

„Jeg elsker gyldne Spange,“ | han sang, „og Stenes Pragt;
af dem har mine Sange | dog mer end nok mig bragt.
Og der paa Jord ej findes | saa kosteligt et Baand,
der værdigt var at vindes | som Gave fra din Haand.

Jeg trænger ej til Bolig, | Himlen er mit Paulun,
jeg sover lige rolig | i Lyngen og paa Dun;
jeg vil ej Ridder være | og føre Skjold og Stang;
min Frihed er min Ære, | min Adel er min Sang.

Jeg være vil din Sanger, | o, skænk mig dette Navn!
Jeg intet mer forlanger, | indtil jeg naar min Havn!
Som Blomstens Blikke Solen | følge til sidste Blink,
vil jeg fra Dronningstolen | agte paa mindste Vink.

Som Sømands Öje skuer | til Stjernen i det blaa,
 og spørger trygt dens Luer, | hvad Vej han skal gaa;
 vil jeg i Livets Brænding | mig tænke dit Raad, dit Bud,
 og tage sikker Kending¹ | og slippe sikkert ud.

Som Bien, der sig trænger | dybt ind i Rosens Barm,
 og diende der hænger | sødt svimlende og varm;
 saa vil min Sjæl sig ranke² | til din udi min Sang, —
 ha, der skal fødes Tanke! | og der skal høres Klang.

Kald paa mig i din Lykke, | o, lad din Sangers Ord
 og Toner Glæden smykke | med Sangens Perlesnor.
 De Perler er vel dine, | samt alle Blomster smaa;
 jeg gör dem dog til mine, — | det maa nu jeg forstaa!

Kald mig, naar Verden træder | dig nær og gör dig Ve,
 naar Smertens Taare væder | Kindens Roser og Sne;
 da skal min Sang omströmmen | dit Hjerte huldt med Klang
 og vække søde Drömmen | i Sorgens Nat saa lang.

Han er saa stolt, du tænker, | at fast han er en Nar?
 Ak nej, der findes Lænker, | som jeg med Stolthed bar.
 Mig er, naar Sjælen törster, | dit Blik et Kildevæld;
 og jeg ser ned paa Fyrster, | naar blot jeg er din Træl!“

Han tav; og bæggens Öjne | nu mødtes uden Sky;
 om hendes fine Læber | fødtes Smilet paa ny.
 Hun sagde: „Nej, for Lænken | min Træl ej kan gaa fri;
 jeg binder dig med hundred, | som der er Trolddom i!“

Saa tog hun ved sit Bælte | sin blankeste Saks,
 af blonde, lange Fletning | en Lok hun klipped straks,
 til Folmers Hals en Sløjfe, — | hvor bæved ej hans Sind,
 da blødt han følte strøjfe | hendes Haand paa sin Kind.

Han henrykt stod, men svimmel | som paa en Klippetop,
 med Haand paa Bryst han knæled, | men stod saa hastigt op;

¹ Soudtryk: bestemme efter Kysternes Udseende, hvor man er. ² slynge sig, sno sig.

thi Bulder alt der hørt^s | af mange Fødders Trin, —
med straalende Öjne | traadte Dankongen ind!

Ind traadte Konning Erik | med alle sine Mænd;
det var den unge Dronning, | hun stod ham op igen¹.
Hun undredes vel saare, | men yndigt saa det ud, —
hun mødte ham med Rødmen | som sin Brudgom en Brud.

Han aabned sine Arme, | tog hende ömt i Favn,
og nævned hende kærligt | ved Hustruens Navn;
han kyssed hendes hvide Haand; | saa fulgtes de ad
til Salen og tilsammen | paa Höjsædet sad.

Mens der de sad, han hvisket | saa mangt et Trøstens Ord,
de spired fra hans Hjerte | som af en vaarlig Jord;
og Solen, som dem fostred | med guddommelig Ild,
den straaled ved hans Side | saa varm og saa mild.

Og der var Fryd og Gammen | da over al den Gaard;
de unge Møer smykked | igen det favre Haar;
de Ungersvende jubled | fra Kælder og til Tag, —
det var, som der blev fejret | paa ny en Bryllupsdag.

Men Dronningen, den glade, | den genfødte Brud,
i sine stille Tanker | nu ydmygt takked Gud.
I Hjertet var indslumret | den nagende Orm, —
men — Mandens Sind er flygtigt, | som paa Havet en Storm.

Moder og Datter.

Det Hus i Lindegyden, | som var saa sirligt bygt,
halvdulgt bag Rosenhækken | og med Billeder smykt,
det stod nu som en Rede, | en Trækfugl har forladt,
og der var lige stille | ved Dag og ved Nat.

¹ i Møde, „for at modtage ham“.

De smykkede Kamre | var nu Ensomhedens Bo;
 et Vindve stod aabent; | der sad i Mag og Ro
 den vævre Spurv og kiged | forsigtig og klog;
 paa Dörtræet Katten | sig trykked op i Krog.

I Gangen op til Dören | alt groede Nælden høj,
 de hvide Duer ængsteligt | om spidse Gavle fløj;
 og hver, som gik forbi | fra Lind og til Lind,
 med nysgerrigt Öje | da skottede derind. —

Ej langt fra Næstved strækker sig | en Höjryg stor¹;
 der Faaret gaar og søger | sit tarvelige For;
 forneden krummer Vejen | sig gennem dybe Sand;
 i Grøften, uden Rislen | siver Kildens Okkervand².

Det led saa hen mod Solsæt³, | og fra den fjerne By
 de Aftenklokker sendte | en Lovsang imod Sky;
 de tav, og alt blev stille | og slumred hen med dem,
 kun stundom skreg en Krage, | som iled til sit Hjem.

Lidt inde fra Vejen | i Sandgravens Læ
 der sad en gammel Kvinde, | og over hendes Knæ
 sig lænede en yngre | med nøgen Fod og Arm;
 dem sendte Aftensolen | sin sidste Straale varm.

Den gamle sad saa stille | som hist den runkne Pil,
 ej Bedeklokken ænsed hun, | ej Solens Afskedssmil;
 forover böjet stirred hun | i Pigens Ansigt ind,
 mens hendes hvide Hovedhaar | sank ned om hendes Kind.

Men Pigen var som rastløs, | ej Hvile havde hun;
 og som i Dröm bevæged | hun tit sin blege Mund;

¹ Øst for Næstved ligger en Række store Sandbanker; Sagnet fortæller, at de ere opstaaede ved, at en Trolde havde fyldt sin Skindsæk med Strandsand for at begrave Næstved i Sand; men paa Vejen løb dette ud af et Hul i Sækken, og derved bleve Sandbankerne til. ² Okker er en gul, jærnholdig Jordart. ³ Solnedgang („Solen sættes“).

hun vendte sig, hun vred sig, | med Armen ud hun slog,
og krampagtigt Benene | op under sig drog.

Tit rejste hun sig heftig, | med vilde Öjekast,
og følte til sit Øre, | til det venstre, i Hast;
saa sank hun brat tilbage, | et Jammersuk frembrød,
hun borede sit Hoved | dybt i Moderens Skød.

Men Dagens Lys var slukket | og Himlen blevet graa,
et Dæmmerskær sig bredte | over Egnen, hvor de laa;
sit første kolde Aandedrag | alt Natten høre lod,
det hvisled gennem Græsset | og Pilen, som der stod.

Da rejste Pigen hurtigt | og ængsteligt sig op,
stærkt sitred, som i Krampe, | den unge, skønne Krop;
tæt til den gamles Hjerte | hun trykkede sig ind, —
de sorte Lokker ringled | som Slinger om hendes Kind.

„Naa, hører du det hvisle?“ | De sorte Öjnes Blik
forfærdede, forvildede | frem og tilbage gik.

„Jag bort de grimme Snoge! | Hvad vil den store der?
Jeg vil slet ikke taale, | den kommer mig saa nær!

Hvad vil den sorte Krage? | Hvad tyder¹ vel dens Skrig?
Jeg ved det! Den er sulten, | den vil hakke mit Lig!
Men jeg — jeg dør jo aldrig, — | nu svar mig, Moder! tal!
Jeg vil ej lide Døden, — | o! rædsomme Kval!“

Den gamle tog sit Barn | i blød og kærlig Arm
og trykked hende sagte | til sin moderlige Barn;
men Pigen for til Side | og stødte hende bort:
„Hvad har jeg dog gjort dig, | at du tager saa haardt?“

Den Moders dunkle Öje | det tindred hedt og tört:
„Kom læg dig her at sove | og dæk dig med mit Skört.
Jeg vredes jo ej mere, | alt er forgæt² og glemt;
i Morgen, Barn! vi hente | den Skat, som du har gemt.

¹ betyder. ² forgættet, forglemmt.

Jeg alt jo har opgivet, | jeg alting har forladt,
 jeg pleje vil og vogte | dig som min bedste Skat;
 jeg har jo ingen anden,“ — | her smelted Barmen öm,
 og hendes Kinder væded | en voldsom Taareström.

Sit Hoved løfted Pigen | og ligegyldig drog
 sig ud af hendes Arme | og en Latter opslog:
 „Min Skat? ja, kan den findes? | Jeg havde mangan Skat,
 det var forfløjne Fugle, | hvor faar man dem vel fat?

Ak, Jörgen¹, denne Stakkel, | og Erik², denne Nar,
 og alle — alle de andre | kun mit Legetøj var;
 een var der kun i Verden, | een kaared jeg mig ud, —
 men han var ren som Sneen | og trofast mod sin Brud.

Mit glødende Hjerte | mit Favntag han forskød;
 o, gruelige Smerte, | det volder dog min Død³!“
 Hun kasted sig paa Sandet, | hun hvinende skreg;
 den Moder sad og stirred | som en Gravstøtte bleg.

Saa blev hun atter stille, | som havde Sjælen Fred;
 hun rejste sig möjsomt, | hun stønned dybt derved.
 Hun sine Arme strakte | i den dæmrende Nat
 og talte med en Stemme, | der klang saa hul og mat:

„Men, ser du, jeg skal hævnnes | paa een⁴, det er min Trøst;
 han bærer Hævnens Spire | gemt i sit eget Bryst.
 Han tror, at han har sejret, | han tror sig dydig, from,
 han tror, han alt paa Vejen | til Paradiset kom.

Jeg skuer klart i Aanden,“ | saa brød hun ud med Kraft,
 „en anden⁵ snart vil arve | den Magt, som jeg har haft;

¹ se Side 36 og flg. ² Kongen. ³ Sammenlign
 foran, Side 114. ⁴ nemlig Kong Erik. ⁵ Cecilia, der skal
 have været en af Dronning Filippas Jomfruer, var Kong
 Eriks Frille.

og hun skal atter kue | hans uselige Sjæl,
han skal sig atter böje | som Tjener og som Træl.

Som Tyv han maa sig liste | fra dette skønne Land,
jag ser ham hisset lande | paa Klippeøens Strand;
der maa han Livet friste | ved mangan Gerning ful,
og mangan Gang fortjene | baade Galge og Hjul¹.

Hvor frydes ej mit Hjerte! | Se, fattig og krank
han ejer knap til Hoser | en Sølvpenning blank;
i vort Land han vanker | fra Hus og til Hus,
graahaaret, krumböjet | og tigger til et Krus².

Didhen³ vi ville drage | fra denne grønne Ø,
hist skal jeg Hævnen smage, | thi jeg kan aldrig dø!“
Her sank hendes Stemme; | til Øret op hun tog,
og smerteligt hun smiled | og dybe Sukke drog.

Med eet hun greb til Hjertet: | „Hør, Moder! ved du hvad?
Nu vil jeg gerne sove, — | i Morgen er jeg glad!“
Hun lod sig sagte segne | hen i Moderens Skød,
og aanded blot et Suk, — | et Suk — og var død.

Den Moder sad alene | paa røden Sand og skjalv,
mens Stjernerne, de tavse, | gik over Himlens Hvalv⁴;
med Arm om Pigens Midje | til Hjertet lytted hun;
men Hjertet det var brustet | og Sjælen bragt til Blund.

Hun grov med sine Hænder | en Grav saa lang og bred,
blødt lagde hun i Sandet | sin døde Datter ned;
til Susaa-Kloster⁵ vendte | hun ej sit Fjed paa ny,
ej tyede hun tilbage | til det helliges Ly.

¹ Efter at være bleven afsat (1439) opholdt Erik af Pommern sig i 10 Aar paa Gulland, hvorfra han som bekendt drev Søröveri. ² Fra Gulland drog Erik til Pommern, hvor han døde 1459 i Rügenwalde (ikke paa Rügen), som man tidligere mente „i stor Fattigdom og Elendighed“. ³ til Rügen. ⁴ Hvælving. ⁵ Se foran, Side 60.

Hun vandred og hun tigged | fra Dör og til Dör,
 indtil hun naaede did, | hvor hun husede för.
 Der søgte hun til Hytten | paa skovbegroete Fed,
 og med en vendisk Fisker | til sidst hun drog af Led.

Korset.

Det var en Morgen tidlig | en varm Septemberdag,
 end laa paa Engen hvidlig | Taagen i brede Lag;
 den grønne Løvfrø kvækked | alt i det høje Træ,
 den sorte Snog sig strækked | ud under Tjörnens Læ.

Hr. Strange gik i Lunden, | hans Gang var langsom, mat,
 han havde ikke funden | Hvile den hele Nat.
 Ved Dag tit slumrer Sorgen, | mens Solens Öje ler,
 fra Aften og til Morgen | den vaager tit des mer.

Uroligt Hjertet banker; | hvor kan det finde Ro,
 naar ustyrlige hans Tanker | ile til Ellens Bo,
 mens for ham stander Ære | med hvasse Sværd i Haand
 og truer at sønderskære | det livsalige Baand?

Han gik saa vide Veje | og vidste knap, hvor han kom,
 som forelskede jo pleje, | der sjælden se sig om.
 Han gik fast som i Blinde | og talte ej sine Fjed,
 og Sorgen, hans Elskerinde, | den fulgte troligt med. —

Langt inde, fjernt fra Huset, | hvor den gamle Jæger bor,
 der havde Lynet knuset | en Egestamme stor;
 og skönt man skulde mene, | de havde det ej godt,
 de svære, krumme Grene | end spirede saa smaat.

Midt paa den faldne Stamme, | halv skjult af Gren og Blad,
 som fattet i en Ramme | den unge Frøken sad;
 til Dronningen paa Borgen | var hun stævnet samme Kvæld,
 nu vilde sidste Morgen | hun sige sin Skov Farvel.

Der havde hun just Venner! | Saa mangel Eg og Bøg
 saa nøje hun jo kender | og vil unde sit Besøg;
 hin Hybenbusk paa Marken | med Frugt saa purpurrød,
 de Fiske smaa i Parken, | som hun fodred med Brød.

Thi hendes unge Hjerte | ej sov i hendes Bryst;
 midt i sin Længsels Smerte | det søgte efter Trøst;
 hun maatte have noget, | hun kunde holde af,
 og hun forstod just Sproget, | naar hun tog og hun gav¹.

Der sad hun nu hensunken, | méns alt i Stilhed laa,
 og Solen tændte Funken | i Duggens Perler smaa;
 som Bier om grønne Linde, | som Maager om en Havn
 hendes Tanker derinde | huldt sværmed om et Navn;

de sværmed om et Öje, | et Aasyn, en Gestalt,
 de kendte alt saa nøje | og kunde male alt;
 de maled saa mærkværdigt | naturligt Kød og Blod,
 at Billedet snart var færdigt | og klart for hende stod.

Der stod han ved Tjörnegærdet! | Hun trykked Öjet til,
 hun troede, hel forfærdet, | det var et Drømmespil.
 Det var ham selv! beskygget | af Yperns² mørke Blad;
 op sprang hun sødt henrykket | fra Bullen, hvor hun sad.

Let løb hun over Løvet, | hun raabte höjt hans Navn,
 og styrtede bedøvet | i hans aabnede Favn.
 Det var slet intet Under, | om stum var deres Mund,
 den havde ikke Stunder | at tale endnu en Stund!

Med bægge Hænder han lagde | til sit Bryst hendes to;
 end intet Ord hun sagde, | men baade græd og lo;

¹ De to sidste Linier ere meget uklare; Meningen med dem kan maaske være: hun fattede Sandheden af Bibelsproget („saligt er det at give hellere end at tage“, Ap. Gern. 20, 35), naar hun, samtidig med at hun glædede sig over den skønne Natur, fodrede Fiskene i Parken. ² storbladet Ælm, Alm.

han saa sig ganske svimmel i hendes Öjnes Blaa,
som ind i denne Himmel, for förste Gang han saa.

Bort fra hans Tanke svundet var Mulmet, hvori den laa;
hint Baand, af Æren tvundet, det brast nu som et Straa;
Tvivlskyen var henvejret, som truede ham för;
Kærlighed havde sejret, som altid den bör.

„Hvor har du været, Strange?“ hun spurgte bly og blid,
„i denne lange — lange uendelige Tid?“
Han svared: „I Elende og bundet til vor Hjort
man havde troet at sende for evig Tid mig bort.

Gud vilde mig bevare; han og vor lille Sang
mig løste ud af Fare, — men du? fortæl engang!“
„Bortrevet fra din Side,“ hun svared, „blev jeg slæbt væk;
ak, meget jeg maatte lide af Kummer og af Skræk.

Kun Svalen saa min Jammer og lytted til mit Suk,
naar ind i mit Kammer den fløj fra Taarnets Glug;
den blev saa venlig mod mig, og i min Sorg, mit Savn
jeg syntes, den forstod mig og kvidrede dit Navn.

Tit tyktes mig, du var mig saa nær og saa varm,
det kom mig for, du bar mig engang paa din Arm.
Men det er nu vilde Drömme, der komme brat og gaa
og i Taage hensvømme, naar man tænker derpaa!“

Da smiled Hr. Stranges Læbe: „Ung Ellen! vær nu fro,
nu tör vi sikkert stræbe at fange Fred og Ro;
den Afgrund, som os trued, har sit Gab nu tillukt,
det Flammelyn, som lued mod vor Isse, er slukt.“

Hel ridderligt han lagde sin Arm om Ellens Liv:
„Vil du,“ han trøstigt sagde, „nu vorde min Ægteviv?“
Hun saa ham klart i Öjet, dog blussende som Karmin¹,
og svared kæk fornöjet: „I Guds Navn! jeg er din!“

¹ stærkt höjrød Farve.

Med Öjne glade, milde | de bytted Ring mod Ring;
 der var ej Tid at spille | til saa vigtig en Ting.
 Paa Tuen grön med Ære | han bredte sin Kappe blaa,
 og bød sin hjertenskære | at hvile derpaa.

Han sad ved hendes Side | i bløde Græs og Straa,
 og hendes Haand, den hvide, | et Kys han trykked paa,
 og sang: „Min klare Stjerne! | min dyrebare Skat!
 dig søgte i det fjerne | min Sjæl ved Dag og Nat!“¹

Hun raabte glad: „Ak, Strange! | din Hu har Sangen gemt!
 Jeg var jo næsten bange, | du rent den havde glemt.“
 Og han blev ved: „Min Stemme | du kender, du kommer jo,
 du kan ret aldrig glemme, | du skænkede mig din Tro!“

Hun sang: „Hver Nat er Sommer | for os, dens Blomster vi;
 naar Dagen den kommer, | er vor Sommer forbi!“
 Og han: „O, min Kærminde! | min Elskovsrose rød!
 i Mulm jeg kan dig finde, | din Duft er stærk og sød!“

Med dæmpet Stemme sang de | som under Nattens Flor;
 i Skoven yndigt klang de | smeltende Elskovsord.
 Da rasled det, — de lytted, | de standsed med deres Kvad,
 og holdt sig tyst, beskyttet' | af Hækken, hvor de sad.

Det hørttes atter ruske² | gennem det tætte Krat,
 de løvbeklædte Buske | da aabnede sig brat;
 et stolt Gevir sig rejste | højt mellem Løvet frem;
 en Kronhjort stod og knejste | og stirred stift paa dem!

Knap hørligt hviskede Strange: | „Syng, Ellen! o, bliv ved!
 O, kunde vi ham fange! | Det gælder Liv og Fred!“
 Og uden selv at vide, | hvad Sangen her betød,
 hun sang da med sin blide, | sin Klokkestemme blød.

Det ranke Skovdyr böjede | sit stolte Hoved ned,
 med hine to for Öjet | den græssede et Fjed³;

¹ smiln. foran, Side 26. ² (tysk, rauschen) larme, rasle. ³ d. e. gik græssende et Skridt frem.

den sine Ører vendte, | den spored og fornam¹;
med Musklerne spændte | Hr. Strange vogted paa ham.

Saa kom han ud paa Pletten, | hvor de syngende stod;
strunk gik han over Sletten, | det syntes, han fik Mod;
et lille Sæt tilbage | han atter drog fra dem,
da syntes Sangen drage | ustandseligt ham frem.

Med sænket Hoved gik han, | og sindig her og hist
som Tidsfordriv sig fik han | et Blad, en Enekvist²;
til højre hist han snøfted, | og saa til venstre her,
højt Takkerne han løfted | og stod dem ganske nær.

Med Öjne sky han maalte | de gamle Venner tyst;
i Solens Glans da straalte | Guldkorset paa hans Bryst;
han rakte frem sin Mule, | med Løbet sparked han;
da klang den gyldne, gule | Kæde udi hans Man³.

Som baaret af en Vinge | sprang Strange til i Hast,
greb Korset paa dens Bringe, | saa Kædens Ringe brast;
han holdt det dyre Bytte! | fast sitrede hans Knæ,
han maatte Ryggen støtte | og læne sig til et Træ.

Men Hjorten var forsvunden! | Skönt för saa tam og tryg,
den for nu gennem Lunden, | kyst ved det barske Ryk.
De saa, hvordan den jaged | i Krat med høje Hop,
saa Grenene de knaged | og Fuglene fløj op.

End Junkren stod bedøvet, | hans Aandedræt var kort.
„Ak,“ raabte Ellen bedrøvet, | „det var jo vor gamle Hjort!
Men der er jo mit Smykke? | det vil mig Lykke spaa!“
Han svared mørk: „Ja, Lykke! | det kommer an derpaa.

Se, Ellen! Du maa vide, | dit Kors kan som en Dör
aabnes paa denne Side, — | det vidste du ej för.
Det aned os jo ikke, | da sidste Gang vi saas,
vor Lykke kunde ligge | bag denne lille Laas!“

¹ = blev var (Side 66).

² Enebærkvist.

³ Manke.

Han stod som for at kæmpe | paa Liv og paa Død,
 fik Laasen op med Lempe | og saa — en Fletning rød!
 Som Rævens Bælg rødhaaret | var Lokken, som der laa¹;
 den havde Hr. Peder baaret, — | ak, nu var han saa graa!

Da svandt Hr. Stranges Smerte, | han sukked: „Gud Lov
 og Pris!“

Det var hans ædle Hjerte | et fuldeligt Bevis.
 Han sagde: „Lad mig, søde! | beholde Smykket end;
 en Guldsmed skal det bøde, | saa faar du det igen!“

Hans Sjæl var sorrigsvanger | midt i hans Lykke nu,
 den gamle Ridders Anger | han tænkte paa med Gru.
 Dog ömt og fint han dulgte | for Ellen sin Uro;
 han hende langsomt fulgte | til Jægerens Bo.

Tvekampen.

Han havde set sin Haarlok, | som den i Ungdom var,
 nu skinned hvidt som Sølv | det lidet, som han bar.
 Han havde set sin Haarlok, | og sønderknust han stod;
 den vidned for Fru Marri, | den vidned ham imod.

Der laa den unge Kvinde, | uskyldig, for hans Blik;
 et tveægget Sværd da | gennem hans Hjerte gik.
 Der stod nu for hans Öje | hans egen raa Gestalt,
 om den nu Sydens Mörke | som et Ligklæde faldt. —

Der er en Høj ved Stranden, | den har et gammelt Navn²;
 en Viking fandt vel fordom | i den sin sikreste Havn;
 den skuer over Sundet | til Kullens stejle Bryst;
 bag ved den ligge Skove | og kranse Land og Kyst.

¹ Smlgn. foran, Side 79.

² Utvivlsomt har Digteren tænkt paa Odinshöj, nordvest for Helsingør; den er dog ikke nogen Gravhöj, som her angivet.

Hidstævnet af Jens Due | Hr. Ridder Peder sad
der bag ved Kæmpehöjen | i Solens milde Bad;
en sagte Luftning leged | med Lyngtoppen rød,
mod Stranden Sundet bruste | i langsomme Stød.

Tæt foran ham paa Engen | græssede der i Mag
hans frisiske Stridshingst, | graaskimlet og frag;
paa Hjælm de grønne Fjedre | svajed i Luften hen;
hans Skjold det laa i Græsset | og Kuttene om hans Lænd.

Det mægtige Slagsværd, | som sjælden kun han slap,
mellem Knæerne han holdt | og Hagen paa dets Knap;
som saa han sad paa Stenen, | den vældige Figur,
han ligned fast en Levning | af en ældgammel Mur.

Hvor vare vel hans Tanker? | Dybt inde hos hans Sjæl.
Der for de om forvildede | som i en Skumring fæl.
Han fulgte deres Vandring, | mens Angers Eddersnog
sig knugede om hans Hjerte | ved hvert et Skridt, han tog.

Gengangere af Døge, | som for evigt vare spildt,
i Række gik forbi ham | og truede ham vildt.
Hver lille myrdet Glæde | ham viste sig nu stor,
som, nær ved Himmelranden, | Maanen bag Taagens Flor.

For silde! — ak, her hjælper | ej Taarer eller Strid!
Saa nær ved Grænseskellet | af Evighed og Tid
det bittert er at høre | sin Fortids Varsels Kald,
og kun at turde svare: | „Ifald jeg blot — ifald“ —

Som Stormen imod Granen, | mod Klippen Dalens Elv
den gamle Ridder kæmped | forbitret mod sig selv;
og Kampen var fortvivlet | som eens imod en Hær,
thi vaabenløs var han, | og Fjenden var saa nær.

Iblandt de stærke Magter, | som trængte ham saa haardt,
een altid svæved forrest | og aldrig veg den bort.
Huldsalig som en Engel | den smiled, men dens Smil
sved skarpere hans Hjerte | end den giftigste Pil.

Han skyede disse Blikke; | med Rædselens Hast
han flyede dem, som Trollden | flyr Solens Öjekast;
han skyede disse Blikke, — | dog stundom fik han Mod, —
hun var jo dog hernelen | saa vennehold og god!

Da oprandt i hans Mörke | et lille Glimt af Dag,
det syntes, som hun vinked | med Fredens hvide Flag;
saa var det hendes Ligdug, — | saa styrted han igen
i Mulm og i Jammer | og Fortvivlelse hen.

Og atter han det voved, | det frygtelige Blik;
en himmelsk Fortrøstning | hans knuste Hjerte fik;
Tilgivelse han læste | paa hendes Pande from,
hun vinked og han hørte, | hun hvisked: „Kom, o, kom!“

Der sad han længe — længe | ubevægelig og lod
sig bølge hid og did | i sine Smerters Flod;
han mærked ej til Vinden, | som hvisled gennem Straa,
han hørte ikke Bølgen | mod Strandbredden gaa.

Han hørte ej fra Skoven | det buldrende Galop
og Gangernes Vrinsken | og den støjende Trop;
til Hest nu Ridder Due | og Hr. Strange kom for Dag;
bagefter Folmer Sanger | paa den vælgste Plag.

Rask rømmede de Sadlen | og Svendene fik
de prustende Heste, | mens spejdende de gik
paa Sletten hen til Höjen, | der hvor de netop saa
Hr. Peders stærke Skimmel | i Græsset roligt staa.

De saa den gamle sidde | krumböjet der paa Sten;
Marsken med fredsomt Hjerte | da venligt til ham tren:
„Jeg kommer hid,“ han sagde, | „som gammel Ven! jeg har
kun Fred at byde Eder!“ | Men han fik intet Svar.

De løfted op hans Hoved, | de saa hans Öje luket;
hans Hjertes Slag var standset | og Livets Lampe slukt.
Han havde Freden fundet, | han længe søgte om,
han havde fulgt den Stemme, | som hvisked: „Kom! o, kom!“

Nedslagne stode alle | og stirrede mod Jord!
 Da raabte Folmer Sanger, | ham mangled aldrig Ord:
 „Man kan vist ikke nægte't, | han har sin Bod betalt;
 en Tvekamp her er fægtet, | og bægge Kæmper faldt.“

De førte ham paa Baare | endnu den samme Nat
 hjem til hans egen Kirke, | og der blev han nedsat;
 ved Siden af Fru Marri, | med sejervundne¹ Flag
 ophængte over Graven, | han venter Dommens Dag.

Et Farvel.

Saa gik der da en Vinter, | saa kom der en Vaar,
 og Engen staar i Blomster, | og Bogfinken slaar,
 og alting har saa travlt | med at trives og gro, —
 da kunde först Hr. Strange | lade sit Bryllup bo².

Er Stormen vild, og Havet | ret vrede Rynker slaar
 i Panden, og til Dybet | den kloge Sælhund gaar;
 da svøber om sin Skönhed | Himlen sit tætte Slør;
 thi Spejlet er jo knuset, | hvori den saa sig för.

Er Luftens Lunger trætte, | og Havet atter har
 sig faaet blankt afslebet | sit udstrakte Glar;
 da hæver Himlen atter | sit Taageslør og ser
 med store aabne Öjne | sit Aasyn, og ler.

Hr. Stranges Liv, som Havet, | havde döjet en Dyst;
 og Skæbnens stærke Storme | havde oprört hans Bryst;
 nu klart, som Kristallen, | det var for Bølger fri,
 nu spejled alle Glædens | Guldstjerner sig deri.

¹ vundne ved Sejer i Kamp.

² berede.

Stor Jubel og Gammen | var paa Hr. Stranges Gaard,
da hjem han førte Ellen, | den ranke, væne Maard¹.
Alle de unge Piger | langs Borgbroen stod
og strøede Urtekoste | for Brudeparrets Fod.

Samfulde otte Dage | stod Lystigheden paa;
i dem de Stegevendere² | gik aldrig i Staa.
Af tamt og vildt Velsignelse | der var, af Fisk og Kød;
med Vin og Mjød og Godtøl | det strømmet og det flød.

Herhid de Gæster stimled | fra hver en Verdens Kant;
de opredt Seng og dækket Bord | i Borgens Sale fandt;
til Velkomst fik de Hilsen | fra Porttaarnets Mur
af Fløjter og Basuner, | Trompeter og Lur.

I Loer og i Lader | var der redet³ til Fest
for Bønder og for Smaafolk, | der ogsaa var til Gæst;
ved Dans og anden Gammen, | ved Godtøl og Mad
de kunde sig der forlyste, | saa meget som de gad.

Der var sendt Bud til Møllen, | Hr. Stranges gamle Vens,
til Jörgen og hans Anna, | til Karen og hendes Jens⁴;
og alle fem kom agende, | holdt hele Festen ud;
de droge hjem med Gaver | fra Brudgom og fra Brud.

Ung Folmer alle Vegne | var paa Færde og travl,
han havde at bestille | fra Gulv og til Gavl;
der skulde flettes Fakler, | der skulde bindes Krans,
og lige færdig var han | til Driks⁵ og til Dans.

Han sang for Salens Gæster | hel fine Elskovskvad;
men naar han hist i Laden | hos Bønderne sad,
da klang der mangan Vise | saa kaad og saa kæk,
at Karlene de grinte, | og Pigerne løb væk.

¹ rettere: Maar = Mø. ² Stegevender: et Jærnredskab med Hjul og Lodder, hvorved Spiddet med Stegen paa drejedes over Ilden. ³ gjort rede. ⁴ Jens Pode (se foran, Side 87).
⁵ smlgn. Udtryk som „til Bords“, „til Vands“ o. s. v.

Med Fedel¹ og med Bue | hidkom de Spillemænd;
da var det just, Hr. Folmer | ret gjordede sin Lænd².
Han dansede i Salen, | men spared ej sine Sko,
og svang de raske Piger | i den pyntede Lo.

Deroppe og dernede | den hele Gæsteflok
fast druknede i Glæde, | thi der var mer end nok.
Og Værten selv, den ædle, | gik om og passed paa,
at fornem og at ringe | lige godt det kunde faa.

Saa svandt den glade Tummel, | og Gæst efter Gæst,
een kørte imod Øster, | en anden red mod Vest.
Og snart var Borgen stille; | men for de Venner tre
hver Dag end var en Højtid, | det var saa let at se. —

Mod Haven var en Svale; | paa Rækkets brede Karm
sidder Hr. Ridder Strange, | mens lænet til hans Arm
hans unge, skønne Frue | blødt hvilende staar,
med sorte Fløjelhue | paa de guldfagre Haar.

Foran dem sidder Folmer | saa lystig og saa kæk,
dernede lidt fra Trappen, | paa Havebroens Ræk;
med Ryggen mod en Engel, | udhugget i Sten,
han klimprer paa sin Citer | og dingler med sit Ben.

Den sorte Puddel snuser | og ser paa alle Ting,
ved Hækker og ved Buske | den springer omkring
med flagrende Ører | og med oprejst Stjært; —
naar kun den var hos Herren, | var alt den lige kært.

Fra Beddet dufted Urter, | Smaafuglene sang,
i Aftensolen Taarnet | kasted en Skygge lang
hen over Skovens Toppe; | og Skæmt og Alvorsord
som Bolde fra de trende | frem og tilbage for.

„Hør, Folmer!“ raabte Strange, | „bliv fast nu paa min Borg!
Du dele skal min Glæde, | du mildne kan min Sorg.

¹ Violin.

² „rustede sig“ = tog fat.

Du drikke af mit Bæger, | du bryde af mit Brød,
saa længe som du gider, | om du vil, til din Død!“

Da var det, som en Gysen | tog fat i Folmers Krop;
som skræmmet og forfærdet | han saa til Svalen op;
hans Pande blev alvorlig, | et Suk steg fra hans Bryst,
han hurtigt tog til Citren, — | det var altid hans Trøst.

Han sagte rørte Strengen, | han spilled sig til Ro;
venligt Fru Ellen smiled, | men Ridder Strange lo.
Og da han saa var kommet | til Aande lidt, han svang
sig Lokkerne bag Øret | og med kraftig Stemme sang:

„Med takket Gavl og Tinde, | med Taarne og med Fløj,
mod alle fire Vinde | skuer din Borg saa høj;
den ser hen over Skove, | over Eng og Agerland
fjernt hen til mørkblaa Vove, | til den skummende Strand.

Som en Kæmpe den sig højner | med Blikket stolt og frit,
alt hvad den herfra öjner, | det kalder du jo dit:
de brede, fede Marker, | den Skov med Hjort og Daa,
de fiskerige Parker | og hver en Mølleaa.

Her skal du Landet frede | og skifte Bonden Ret;
den blinde skal du lede | og gøre Armød mæt;
i Skoven og paa Hede | der klinge skal dit Horn,
der skal du Dyret bede¹ | og spare Bondens Korn.

Du pløje skal og riste² | og lægge Rug og Byg,
det förste og det sidste | til dit Brød og din Bryg;
du Abild skal opdrætte | og værne dem for Frost,
og i din Kælder sætte | Tønderne med Most.

De Smykkeurter plejer | din ædle Hustru fin;
Roser og Akkelejer, | Lavendel og Rosmarin

¹ egl. lade (Hundene) bide, d. e. jage. ² sydsjællandsk
Ord (alm. rispe): pløje Stubjord om Efteraaret; udførtes paa
en ejendommelig Maade forskellig fra almindelig Pløjning.

skal staa i Havens Løkke¹ | fra Vaar til Sankte Hans; —
hun selv er Livets Smykke, | hun er det heles Krans.

Stolt sidde du, Hr. Strange! | med din yndige Gemal
ved Gæsteborde lange | i din Højeloftssal;
omkring dig glade Gæster, | en Venneflokk du ser, —
thi Aaret har mange Fester, | dit Liv faar endnu fler!

Vil Kongen Hofbud sende², | da paa din vrinske Hest³
foran de raske Svende | du rider som til Fest.
Dig vinker din hjertenskære | fra Svalen med sit Slør:
„Kom hjem igen med Ære, — | med Sejr, — men ikke för!“

Hun vil i Gensynsstunden | frembære dig et Pant,
at hun og har Sejr vunden, | imens du Sejr vandt!“ —
Her hvisked Ellen listigt, | hun smilede derved:
„Han taler noget dristigt, | dog ved han godt Besked!“

„Hav Tak,“ vedblev han, „kære! | du bød mig Hus og Hjem;
her var jo godt at være, | men jeg maa længer frem!
Jeg kan ej sidde stille | bag Borgens tykke Mur,
saa længe Lærkens Trille | kan lokke mig fra Bur.

Se! Eders Hjort, den ranke, | som bragte Fredens Skjold,
ej heller havde Tanke | til mer at staa i Fold.
Den tog sig for at følge | sit eget Hjertes Lov,
den kunde sin Lyst ej dølge, | men drog ad grønne Skov.

Jeg fæster ingen Kvinde, | jeg sætter aldrig Bo;
jeg har en Elskerinde, | som evigt jeg er tro;
som Solen kaster Skygge, | som Blomst har Blad ved Blad,
vi sammen bo og bygge, | og skilles aldrig ad.

Fra Blomstens Kalk hun hæver | til mig sit Øje sødt,
som Ellepigen svæver | hun over Engen blødt;
hun lokker mig til Lunden, | hvor Nattergale slaa,
hun vinker mig fra Bunden | af den sølvklare Aa.

¹ Indelukke.

² = kalde dig til Kamp.

³ Hingst.

Hvert Kildevæld, som klinger, | mig tolker hendes Ord,
 paa Skyens Englevinger | hun hæver mig fra Jord;
 hun alle Kvaler fjerner; | naar Hjertet hedt har brændt,
 Trøst skriver hun med Stjerner | paa Nattens Firmament¹.

Vi mødes alle Vegne, | i Slot, i Bondens Bo,
 naar Dagens Farver blegne, | naar Natten gaar til Ro;
 hun deler, hvad mig kvæger, | jeg øjner i hver Drik,
 der dufter i mit Bæger, | hendes vækkende Blik.

Snart er hun blid og rolig, | snart vild og barsk og streng,
 og saa igen utrolig | kaadmundet som en Dreng;
 snart fast som Klipperanden, | snart flygtig som en Elv; —
 vi passe for hinanden, | thi — saadan er jeg selv!

Derfor jeg hende følger, | ihvor det saa gaar,
 saa længe der end bølger | en Lok af mit Haar.
 Med hende, paa min Vinge, | som hidtil jeg fløj,
 vil jeg med Jubel svinge | mig over Dal og Høj.

Alt Dagen er forsvunden | og Natten stunder til,
 end klinger gennem Lunden | Smaafugles Klokkespil;
 hist staar alt Maanen blide | bag Skovens Rygning smukt;
 nu er det just paa Tide, | jeg begynder min Flugt.

Naar først jeg er saa gammel, | at knap min Fod kan gaa,
 naar Vinen er mig vammel, | og Rosen er mig graa;
 naar ikke mer mit Øre | kan fatte Klangen rent, —
 da vil jeg dig tilhøre, | men — som jeg haaber, — sent!“

— Saa sprang han ned fra Rækket, | og løftede sin Hat;
 han ønskede dem af Hjertet | vel tusinde Godnat.
 Han fløjtede ad sin Puddel, | han vinkede med sin Haand, —
 snart svandt i Krat hans Fjerbusk | og de flagrende Baand.

¹ Himmelhvælving.

Indhold.

	Side.
Indledning	3.
Forspil	17.
Flugten	20.
I Møllen	27.
Rhitra	32.
Den vandrende Sanger	39.
I Kongsgaarden	42.
Gulitza	51.
Jörgen og Anna	61.
Skovbroderen	67.
Hr. Peder Jærnskæg	71.
Paa Herreborgen	85.
Æselet	92.
I Jægerhuset	102.
St. Hans' Aften	109.
Uglens Hjerte	112.
Befrielsen	117.
I Riddersalen	126.
I Fruerburet	134.
Moder og Datter	137.
Korset	142.
Tvekampen	147.
Et Farvel	150.

